

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 28 mars justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Linus Sköld* (S) inträtt som ersättare för *Hannah Bergstedt* (S) under tiden för hennes ledighet den 16 april–3 juni.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Linus Sköld* som suppleant i skatteutskottet och i näringsutskottet under *Hannah Bergstedts* ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 18 april–3 juni* till

suppleant i skatteutskottet

Linus Sköld (S)

suppleant i näringsutskottet

Linus Sköld (S)

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:213 till skatteutskottet

2017/18:235 till konstitutionsutskottet

2017/18:241 till näringsutskottet

Prot. 2017/18:100
18 april

EU-dokument
COM(2018) 135 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 11 juni*.

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkanden
2017/18:JuU14 Straffrättsliga frågor
2017/18:JuU17 Våldsbrott och brottsoffer

Kulturutskottets betänkanden
2017/18:KrU3 Civila samhället inklusive trossamfund
2017/18:KrU7 Kulturarvsfrågor

Utrikesutskottets betänkanden
2017/18:UU16 Interparlamentariska unionen (IPU)
2017/18:UU17 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)

Ny dataskyddslag

§ 6 Ny dataskyddslag

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU23
Ny dataskyddslag (prop. 2017/18:105)
föredrogs.

Anf. 1 JONAS MILLARD (SD):

Fru talman och kära utskottskollegor – god morgon! Sverigedemokraterna har till detta betänkande, som handlar om en ny dataskyddslag, två reservationer. Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Under våren har vi kunnat följa turerna kring hur känsliga data om oss som användare har läckt ut från världens största sociala medieplattform, Facebook. Vi vet sedan tidigare att alla data vi delar med oss av, både frivilligt och ofrivilligt, bara genom att nyttja tjänster på internet används av företag runt om i världen för att kartlägga och tjäna pengar på oss användare. Det är ett obestridligt faktum att den kartläggning som nu pågår under dygnets alla timmar och runt om i hela världen saknar motstycke i historien, fru talman.

Rätten att inte bli kartlagd finns dock inskriven i vår grundlag. I regeringsformens andra kapitel tydliggörs att ”ingen svensk medborgare får utan samtycke antecknas i ett allmänt register enbart på grund av sin politiska åskådning”. Det stadgas också att var och en är skyddad gentemot det allmänna mot intrång ”samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande”. Det står även uttryckligen att man ska vara skyddad gentemot det allmänna ”mot betydande intrång i

den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden”.

Fru talman! Jag vågar nog påstå att de regler om skyddet av vår integritet som i dag finns inskrivna i vår grundlag inte räcker till ens på långa vägar. I de paragrafer i regeringsformen som reglerar detta används, som ni hörde, begreppet ”gentemot det allmänna”. Det handlar således om staten. Den datainsamling som Facebook och andra privata företag i dag bedriver mot svenska medborgare skulle aldrig vara laglig om den bedrevs av vår egen stat. Faktum är, fru talman, att privata företag på andra sidan Atlanten i dag vet mer om svenska medborgare än vad svenska staten eller ens våra närmaste gör. Det här måste få ett slut. Bestämmelserna i vår grundlag måste förstärkas, och reglerna måste omfatta även Facebook och andra internationella företag.

Det finns de som säger att den som inte har någonting att dölja inte heller har någonting att vara orolig för. Alla här inne och alla ni som tittar på detta just nu har någon gång i livet gjort, sagt eller skrivit något – kanske tagit en bild eller fastnat på en bild – som ni ångrar. Därför menar jag, fru talman, att alla i någon mening faktiskt har något att dölja – något vi inte är stolta över och som vi inte vill ska komma någon annan till del. Människor gör mänskliga misstag, och det måste vi tillåtas göra.

Med all den information som finns lagrad om oss ökar självklart också riskerna för intrång i våra privata liv. Att de företag vi ger all denna information till använder den för kartläggning är såklart illa nog, men än värre är det om informationen läcker genom exempelvis dataintrång. Låt mig ta ett exempel: För ett par år sedan noterades ett enormt säkerhetshål i routrar från en särskild tillverkare. Tillverkaren var och är än i dag en av de största på den internationella marknaden, och dess produkter finns sannolikt i tiotusentals eller till och med hundratusentals svenska hem. I praktiken innebar säkerhetshålet att betydande delar av de här personernas privata hårddiskar stod öppna för alla i hela världen.

Någon kanske tänker att det ändå bara kan röra sig om ett fåtal individer som har den kunskap som krävs för att använda den här typen av säkerhetshål och således komma åt innehållet. Men det tar mindre än tio minuter att skaffa sig den kunskap som krävs, även för den som saknar större förkunskaper. Några minuter efter att någon fått den kunskapen kan samma person kopiera eller radera hela eller delar av din eller min privata hårddisk.

Fru talman! Den nya dataskyddslagen är en förbättring gentemot den tidigare personuppgiftslagen, men den går inte långt nog. I två avseenden vill Sverigedemokraterna gå längre än regeringen och de övriga partierna.

För det första menar vi att rätten att bli glömd, vilken i praktiken gäller den som vill radera sitt konto, måste bli absolut. Personen måste garanteras att precis alla uppgifter om och spår av dennes närvaro faktiskt raderas.

För det andra vill Sverigedemokraterna stoppa den spridning av och handel med personuppgifter som bedrivs i dag – och som tyvärr kommer att kunna fortsätta bedrivas även med det nuvarande förslaget till ny dataskyddslag. I princip bör det råda ett totalförbud mot handel med personuppgifter om inte varje individ ger sitt uttryckliga samtycke varje gång det sker. Ett samtycke måste vara tydligt och inte gömmas i långa avtal som är alltför komplexa och omfattande för att enskilda ska kunna förväntas förstå innebörden av vad de faktiskt går med på och accepterar.

När det gäller spridningen av personuppgifter bör utgångspunkten vara segmentering, där serverna som lagrar uppgifterna ska finnas i samma land som vi användare. Med dataskyddsförordningen vill EU att spridningen av uppgifterna inom EU, och till viss del inom tredjeland, ska underlättas. Vi från Sverigedemokraterna är av motsatt uppfattning. Till skillnad från regeringen och EU vill Sverigedemokraterna i stället se att personuppgifter stannar kvar inom landets gränser i så stor utsträckning som möjligt.

Fru talman! Det finns mycket att säga om den personliga integriteten. Människor, och särskilt ungdomar, lever i dag större delen av sina liv på internet. I någon mening vet internet i dag mer om oss som individer än vad vår egen familj och våra närmaste vänner gör. Den utvecklingen oroar mig, och den borde nog oroa oss alla. Facebook, Google, Microsoft, Instagram och allt vad de heter har fått fritt spelrum alltför länge. Det är dags att äganderätten till våra personuppgifter faktiskt lämnas tillbaka. Det är vi själva och inga andra – inte stater och inte privata företag – som ska äga kunskaper om våra intressen, vilken politisk uppfattning vi har, vilka vi kommunicerar med och vad vi säger.

Fru talman! Låt mig komma tillbaka till det jag sa om dem som påstår att den som inte har något att dölja inte heller har något att vara rädd för. Skulle samma personer vara beredda att avstå från sin yttrandefrihet i händelse av att de inte har något att säga? Skulle de drygt 15 procent av våra medborgare som aldrig röstar förespråka ett avskaffande av rösträtten och demokratin? Det tror jag knappast. Försvaret av vår demokrati och vår yttrandefrihet, liksom rätten till personlig integritet, angår oss alla.

Vi är åtta partier som sitter representerade här i riksdagens kammare. Genom vår representativa demokrati är vi folkets främsta företrädare. De beslut vi fattar påverkar generationer efter oss. Sverigedemokraterna vill ge dessa generationer en chans att leva fria från otillbörlig kartläggning och övervakning från både staten och multinationella företag, fru talman. Låt den personliga integriteten bli en fråga vi kan komma överens om, så att både vi och generationerna efter oss kan känna att vi en dag får makt och kontroll över våra egna liv!

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson (SD).

Anf. 2 VERONICA LINDHOLM (S):

Fru talman! Vi debatterar nu det här betänkandet som jag visar upp för kammarens ledamöter.

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förslag till lag om ändringar i offentlighets- och sekretesslagen.

EU:s dataskyddsförordning börjar tillämpas den 25 maj och kommer att utgöra den generella regleringen av personuppgiftsbehandling inom EU.

Genom lagförslagen införs vissa allmänna kompletteringar och förtydliganden till dataskyddsförordningens bestämmelser. Lagförslagen innebär att personuppgiftslagen upphävs och att en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, dataskyddslagen, införs samt att vissa bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen ändras.

Enligt dataskyddslagen ska dataskyddsförordningen med vissa undantag gälla även utanför sitt egentliga tillämpningsområde. Dataskyddslagen ska vara subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning. Det möjliggör för avvikande bestämmelser i så kallade registerförfattningar.

I dataskyddslagen förtydligas bland annat under vilka förutsättningar vissa personuppgifter får behandlas med stöd av dataskyddsförordningen. Dataskyddslagen innehåller också vissa bestämmelser om begränsning av de registrerades rättigheter samt om skadestånd och överklagande av beslut.

I lagen anges även att dataskyddsförordningen och dataskyddslagen inte ska tillämpas i en utsträckning som skulle strida mot tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

Betänkandet har remissbehandlats. Lagrådet har granskat lagförslagen. Regeringen har i allt väsentligt följt Lagrådets förslag. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Den allmänna regleringen om behandling av personuppgifter inom EU finns i dag i det som brukar kallas dataskyddsdirektivet. Det gäller inte för behandling av personuppgifter på områden som faller utanför unionsrätten, till exempel allmän säkerhet och försvar och ett antal ytterligare områden.

Dataskyddsdirektivet har genomförts i svensk rätt huvudsakligen genom personuppgiftslagen, som vi kallar PUL i dagligt tal. PUL följer i princip dataskyddsdirektivets struktur.

Regeringen konstaterar att dataskyddsförordningen ersätter dataskyddsdirektivet, som har genomförts i svensk rätt huvudsakligen genom PUL, PUF och Datainspektionens föreskrifter. Det noteras att dataskyddsförordningen inte ska genomföras i svensk rätt, utan den ska i stället tillämpas direkt av enskilda myndigheter och domstolar.

Enligt artikel 9 i dataskyddsdirektivet ska medlemsstaterna, med avseende på behandling av personuppgifter som sker uteslutande för journalistiska ändamål eller konstnärligt eller litterärt skapande, besluta om undantag och avvikelser från delar av direktivet endast om de är nödvändiga för att förena rätten till privatlivet med reglerna om yttrandefriheten.

Två remissinstanser, Datainspektionen och Kommerskollegium, ifrågasätter förslaget förenlighet med EU-rätten. Regeringen menar dock att det är förenligt.

Datainspektionen föreslås bli tillsynsmyndighet, och regeringen anför att tillsynsmyndigheten har i uppgift att öka allmänhetens medvetenhet om och förståelse för risker, regler, skyddsåtgärder och rättigheter i fråga om behandling. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt insatser som riktar sig till barn.

Vidare har regeringen gett Datainspektionen i uppdrag att förstärka sitt arbete med att underlätta näringslivets anpassning till dataskyddsförordningen och informera om regleringen för att svenska företag inte ska tappa tempo i sitt digitaliseringsarbete och samtidigt kunna upprätthålla ett gott integritetsskydd.

Datainspektionen har samlat omfattande information om dataskyddsreformen under en särskild flik på sin webbplats. Myndigheten har också medverkat till att ta fram en guide om de viktigaste grunderna i dataskyddsförordningen och hur den fungerar.

Datainspektionen kommer som framgår även i övrigt att ha till uppgift att hjälpa, vägleda och informera om reglerna för personuppgiftsbehandling och dataskydd.

I propositionen anges även att några myndigheter framhåller behovet av en samlad översyn av registerförfattningarna. Regeringen konstaterar att den korta tid som står till buds för att anpassa den svenska dataskyddsregleringen till den nya EU-regleringen inte medger mer omfattande nationella reformer på detta område. Det utesluter enligt regeringen inte att vissa sådana övergripande förändringar skulle kunna vara befogade och därför bli föremål för övervägande i ett annat sammanhang.

Några instanser anser att det är anmärkningsvärt att lagförslagets inverkan på föreningar och civilsamhället inte nämns av utredningen. Regeringen anför att det står klart att dataskyddsförordningens direkt tillämpliga bestämmelser kommer att leda till vissa konsekvenser för det allmänna och för företag, ideella föreningar och andra enskilda organ.

Utskottet välkomnar de omfattande informationsåtgärder som har vidtagits och som även kommer att fortsätta vidtas. Det är enligt utskottet av stor vikt att inte minst företag, ideella föreningar och andra enskilda organ upplyses om regleringen av just personuppgiftsbehandling.

Utskottet delar regeringens bedömning att en fullständig konsekvensanalys av dataskyddsreformen inte låter sig göras i detta lagstiftningsärende. Utskottet framhåller dock vikten av att regeringen, i den utsträckning som är möjlig i förhållande till EU-rätten, säkerställer att regelverket utformas så att dataskyddsregleringens bestämmelser tydliggörs och tillämpningen underlättas såväl för det allmänna som för företag, ideella föreningar och andra enskilda organ.

Utskottet anser att de förslag som lämnas i propositionen framstår som väl avvägda utifrån behovet av de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser på generell nivå som dataskyddsförordningen ger anledning till. Utskottet ställer sig därför bakom de överväganden som görs i propositionen och föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till dataskyddslag och förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen. (Applåder)

Anf. 3 DAG KLACKENBERG (M):

Fru talman! Jonas Millard har redovisat en oro för den lagstiftning som vi har framför oss. Veronica har beskrivit väl vad den innehåller och uttryckt tillfredsställelse. Jag vill gärna ansluta mig till utskottets majoritet och säga att jag tycker att regeringen har lagt fram ett bra förslag.

Det går att beskriva på olika sätt. I branschtidningen i den bransch där familjen är verksam sattes en braskande rubrik: Är du beredd på GDPR? Är du färdig? Vet du att du kan få betala stora böter? Det är ett sätt att beskriva det hela.

Ett annat sätt är att sluta säga GDPR, vilket branschtidningarna säger bara för att trassla till det och höja konsultarvodena. Vi kan kalla det för dataskyddslagen eller dataskyddsförordningen. Jag tycker att alla i den här salongen ska försöka använda det svenska uttrycket.

Vad betyder det? Varför tycker vi att det är ett bra förslag? Jo, det är en anpassning och en förbättring. Det kommer naturligtvis att behöva göras mycket även framöver för att anpassa det till den snabba tekniska utvecklingen. Men det förslag som ligger på bordet nu kommer att innebära

ett stärkt skydd. Det kommer också att innebära att alla måste tillämpa det, oavsett om man är företag, förening eller vad man nu är. Samlar man in persondata måste man följa den nya dataskyddslagen och dataskyddsförordningen.

När jag benar i texten kan jag se tre grundläggande principer som man ska hålla sig till. Till att börja med måste man ha ett tydligt ändamål när man börjar samla in persondata. Man måste alltså vara tydlig med varför man gör det. Man kan inte bara helt random samla ihop det för att det kan vara bra att ha någon gång – i bostadsrättsföreningen, båtklubben eller den lilla bokhandeln.

Man får inte heller ändra ändamål efteråt och säga att man har en bra samling personuppgifter, som man skulle använda till ett annat ändamål. Det är alltså uttryckligen förbjudet. Och det är en förbättring.

Sedan måste man vara öppen i förhållande till dem man registrerar. Det gäller naturligtvis också en bostadsrättsförening, ett småföretag och även de jättelika företagen.

Om en registrerad frågar vad som har registrerats om denne räcker det inte med att båtklubben säger: Vi har namnet på din båt. Men man kanske har registrerat något annat som de inte redovisar. Man måste alltså berätta allt man har registrerat, och det måste kunna svara mot det syfte som man har.

En förbättring är att den som samlar in personuppgifter måste vara så tekniskt och organisatoriskt ordnad att man klarar de krav som förordningen ställer. Klarar man inte av tekniken och inte har ordning har man inte följt lagen. Man kan inte säga att man inte förstod eller att man slarvade. Då kan man naturligtvis få en kostnad för det. Det kallas för ett inbyggt dataskydd. Egentligen får det som effekt ständiga förbättringar i hanteringen av ens dataskydd.

Nu ska detta vara klart den 25 maj. Det är naturligtvis det som konsulterna lever på, att den 25 maj närmar sig och att det kan bli höga böter om man inte har det man ska. Då vill jag bara från den här talarstolen säga att om man inte är klar till den 25 maj – det är många som inte kommer att vara det – ska man ha prioriterat. Har man då prioriterat att försöka anpassa sig till den nya lagstiftningen och dokumenterat det man har gjort men inte är färdig är det naturligtvis bättre än att gömma sig under täcket och hoppas att ingen ser en. Om man inte har gjort någonting här är det som när man inte gjort något yrkande inför Skatteverket. Har man yrkat ett avdrag kan Skatteverket säga att man har försökt men misslyckats, men de kan inte säga att man har dolt något. Det är samma sak här. Börjar man arbeta enligt den nya dataskyddslagen men inte är klar den 25 maj behöver man inte vara speciellt rädd för att man kommer att straffas med att betala mångmiljonbelopp, vilket det står i vissa tidningar.

En annan sak som är bra med den nya lagen, till skillnad från den tidigare, är att man inte får samla in fler uppgifter än nödvändigt. Många som samlar in uppgifter brukar ha känslan att det är bra-att-ha-uppgifter. Det duger inte längre, utan nu ska man bara samla in precis så mycket uppgifter som behövs. Och man får bara samla in uppgifter i förhållande till i förväg bestämda ändamål, vilket också är en klar förbättring. Som varande objekt för denna insamling ska man kunna fråga varför uppgifterna samlas in, vad som är det bestämda ändamålet. Vidare – och där syndas det mycket – får

man bara spara personuppgifterna så länge som de ska användas för det fastställda ändamålet.

Det är utmärkt att det står att man ska spara på så få ställen som möjligt. Det betyder att en förening med länsavdelningar, ett företag med 120 butiker eller något annat med spridning i landet inte behöver ha 120 register som ser likadana ut. Man kan ha registret på ett ställe, och de som behöver får gå in och titta där utan att kopiera hela registret. Detta är ett framsteg.

Alla användare ska vara beredda på att visa vad som har registrerats om personer. De får inte trassla och säga att de har telefontider eller på annat sätt göra det besvärligt, utan de måste rakt upp och ned tala om vilka uppgifter de har om dig.

Sist men inte minst kanske Sverigedemokraterna är på rätt spår i sin reservation, men det är väldigt översiktligt beskrivet hur det i praktiken ska gå till att bli glömd. Det kanske är därför som vi har läst Sverigedemokraternas reservation men inte riktigt hängt med. Men visst ska man ha rätt att bli bortglömd, helt enkelt struken – självklart. Det finns regler nu för hur det ska gå till, och kanske måste vi i framtiden utveckla dem mer. De vi har sett hittills är alltför svepande, men här kanske det finns ett spår.

Likaså finns det i det särskilda yttrandet från Centerpartiet tankar som är mycket värdefulla och som måste bearbetas vidare framöver. Det handlar om hur vi ska göra med gränserna för konstnärlig verksamhet, akademisk verksamhet etcetera.

Det kommer nya krav på oss som lagstiftare i framtiden vad gäller dataskyddet. Icke desto mindre yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 4 JONAS MILLARD (SD) replik:

Fru talman! Tack, Dag Klackenbergs, för passningen! Frågan rörde ju Sverigedemokraternas reservation på temat rätten att bli glömd.

Som jag tolkar det liggande förslaget till lagstiftning kommer inte den rätten att bli helt absolut, för alla uppgifter kommer inte att försvinna. Det är i grund och botten samma problematik i dag. För att ta ett konkret exempel, som folk inom datavärlden talar mest om, handlar det ofta om sociala medier. Du och jag har fört en konversation över Messenger eller andra applikationer. Jag kan radera mitt konto, men vad jag har skrivit i våra privata konversationer stannar kvar och finns fortfarande lagrat. Då kan man resonera att det är meddelanden som du har fått av mig och fråga sig vem det är som äger meddelandena. Om vi backar bandet en tid kan vi jämföra det med att jag har skickat ett brev till dig. Då kan jag inte komma hem till dig och hämta brevet något senare, när jag har ångrat vad jag har skrivit.

Jag menar att internet inte är riktigt jämförbart. Barn och unga skickar tusentals meddelanden fram och tillbaka. Man kan ju fråga sig om det är någonting som de ska behöva stå för när de 15–20 år senare söker jobb.

Jag kan tycka att detta inte är så enkelt. Detta behöver man problematisera kring, och det är därför vi vill anföra att det bör utredas hur rätten att bli glömd kan bli mer absolut.

Detta var ett tydliggörande.

Anf. 5 DAG KLACKENBERG (M) replik:

Fru talman! Tack, Jonas Millard, för din kommentar!

Det är uppenbart att vi är inne på samma spår. Men du vidgar det nu till att också omfatta alla sociala medier. Jag höll mig till dem som verkligen håller ett register.

Vi får fundera framöver på hur vi ska lagstifta kring detta. Cambridge Analytica visar ju verkligen vilken problematik vi har i detta. Vi måste ha ett gediget lagstiftningsarbete som gör att alla medborgare förstår vilka rättigheter och faror som finns med sociala medier. Där menar jag att ni kanske är på rätt spår, men reservationen är inte tekniskt tillräckligt bra för att vi ska ansluta oss till den från majoritetens sida.

Anf. 6 JONAS MILLARD (SD) replik:

Fru talman! Det är egentligen inte så mycket att replikera på. Men det var ju bra att jag fick möjligheten att förtydliga vad vi menar.

Dag Klackenberg nämnde flera exempel i sitt anförande, bland annat den lokala båtklubben och bostadsrättsföreningen. Jag tror inte att det är där som människor oroar sig mest i dag. När vi ändå tar det här greppet om dataskyddet tycker jag att vi även hade kunnat titta på de lite mer oroande aspekterna av framför allt internet när det gäller sociala medier. Jag tolkar det som att det är där som de flesta människor känner en viss oro i dag över vilka uppgifter som finns sparade och vad vi själva kan välja att ta bort, hur våra personuppgifter används för marknadsföring och hur kartlagda vi blir som individer. Svaret på dessa frågor fick vi för inte så länge sedan, då vi kunde lyssna på utfrågningen i USA av Facebooks grundare. Det finns tyvärr också en hel del andra rätt skrämmande exempel på hur våra personuppgifter har använts på ett felaktigt sätt.

Jag välkomnar ett intresse från Moderaterna i de här frågorna. Sverigedemokraterna tycker att den personliga integriteten är viktig.

Det här är en fråga där jag tror att vi åtta partier måste sätta oss ned och komma överens för att på lång sikt få till ett system som fungerar och som stärker vår personliga integritet.

Anf. 7 DAG KLACKENBERG (M) replik:

Fru talman! Jag kan helt kort säga att det inte är sista gången som den här frågan diskuteras i kammaren.

Anf. 8 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Den 25 maj kommer den nya dataskyddsförordningen att träda i kraft. Det handlar om EU-lagstiftning som går direkt in i svensk lag. I samband med det anpassar vi en rad andra lagstiftningsprodukter, och jag tror att det är ett tjugotal som kommer att passera riksdagens kammare den närmaste tiden.

Från slutet av maj får vi ca 500 miljoner EU-invånare ett betydligt starkare integritetsskydd för uppgifter som ligger på nätet.

Miljöpartiet har jobbat oerhört mycket på EU-nivå för att stärka integritetsskyddet på nätet, kanske alldeles särskilt genom den gröne rapportören Jan Philipp Albrecht, som har gjort ett stort jobb i förhandlingarna för att lotsa detta enorma lagstiftningsarbete i hamn.

Vi är många som i dessa dagar får mejl från banken eller någon annan organisation där vi är registrerade. De berättar om sitt arbete med GDPR – om jag nu vågar säga det, Dag Klackenbergs – och om möjligheterna att bli glömd om man vill det, rätten att få information när data flyttas med mera.

I lagstiftningen handlar det vidare om att man inte längre ska behöva få information på ett sådant sätt att man bara måste acceptera något genom att kryssa i. Nu finns det en tydlig rätt att man ska kunna förstå vad det är man säger ja till och att man ska kunna låta bli utan att vara helt utanför samhället.

Det handlar också om att bolag inte längre ska komma undan genom att placera sig i ett land där det finns svaga integritetsskyddslag. Lagstiftningen gäller nämligen för alla personuppgifter i hela EU.

Det är många organisationer och företag som hör av sig till oss politiker och är oroliga över de höga viten de riskerar om de inte sköter sig. Jag har en viss förståelse för den oron. Liksom många av de internationella lagstiftningsprodukter som ska fungera i många länder är denna lagstiftning rätt komplicerad.

Men Datainspektionen, som nu ska döpas om till Integritetsskyddsmyndigheten, har gjort ett fantastiskt jobb med att på ett pedagogiskt sätt förklara den nya lagstiftningen. Man ger mycket stöd, information och utbildningar, precis som Veronica Lindholm var inne på.

Dagens produkt, KU23, behandlar inte själva förordningen. I stället behandlar vi lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och avgränsningar.

Veronica Lindholm har redogjort för många av dessa avgränsningar. Det finns dock två saker som har varit uppmärksammade i debatten men som vi i utskottet inte har talat särskilt mycket om.

Den ena gäller åldersgränsen för sociala medier. I förordningen föreslås en 16-årsgräns som standard, men Sverige vill sänka åldern för när man själv kan godkänna att vara med på sociala medier till den undre gränsen, 13 år. Detta har varit ganska omdiskuterat, och jag tror att denna lägre åldersgräns är mycket önskad.

Den andra gäller sanktionsavgifter i offentlig sektor. Den nya integritetsskyddsmyndigheten kommer att kunna ta ut sanktionsavgifter på upp till 5 miljoner för mindre allvarliga överträdelser och upp till 10 miljoner för allvarliga överträdelser.

Fru talman! Jag tycker att den nya EU-lagstiftningen är ett stort steg framåt. Vi kommer att se ett betydligt bättre integritetsskydd. Kompletteringarna är mycket bra, och därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 9 PER-INGVAR JOHANSSON (C):

Fru talman! För oss riksdagsledamöter som i dag debatterar och ska besluta om den nya dataskyddslagen är det angeläget att kunna överblicka konsekvenserna av hela den nya dataskyddslagstiftningen. För dem som i sin verksamhet ska tillämpa den nya lagstiftningen och som kan drabbas av mycket höga sanktionsavgifter om lagstiftningen inte följs är det givetvis nödvändigt att förstå lagstiftningen. Regeringen anger dock i propositionen att en samlad konsekvensbeskrivning inte går att göra i detta enskilda lagstiftningsärende.

I ett särskilt yttrande i konstitutionsutskottets betänkande i detta ärende har jag framfört kritik mot avsaknaden av konsekvensbeskrivning och mot att lagstiftningen i stor omfattning lämnar över till rättspraxis, alltså till domstolarna och Datainspektionen, att göra tolkningar av hur dataskyddslagstiftningen ska tillämpas.

Jag kan ännu mindre än regeringen bidra med en konsekvensbeskrivning av dataskyddslagstiftningen, men lagstiftningsmässigt ersätter EU:s dataskyddsförordning och den dataskyddslag vi ska besluta om EU:s dataskyddsdirektiv och vår tidigare personuppgiftslag, PUL.

För riksdagen är dataskyddslagen det viktigaste ärendet i den kedja av lagstiftningsärenden som har sin grund i EU:s dataskyddsförordning och som träder i kraft den 25 maj i år.

Regeringen kommer att besluta om särskilda dataskyddsregler för olika statliga verksamheter och om förordningar på dataskyddsområdet. Datainspektionen kommer att besluta om föreskrifter för skydd av personuppgifter. Datainspektionen kommer dessutom att utöva tillsyn och besluta om åtgärder och sanktionsavgifter för dem som inte följer lagstiftningens, förordningarnas och föreskrifternas krav på hur personuppgifter får hanteras och användas.

I ett remissvar på utredningen, som ligger till grund för den nya dataskyddslagen, har det påpekats att många ideella föreningar kommer att drabbas av lagförslagets ökade krav på hanteringen av personuppgifter. Det gäller bland annat medlemsregistren och hur de får bearbetas.

Jag anser liksom flera remissinstanser att det är anmärkningsvärt att förslagets inverkan på föreningar och civilsamhälle inte har nämnts i utredningsarbetet och inte heller blir belyst i den proposition vi nu behandlar.

När jag gick in på internet och letade efter föreningar och dataskydd fann jag en artikel med rubriken "Klarar föreningen GDPR?" Texten uppges vara en enkel introduktion eftersom de flesta föreningar kommer att påverkas. Det nämns också att det för en del föreningar kommer att finnas behov av att söka juridisk rådgivning. För de flesta föreningar kostar juridisk rådgivning pengar, pengar som föreningarna hellre vill använda i sin verksamhet än till kostnader för juridisk rådgivning.

I EU:s dataskyddsförordning anges att medlemsstaterna bör vidta lagstiftningsåtgärder som fastställer de olika undantag som behövs för att skapa balans mellan grundläggande rättigheter, alltså yttrande- och tryckfrihet, i förhållande till personlig integritet. Ett sådant undantag finns i dataskyddslagens 1 kap. 7 § där rätten ges att för journalistiska ändamål och för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande använda dataregister med personuppgifter och på olika sätt datamässigt bearbeta dessa registeruppgifter.

Jag anser att dataskyddslagstiftningen skulle behöva tydliggöra vad som är konstnärligt och akademiskt skapande och göra avgränsningar i hur personuppgifter databehandlingsmässigt får användas i dessa verksamheter. Att i lagstiftningen helt överlämna tolkningen av vad som är konstnärligt och akademiskt skapande till rättspraxis ser jag som en stor osäkerhet om vad som ska gälla.

Fru talman! Som ni förstår ser jag brister i denna lagstiftning, brister som är omöjliga att rätta till med det underlag vi fått i propositionen från regeringen och med tidsramen att lagstiftningen ska gälla från den 25 maj i år.

Anf. 10 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Det är många som lovordar den nya lagstiftningen, och jag håller med. Den nya dataskyddsförordningen är bra. Den är tydlig och klar vad gäller skärpt integritetsskydd och rätten att faktiskt själv få bestämma över vilka uppgifter som ska finnas om en och hur de ska behandlas av olika myndigheter, företag, organisationer, föreningar och så vidare

Det är en lite komplicerad lagstiftning. Det är dataskyddsförordningen, som kommer rakt in från EU-lagstiftningen, som gäller. Sedan måste den kompletteras med svensk lagstiftning på olika håll, och det har redogjorts för detta. Den nu gällande personuppgiftslagen tas bort, och det vi nu ska besluta om är dataskyddslagen – den svenska lagstiftning som blir ett komplement till och ett förtydligande av dataskyddsförordningen.

Samtidigt som det är viktigt att integriteten skyddas måste vi se att det finns många bra skäl och viktiga anledningar att behandla personuppgifter. Det gäller företag men också föreningar, till exempel idrottsföreningar, politiska partier och olika sammanslutningar, som behöver kunna hantera sina medlemsuppgifter och ha adressuppgifter. Det självklara i dag är att man gör detta på datorer. Man har inte papper och penna, utan det förs register, och dessa går nästan alltid att manipulera på olika sätt och komma in i, som med alla register. Det är jätteviktigt att detta hanteras på ett bra sätt och att man också ser att det finns vettiga skäl att behandla personuppgifter.

Det som utskottet skriver och säger är viktigt – att vi måste se till att de som behöver hantera personuppgifter får stöd och hjälp i att kunna göra detta på ett riktigt sätt så att det blir bra gjort.

Nu när Datainspektionen byter namn till Integritetsskyddsmyndigheten är det viktigt att informationen från den nya myndigheten är sådan att föreningar klarar av att göra rätt. Detta har man jobbat mycket med, och det är viktigt att det arbetas vidare med detta när det blir nya förordningar och förtydliganden av vad lagen innebär.

Denna lag hanterar inte alla register. I KU kommer vi senare i vår att behandla de register som i dag skyddas av utgivningsbevis. Där är det ibland lite andra tongångar, och man har mer uppfattningen att det är bra att ha register med utgivningsbevis när människor faktiskt blir uthängda för resten av livet.

Balansgången mellan register som hanterar uppgifter om personer och register som har utgivningsbevis – hur det ska vägas – är en svår sak som vi måste återkomma till, men jag tycker att jag hör att det finns en viss ojämnhet i hur man ser på människors rätt till integritet.

Detta är en bra lagstiftning, och därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 11 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! När jag var liten berättade min pappa om spioneri. Han hade varit med under kriget och berättade hur det gick till när de försökte

supa militärer under bordet för att få fram uppgifter. Det lät som en sagobok. Och så kom jag till skolan, där man gnabbades så som skolelever och barn gör. Jag skulle inte säga att man mobbade, men man skickade lappar. I dag låter det som en sagobok.

I dag kan man nå hela världen med en dator som man har i fickan. Man kan avslöja och bli avslöjad med global räckvidd. Hur i all världen ska vi lagstiftare kunna hantera en situation där människors hela liv förändras för alltid av det som läggs ut? Vi behöver inte direkt ta några dagsaktuella exempel – vi har sett dem i tidningar och på tv-skärmar – men vi kan tänka på vilka konsekvenser det får för människor när hela deras liv läggs ut.

Här försöker utskottet nu värna människors integritet. Det är en avvägning när det gäller rätten till integritet, som är dyrbar då vi vet att risken finns att den fördärvas för all framtid, redan från barnaår. Samtidigt ska vi leva i ett samhälle som fungerar. Vi ska kunna få sjukvård där det finns journaler, vi ska kunna byta skola där våra handlingar följer oss och mycket annat sådant. Hur ska denna avvägning göras?

Jag noterar att EU hjälper oss. I många avseenden kan man sucka lite grann över EU, som kanske inte i precis alla delar kan synas vara det mest smidiga organet, men det är inte riktigt så. EU har hjälpt oss att ta fram det som vi inte kunde göra själva. Vi har fått ett bättre dataskydd genom dataskyddsförordningen, och nu kompletterar vi detta med en ny dataskyddslag.

Det kan hända att det blir lite obekvämt och en del misstag. Jag tänker på föreningar som kan bli oroliga, ibland i onödan. I en del pilotfall kan det vara befogat, och man kan tycka att det blev lite för bra. Då ska man veta att vi är beredda att titta över detta och se till att det blir bättre.

Det finns alldeles utmärkt information tillgänglig. Den ligger på webben. Vi hörde det nämnas tidigare – jag ska inte gå in på alla teknikaliteter – men det går att söka hjälp.

Jag vill påminna om att man nu, från 13 års ålder, ska vara socialt vuxen och veta hur man sköter sociala medier. Det är ett enormt ansvar som ligger i människors händer. Från 13 års ålder, när livet och kroppen rusar, kan det bli konsekvenser för all framtid. Detta är ännu inte lagreglerat i tillräcklig utsträckning och måste kanske inte vara det heller, men utskottet kommer att fortsätta att försöka bevaka vår personliga integritet. Detta är ett steg i rätt riktning. Jag kan därför rekommendera kammaren att bifalla förslaget.

Slutligen vill jag tillägga att jag har varit med i samma utredning som Veronica Lindholm och Jonas Millard, om integritet, och där har vi fått stöta och blöta dessa frågor. Jag trodde att jag var hyfsat välutbildad, men här är jag bara nybörjare. Ändå kunde vi tillsammans komma ett gott stycke på väg. Jag vill tacka för den gemenskapen, för de goda orden från Jonas Millard och för det uppmärksammande av personlig integritet som hans arbete har inneburit och som nu har resulterat i en insiktsfull reservation, som jag härmed avstyrker.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 7 Anpassning av valdatabaslagen till EU:s dataskyddsförordning

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU24
Anpassning av valdatabaslagen till EU:s dataskyddsförordning (prop.
2017/18:115)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 8 Anpassning av vissa lagar inom riksdagsområdet till EU:s dataskyddsförordning

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU25
Anpassning av vissa lagar inom riksdagsområdet till EU:s dataskyddsförordning (framst. 2017/18:RS7)
föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

Författningsfrågor

§ 9 Författningsfrågor

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU36
Författningsfrågor
föredrogs.

Anf. 12 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! I det betänkande vi nu ska debattera, KU36 *Författningsfrågor*, finns, som jag ser det, ett av de viktigaste sakpolitiska ställningstaganden som konstitutionsutskottet gör den här mandatperioden: ett förslag om en utredning för att se över behovet av att ytterligare stärka domstolarnas och domarnas oberoende långsiktigt, särskilt i fråga om grundlagsreglering av justitierådets antal och pensionsålder, en möjlighet för de högsta domstolarna att sammanträda i särskild sammansättning samt Domstolsverkets organisation, styrning och roll. Därmed tillstyrks bland annat flera yrkanden i motioner från Moderaterna i KU.

I andra frågor i betänkandet finns två reservationer som Moderaterna står bakom. För tids vinnande yrkar jag bara bifall till reservation 20. Jag kommer dock här enbart att tala om domstolarnas oberoende.

För att en stat ska kunna betecknas som en rättsstat är det en förutsättning att den har ett oberoende domstolsväsen. I 2008 års grundlagsutredning sägs följande:

”Domstolarnas roll innefattar betydligt mer än att lösa tvister och pröva brottmål. Domstolarna ska värna rättsstaten och den enskilde medborgarens rättigheter bl.a. genom uppgiften att se till att de i demokratisk ordning beslutade författningarna tillämpas på ett korrekt sätt. Av regeringsformen följer vidare att domstolarna utövar normkontroll enligt principen

om lagprövning – – –. Domstolarna har också rättsskapande uppgifter exempelvis genom de högsta domstolarnas roll som prejudikatinstanser. Sveriges medlemskap i EU och de förpliktelser som följer av bl.a. Europakonventionen har ytterligare tydliggjort domstolarnas roll i samhället och deras betydelse som en garanti för medborgarnas rättigheter.”

På senare tid har debatten om domstolarnas oberoende fått ny kraft och aktualitet, särskilt mot bakgrund av händelseutvecklingen i Ungern och Polen, där respektive regering och parlament vidtagit åtgärder som på olika sätt strider mot de krav som bör ställas för att ett domstolsväsen ska kunna kallas oberoende.

Till detta kan läggas andra oroande tecken i tiden, till exempel de utfall som USA:s president gjorde i februari 2017 mot enskilda domare som underkände det inreseförbud han ville införa. Minst lika hätska var angreppen i november 2016 från brittiska politiker, som hade kampanjat för brexit, gentemot enskilda domare i High Court of Justice som avkunnat en kontroversiell dom med koppling till brexitfrågan. Bland annat hävdades att domarna var folkfiender som hade förklarat krig mot demokratin.

I ljuset av dessa olika händelser i vår nära omvärld är det mycket angeläget att också vi i Sverige diskuterar om ytterligare åtgärder krävs för att värna domstolsväsendets självständighet och vilka åtgärder det i så fall bör vara.

En sådan diskussion kan måhända uppfattas som överflödigt mot bakgrund av att Sverige är en stabil demokrati och en mogen rättsstat. Svenska domstolar agerar självständigt i förhållande till regeringen och riksdagen, och landets domare har typiskt sett hög integritet. Att den svenska rättsstaten upplevs vara ohotad i dag betyder dock inte att den är säker i morgon, och därför bör vi agera nu och inte vänta på att hot ska uppstå.

Mot ett ökat värn av domstolarnas självständighet har i debatten ibland anförts att sådana åtgärder inte har så stor betydelse eftersom en ond regim kan montera ned konstitutionella barriärer. Med denna utgångspunkt skulle dock varje konstitutionellt skydd för fri- och rättigheter eller något annat kunna beskrivas som poänglöst. Ingen förändring är i längden omöjlig att genomdriva för en auktoritär regim som kan tvinga medborgarna till underkastelse, men grundlagsfästa skydd för demokratiska institutioner och rättigheter försvårar för den som vill skapa en annan typ av samhälle. Det ska vara komplicerat att montera ned demokratin, och det ska inte gå att göra snabbt eller i tysthet.

Regeringsformen innehåller redan flera bestämmelser som har till ändamål att värna domstolarnas oberoende. Frågan blir därför vilka ytterligare åtgärder som kan behövas.

Låt mig ta upp de fyra frågor som nämns specifikt i tillkännagivandet.

Domstolsverkets roll och makt i relation till domstolarna har diskuterats länge. Det är en myndighet under regeringen med uppgiften att ge administrativt stöd och service till de svenska domstolarna. I praktiken har det visat sig svårt att dra en gräns mellan myndighetens rent administrativa stödverksamhet och sådan verksamhet som i varje fall indirekt skulle kunna påverka domstolarnas dömande verksamhet. Med verkets administrativa ansvar och fördelning av pengar följer makt som skulle kunna påverka domstolarnas oberoende. Om en framtida regering skulle vilja utöka

sin makt över domstolsväsendet skulle den kunna utse en lydlig generaldirektör och ge Domstolsverket mycket detaljerade föreskrifter när det gäller hur myndigheten ska utöva sin makt gentemot domstolarna.

I många länder leds den centrala domstolsadministrationen av ett från regeringen och parlamentet avskilt råd som består av en majoritet domare. Rådet utser domstolsadministrationens chef och ansvarar ofta även för tillsynen över domstolarna. Därmed skyddas domstolarnas oberoende ytterligare. Inom EU finns till och med ett nätverk för denna typ av domstolsråd, The European Network of Councils for the Judiciary, ENCJ. Av EU:s 28 medlemsstater har 20 domstolsråd som är medlemmar i nätverket. Det skulle kunna ses som ett uttryck för att detta sätt att leda den centrala domstolsadministrationen är den rättsstatliga normen. Sverige är uppenbarligen ett av åtta länder som avviker från denna norm.

En rimlig slutsats är därför att arbeta för att inrätta ett domstolsråd för att styra Domstolsverket och utse dess generaldirektör.

För att övergå till vissa frågor om Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen kan man först konstatera att HD och HFD i dag i huvudsak regleras genom lag, inte genom grundlag. Det medför vissa risker.

Å ena sidan skulle en regim som vill försvåra de högsta domstolarnas arbete kunna göra det genom att minska antalet justitieråd kraftigt. Å andra sidan skulle en regim som vill ta kontroll över domstolarna kunna utöka antalet justitieråd kraftigt och utnämna regimlojala domare till dessa befattningar. Båda dessa förändringar skulle kunna genomföras genom en enkel lagändring. Därför bör man i regeringsformen slå fast ett minsta och ett största antal justitieråd som ska finnas i HD och HFD.

Frågan om justitierådets pensionsålder har blivit viktig i ljuset av det som har skett i Polen och Ungern. En regering kan försöka stärka den politiska kontrollen över domstolarna genom att tvångspensionera domare som inte upplevs tillräckligt lojala. Konkret har det handlat om att sänka den ålder då domare är skyldiga att gå i pension för att bli av med alla domare som är äldre än så. Därför bör man överväga att i grundlag ange den lägsta ålder som ett justitieråd ska ha uppnått för att kunna åläggas att gå i pension.

En fråga som är av ett något annat slag än de tidigare nämnda handlar om ifall det behövs en närmare samverkan mellan Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. I principiellt hänseende kan man säga att det skulle kunna handla om en möjlighet att stärka domstolsväsendets auktoritet i samhället genom att etablera en delvis konsoliderad högsta prövningsprocess. Härutöver finns också mer praktiska perspektiv på frågan.

Vad det konkret handlar om är att göra det möjligt för HD och HFD att avgöra mål i det som har kommit att kallas särskild sammansättning. Det skulle innebära att den ena domstolen begär att även ledamöter från den andra domstolen ska delta i avgörandet av vissa mål, främst mål av tre slag:

För det första handlar det om mål där de normer som ska tillämpas inte utgör specifik behörighet för antingen allmän domstol eller förvaltningsdomstol, till exempel grundlagarna eller Europakonventionen. Då skulle ett avgörande i särskild sammansättning göra att det kan etableras en gemensam praxis när det gäller hur grundlagarna och Europakonventionen ska tillämpas, och man skulle undanröja risken för motstridiga domar i den ena eller den andra domstolen.

För det andra handlar det om mål där det är oklart om det är allmän domstol eller förvaltningsdomstol som ska fälla avgörandet. Då skulle man undanröja risken för att mål faller mellan stolarna.

För det tredje handlar det om mål där rättsfrågor som hör till allmän domstols behörighet har aktualiserats i ett förvaltningsrättsligt mål eller tvärtom, till exempel om det i ett skattemål som prövas av Högsta förvaltningsdomstolen aktualiseras en bolagsrättslig fråga som egentligen hör till Högsta domstolens behörighet. Även då skulle särskild sammansättning undanröja risken för motstridiga domar – motstridig rättspraxis från de båda högsta instansernas sida.

Fru talman! Sammanfattningsvis är konstitutionsutskottet överens om att en utredning bör se över dessa viktiga frågor om domstolarnas och domarnas oberoende. Det innebär att vi i Sveriges riksdag brett över parti-gränserna tar ansvar för att stärka skyddet för rättsstaten i en tid och i ett samhällsklimat när olika krafter hotar demokratiska institutioner på olika håll i västvärlden. Denna breda enighet är en stryka för svensk demokrati. (Applåder)

Anf. 13 FREDRIK ERIKSSON (SD):

Fru talman! Konstitutionsutskottet får måhända inte så mycket uppmärksamhet i medierna som vi kanske själva tycker att vi förtjänar. När vi väl uppmärksammas är det inte alltid på egna meriter utan ofta i samband med vår granskning av något av regeringens alla klavertramp.

Trots detta behandlar vi det kanske viktigaste område som riksdagen har att ta ställning till, nämligen våra grundlagar. Flera av dessa grundlagar, till exempel tryckfrihetsförordningen, utgör onekligen en källa till stolthet och koppling till vår historia som vi ska vara försiktiga med och vårda ömt. Just tryckfrihetsförordningen har över 250-åriga anor.

Den kanske mest fundamentala av våra grundlagar, regeringsformen, är i sin nuvarande tappning betydligt yngre och framstår tveklöst som en produkt av sin tid, nämligen det något beigea 1970-talet. Sentida revideringar för att försöka modernisera densamma till vår samtid har snarare gjort saker och ting sämre än bättre.

Bland annat har man frångått att svensk grundlag naturligtvis ska åsyfta och åtnjutas av svenska medborgare till förmån för det betydligt vidare begreppet ”var och en”, vilket kan få en att börja fundera på exakt vilket folk det är som all offentlig makt ska utgå från i enlighet med portalparagrafen.

Ska det också vara ”var och en”, oavsett vilket land eller vilket folk de personerna kommer ifrån? Det kan man fråga sig. Saken blir inte heller vare sig tydligare eller bättre av att man på senare år har smugit in EU:s makt över Sverige i grundlagen och därigenom i många fall en rätt för andra länders folk att styra över vilka regler som ska gälla för det svenska folket i Sverige.

Även om vår nuvarande regeringsform förvisso fortfarande tar fasta på viktiga frågor såsom det demokratiska statsskicket och den kommunala självstyrelsen samt vilka rättigheter som svenskar och nu alltså även andra har i förhållande till det allmänna menar Sverigedemokraterna likväl att det vore på sin plats med en genomgripande översyn av densamma. Sverigedemokraterna hade ju ingen möjlighet att påverka 2010 års revidering.

Förutom att försöka avstyra några av de värsta avarterna, som jag nämnde alldeles nyss, hade vi även önskat tillföra en hel del andra väsentliga saker.

Som jag alltså redan har velat låta göra gällande är alltså det fundament som regeringsformen vilar på i första hand folkstyret. Men ingenstans i nuvarande grundlag sägs någonting om det folk som faktiskt förväntas styra riket. Eftersom folkstyret och regeringsformen är till för Sverige och svenskarna anser vi att grundlagen bör inledas med en berättelse om Sverige som land och svenskarna som folk.

Det bör därmed införas en ny programskrivning med innebörden att Sverige är svenskarnas land samt en beskrivning av den svenska kulturella särarten, det svenska språket och den svenska historien såsom avgörande för framväxten av det moderna Sverige och att det nutida Sverige är en fortsättning på den svenska historien.

Andra saker som självklart också borde fastslås i svensk grundlag är till exempel den svenska penningenheten samt Sveriges nationalsång. Likaså bör det, om då än i successionsordningen, säkerställas att Sverige även i fortsättningen förblir en monarki. En sådan bestämmelse om att en ny monark ska väljas ifall den nuvarande ätten utslocknar fanns tidigare i grundlagen och skulle således med enkelhet kunna återinföras. Inte minst i oroliga och snabbt föränderliga tider finns det faktiskt ett egenvärde i att upprätthålla åtminstone en konstant som folket kan sluta upp bakom. Där emot finns inget egenvärde i att stup i kvarten hålla på att välja och välja om någon som ändå inte har någon formell makt att påverka sina väljares liv och vardag. Och billigare skulle det definitivt inte bli.

Fru talman! Som du hör saknas det rakt inte Sverigevänliga förslag på vad som skulle kunna förbättras i våra grundlagar. Men för tids vinning kommer jag att begränsa mig till bara två ytterligare.

Det första av dessa är att Sverige som nation bör omförhandla och folkomrösta om medlemskapet i Europeiska unionen. För att det ens ska vara möjligt måste alltså den olycksaliga stadgan i grundlagen om att Sverige är medlem i EU först slopas.

Sverigedemokraterna är överlag skeptiska till att på grundlagsnivå låsa fast nationen i mellan- och överstatliga samarbeten. Därför bör det heller inte uttryckligen framgå av regeringsformen att Sverige samarbetar med FN eller någon av alla de andra organisationer som vi för tillfället är medlemmar i. Självklart är det bra att vi samverkar med andra. Men i stället för att stapla organisationer på varandra i regeringsformen torde det räcka med en skrivning om att Sverige deltar i internationella samarbeten där sådana bedöms vara gynnsamma för riket.

Slutligen, fru talman, vill jag erinra om att grunden till en stabil demokrati är samhörighet. Sverigedemokraterna vill upphöja och förädla medborgskapet. Förutom att då tydliggöra att våra grundlagar i första hand ska åsyfta och åtnjutas av svenska medborgare, genom att reversera de sentida grundlagsrevideringarnas utmönstringar av begreppet svenska medborgare, måste det också införas en möjlighet att under väldigt speciella omständigheter återkalla eller återta uppenbart felaktigt förvärvade eller förbrukade medborgarskap. Det kan till exempel vara att man lämnat vår samhörighet för att begå fasantfulla terrorbrott i andra samhörigheters namn.

Just den frågan får jag eller min kollega i utskottet återkomma till mer detaljerat i ett annat anförande när vi avhandlar de olika partiernas förslag och avgränsningar i anslutning till KU:s betänkande om fri- och rättigheter.

I debatten om detta betänkande om författningsfrågor nöjer jag mig med, för tids vinning, att yrka bifall till reservationerna 7 och 13, även om vi förstås fortfarande står bakom samtliga våra reservationer till betänkandet.

I detta anförande instämde Jonas Millard (SD).

Anf. 14 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! I konstitutionsutskottets betänkande om författningsfrågor behandlas mer än 150 motionsyrkanden från allmänna motionstiden både 2016 och 2017. Sex motionsyrkanden har tillstyrkts helt och två har delvis tillstyrkts av konstitutionsutskottet.

På det sättet lämnar konstitutionsutskottet ett enigt förslag om ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning för att se över hur domstolarnas och domarnas oberoende kan stärkas. Tillkännagivandet får ses som en tydlig reaktion på utvecklingen i Polen och i andra länder med nationalistiska partier i regeringsställning där domare som inte följer regeringens politiska linje avsätts och ersätts med andra.

Vi vill se till att en sådan utveckling undviks genom en tydlig lagstiftning som förhindrar en regering i Sverige att på motsvarande sätt som i Polen avsätta domare. Detta ska bli ett sätt att stärka skyddet för vår demokrati i Sverige. Att vi nått enighet om det tillkännagivandet i KU ser jag som en stor framgång.

Samtliga övriga ca 140 motionsyrkanden har avstyrkts i konstitutionsutskottet. Centerpartiet är med i två reservationer och ett särskilt yttrande till betänkandet. En reservation gäller det civila samhällets betydelse för demokratin. Vi vill uppmuntra människors aktivitet i föreningar och i samhället i övrigt för att vi ska få delaktighet och en levande demokrati.

Den andra reservationen gäller frågor kopplade till EU-samarbetet där vi lyfter fram att EU ska användas för att lösa gränsöverskridande problem. Vi lyfter fram att tydligare krav ska ställas på att medlemsstater ska följa EU:s beslut. Vi vill också ha en översyn som gör EU mer effektiv.

I ett särskilt yttrande från allianspartierna lyfter vi fram frågan om en författningsdomstol och normprövning. Vi skulle gärna i framtiden vilja se en utredning om för- och nackdelar med en särskild domstol för abstrakt normprövning.

Fru talman! Jag yrkar liksom Andreas Norlén bifall till reservation 20 under punkten 28 om det civila samhällets betydelse för demokratin.
(Applåder)

Anf. 15 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Det är många olika frågor som betänkandet inrymmer. Det blir så när det är ett motionsbetänkande från allmänna motionstiden och alla partier vill slänga in sina hjärtefrågor. Det spretar ganska ordentligt.

Det mesta avstyrks i vanlig ordning. Vi är dock överens om ett tillkännagivande om att det behöver tittas på oberoendet för domstolarna och göras en utredning om det kan förstärkas i grundlag. Däremot är vi inte överens om allting annat.

Vi i Vänsterpartiet har reserverat oss på i huvudsak två områden. Ett område gäller också oberoendet. Det gäller oberoendet för svensk public service där vi vill se att det görs en utredning för att se om man kan stärka oberoendet för public service. Det finns ganska många likheter vad gäller public service och hotet mot fria medier och journalisters arbete i många länder i Europa. Det är länder där vi inte trodde att vi skulle se en sådan utveckling. Det finns många likheter med det som Andreas Norlén lyfte fram om behovet av reglering av oberoende för domstolar. Det gäller också behovet av oberoende för public service. I detta läge har vi dock inte fått stöd från övriga partier i utskottet i frågan, men Vänsterpartiet har en reservation. Vi tycker att det finns fler och fler skäl att se över hur ett sådant skydd för public service skulle kunna se ut. Vi kommer inte att ge oss, utan det blir nog fler motioner på området. Jag hoppas att vi ska kunna komma framåt även där.

Ett annat område där Vänsterpartiet har flera motioner gäller statskicket och olika former av insyn i kungliga hov- och slottsstaten vad gäller statschefens uppgifter, successionsordningen och så vidare. I betänkandet behandlar vi flera motioner som är skrivna av företrädare för flera partier, olika enskilda motioner men också flerpartimotioner samt kommittémotioner från Vänsterpartiet på området. Jag kommer inte att yrka bifall till samtliga reservationer, men jag yrkar bifall till reservation nr 2, som är den som handlar om själva huvudfrågan.

Vår uppfattning är att vi faktiskt på riktigt ska ha ett land som styrs av representanter för folket. All makt ska utgå från folket. Det är orimligt att vi har en statschef som tillsätts genom arv – att vi har ett system med en monark och en statschef som tillsätts på det sättet. Det är sagornas värld med prinsar och prinsessor. Det borde inte vara den faktiska verkligheten i ett modernt land som Sverige.

Vi tycker att det bör tillsättas en utredning för att se över hur man genomför övergång till republik i Sverige. Exakt hur denna republik ska se ut är förstås också något som denna utredning får titta på.

Men så länge Sverige är en monarki är det rimligt att vi har insyn i hov- och slottsstaten på samma sätt som vi har i andra verksamheter som betalas med statliga medel. Vi avsätter en hel del pengar till hovet, men vi har inte den insyn som vi har i andra sammanhang. Statschefen har självklart representativa uppgifter, och det behöver finnas pengar till representation på samma sätt som det gör det för andra verksamheter. Statschefen representerar, och då borde det kunna finnas ett representationskonto för detta. Sedan borde det finnas ett arvode för uppdraget i övrigt. Detta bör man också titta på. Det här gäller för statsministern, som har ett arvode för sitt uppdrag, och sedan finns pengar för att hålla igång Regeringskansliet och den representation som behövs där. Denna typ av saker bör man se över under tiden som det utreds hur en övergång till republik ska se ut.

Jag yrkar som sagt bifall till reservation nr 2.

Anf. 16 TINA ACKETOFT (L):

Fru talman! Detta är ett massivt betänkande där många och viktiga frågor tas upp, tillika en hel del mycket komplicerade sådana. I betänkandet behandlas allt från statsskicket och kungahuset – och till det kan man ju som liberal vara kluven – till medlemskapet i EU, där man som liberal däremot inte är kluven.

Jag står bakom alla reservationer från Liberalerna och även de gemensamma alliansreservationer vi har, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till Liberalernas reservation nr 9, Frågor kopplade till EU-samarbetet.

Vi menar att EU måste kunna väcka talan mot länder som inte genomför EU-rätten i tid. EU saknar inte utmaningar, vare sig inifrån eller utifrån. Då behöver vi ett Europa som hålls samman, och processerna i EU-domstolen mot länder som inte följer våra överenskommelser måste gå snabbare än i dag. EU är inte bara en klubb där man kan få; man måste också kunna jämka sig och ge. Det handlar helt enkelt om EU:s fortsatta legitimitet och om medborgarnas förtroende både för EU och för demokratin i dess helhet.

Fru talman! Till skillnad från vissa anser liberaler att demokrati bör få åtnjutas av var och en och inte bara av medborgare i Sverige. Det ska också gälla medborgare i EU och i resten av världen. Just frågan om medborgarnas förtroende för demokratin och dess betydelse går som en röd tråd genom betänkandet, där utskottet gemensamt i ett tillkännagivande till regeringen lyfter betydelsen av ett modernare och tydligare tjänstemannansvar. Detta är något som liberaler har motionerat om länge.

Ett annat tillkännagivande gäller en introduktionsutbildning för statsanställda – något vi i utskottet, inte minst genom JO:s årsberättelser och i våra granskningar, har insett betydelsen av.

Sedan har vi det i mitt tycke kanske viktigaste tillkännagivandet – det om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över behovet av att ytterligare stärka domstolarnas och domarnas oberoende.

I dag är den liberala demokratin och den demokratiska modellen med organisationsfrihet, fri åsiktsbildning och oberoende domstolar satt under press. Antalet länder som enligt tankesmedjan Freedom House definieras som fria minskar. Utvecklingen i Polen och Ungern visar, som tidigare har tagits upp här, att regimer även i länder som är fullvärdiga EU-medlemmar framgångsrikt kan montera ned strukturer som borde vara självklara i demokratier.

Sverige är en av världens mest stabila demokratier, men vi är inte immuna. För att folkstyret, rättssäkerheten och den fria åsiktsbildningen ska fungera också i ett politiskt skymningsläge behöver de demokratiska strukturerna bli mer robusta. Det yttersta skyddet mot galenskaperna ligger självklart i en folklig uppslutning för de demokratiska värderingarna, och demokratin behöver ständigt återerövas och förklaras.

I Sverige har det varit självklart att rättsskipningen sker av oberoende domstolar, och detta är en förutsättning för ett demokratiskt och rättssäkert samhälle. Men det räcker som sagt att åter peka på utvecklingen i Ungern och Polen för att visa vilket strategiskt mål domstolarna är för de regeringar som vill montera ned den liberala demokratiska samhällsmodellen.

Domstolarnas oberoende är grundlagsfäst i regeringsformen, men det finns luckor som behöver uppmärksammas. Det är det som utskottet nu gör, till glädje för liberaler som har motionerat om detta under lång tid. Bland annat finns det ingen grundlagsreglering av hur många domare som ska sitta i landets två högsta juridiska instanser. Det gör att en auktoritär regering till exempel får möjlighet att utöva press på domstolsväsendet genom att verka för att antalet domare i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen kraftigt ökas. Likaså skulle en regering, om den inte anser att någon av de av Domarnämnden föreslagna kandidaterna är tillräckligt regimlojal, kunna vägra att över huvud taget utse nya domare till de högsta instanserna.

Angrepp på domstolsväsendet har också genomförts genom att man kraftigt sänker pensionsåldern för domarna. På så vis kan dels en auktoritär regering tömma domstolsväsendet på domare som inte har den sittande regeringen att tacka för sin ställning, dels uppstår ett stort antal vakanser som kan fyllas med i regimens ögon mer passande kandidater. Frågan om att grundlagsreglera antal och pensionsålder för domare bör därför ingå i nästa grundlagsöversyn.

Likaså bör den ekonomiska och administrativa makten över domstolarna ses över. Domstolsverket har ett samlat ansvar för domstolarnas budget och ansvarar för viktiga administrativa uppgifter. Det är i grunden en rimlig modell. Men vi kan inte längre vara naiva; om oturen är framme och vi får en regering som inte respekterar den ordning vi har haft skulle en sådan regering kunna utse en regimtrogen generaldirektör för Domstolsverket för att gynna de domstolar som regimen favoriserar och straffa andra.

Fru talman! Låt oss hoppas att dessa farhågor aldrig besannas. Låt oss hoppas att alla nya generationer står bakom demokratin och öppenheten vi har i Sverige. Sverige är ett land med en historiskt lång tid av fred och samförstånd, men just därför tror jag att vi måste minnas det gamla citatet ”Om du vill fred, rusta dig för krig”. Vi måste bygga en struktur som skulle kunna stå emot även den mest tokiga tid av populism och angrepp på vår öppna, liberala demokrati.

(Applåder)

Anf. 17 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag skulle nästan lika gärna ha kunnat begära replik på det förra anförandet, när man snuddade vid statsskicket och huruvida Sverige bör vara en monarki eller en republik.

Jag tycker dock att det blir mer intressant att ta frågan tillsammans med Liberalerna, då jag vet att det finns många liberaler som förespråkar republik. Man har också en varm EU-vurm och en vurm för självständighet och frihet inom det liberala tankegodset.

Jag har en genuin fundering och en genuin fråga till er som förespråkar republik: Är tanken med att införa republik att man också bör ändra maktförhållandena mellan statschefen, regeringschefen och det nationella parlamentet? Hur ser ni på det? Ska man välja en galjonsfigur vart femte, sjunde eller nionde år, eller ser ni framför er att den person som man väljer också ska ges ett inflytande och en formell makt som därigenom får tas någon annanstans ifrån? Det får bli min första fråga.

Anf. 18 TINA ACKETOFT (L) replik:

Herr talman! Det känns fint att få en genuin fråga från en sverigedemokrat.

Vad gäller statskicket tror jag att det är helt uppenbart att det inom liberalismen finns klivna idéer när det gäller huruvida vi ska ha monarki eller republik. Vi står tydligt upp för Torekovskompromissen som vi har kommit överens om. Tills något annat föreligger är det den vi står bakom till fullo.

Anf. 19 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för det korta och kärnfulla svaret, Tina Acketoft!

Den bild som målas upp för mitt inre när jag lyssnar på hur den liberala modellen – eller i alla fall den modell som förespråkas inom vissa strömningar hos Liberalerna – beskrivs i de här frågorna visar ett införande av en republik med en statschef som då förhoppningsvis tillskrivs någon form av makt för att det över huvud taget ska vara någon mening att välja vederbörande, som kan plockas från regeringen eller framför allt från parlamentarismen, det svenska parlamentet. Det finns också en strömning när det gäller att överföra mer makt till EU och att andra länders folk och representanter ska ha en direkt inverkan på vad som ska gälla i Sverige. Om vi kopplar det till den frihetliga traditionen som finns inom liberalismen vill man också lägga över mer makt på den enskilde, vilket kan tyckas helt legitimt.

Vad jag funderar över är parlamentarismen. Står Liberalerna bakom parlamentarismen? Vilken roll spelar det nationella parlamentet i en sådan här nyordning som det skulle innebära med president, republik, utökade befogenheter för andra folk att avgöra vad som ska gälla i Sverige och ett minskat inflytande överlag för den folkvalda församlingen och parlamentarismen?

Anf. 20 TINA ACKETOFT (L) replik:

Fru talman! Vilka bilder som målas upp för Fredrik Erikssons inre vill jag inte ens föreställa mig. Den människosyn och den världsordning som Sverigedemokraterna i Fredrik Erikssons representation förevisar här kan jag över huvud taget inte visa någon som helst förståelse för.

Vi tror på ett Sverige där vi har ett folkvalt parlament, precis som det som Fredrik Eriksson faktiskt är representant för. Vi tror tillika att vi behöver ett bredare och större EU som tar ett gemensamt ansvar för de frågor som vi behöver lösa. Representanterna där är också folkvalda, men detta försöker Fredrik Erikssons parti ständigt tvinga bort. Man är folkvald som Europaparlamentariker, och man är folkvald i Sveriges riksdag. Därför har vi ett folkstyre, och det är det som det här betänkandet verkligen vill hamra in att vi ska få behålla även om vi får en regim som inte i grunden tror på vars och ens lika värde och vars och ens lika röst. Alla röster är lika mycket värda.

(Applåder)

Anf. 21 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Under hela 1900-talet och så långt som vi har kommit på 2000-talet har det varje år som riksdagsledamöter har kunnat alltid varit någon på ytterkanten som motionerat om att avskaffa monarkin. Utskottet

besvarar de yrkandena på samma sätt varje gång och kammaren bekräftar det. Vi skriver: ”Motioner om att avskaffa monarkin och införa republik har tidigare varit uppe till behandling i utskottet. I dessa delar vidhåller utskottet sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motionsyrkandena.”

Det som är viktigt i det här betänkandet, det vi har samsyn kring och det vi går vidare med och slåss gemensamt för är domstolarnas oberoende. Vi ser faran, låt vara långt ifrån oss men ändå teoretiskt möjlig, att det skulle kunna bli inskränkande av domstolarnas självständighet. Vi vill stärka demokratin och domstolsväsendet, och därför finns det ett enigt tillkännagivande i vårt utskottsbetänkande till regeringen om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över behovet av att ytterligare långsiktigt stärka domstolarnas och domarnas oberoende, särskilt i fråga om grundlagsreglering av justitierådets antal och pensionsålder, en möjlighet för de högsta domstolarna att sammanträda i särskild sammansättning samt Domstolsverkets organisation, styrning och roll. Det här är vi eniga om. Vi slår vakt om demokratin också i det här avseendet, när det gäller domstolsväsendet.

Det är mängder av motioner, över 150, som vi har uppe för samtal, debatt och genomlysning i utskottets behandling. Jag tror att jag gör så att jag bara tar en enda reservation som jag säger någonting om för att så att säga ge Kristdemokraternas flavour till vad som är viktigt här, och det skulle kunna vara att lyfta fram det civila samhällets betydelse.

Ofta tänker andra kanske att staten är lika med samhället, men så är det inte. Det finns så mycket i samhället som inte går att reglera under den statliga budgeten och som absolut inte ska regleras under den statliga budgeten. Då tänker jag inte bara på hemmets sfär och familjen, utan jag tänker på civilsamhället med föreningar, kyrkor och folkrörelser som är omistliga – som inte regleras över regeringskansli men som ändå är väldigt värdefulla.

Det finns en alliansmotion när det gäller det här, nr 20, som jag yrkar bifall till, fru talman. Den efterlyser en demokrati där varje medborgare ges möjlighet till deltagande, inflytande och delaktighet inte bara vid val tillfället utan kontinuerligt. För det krävs att arbetsformerna inom det representativa politiska systemet, den offentliga förvaltningen och partierna utvecklas så att det aktiva deltagandet uppmuntras och ett verkligt inflytande kan uppnås. En fungerande demokrati förutsätter jämställdhet mellan kvinnor och män.

År 2009 lade alliansregeringen fram en ny politik för det civila samhället som en ersättning till den tidigare folkrörelsepolitiken. Syftet med detta var att lyfta fram det civila samhällets stora betydelse, att utveckla och tydliggöra relationen mellan staten och det civila samhället och att ta ett helhetsgrepp om generella frågor om det civila samhället och dess villkor. En utvecklad samverkan mellan samhällets olika sektorer har också en viktig demokratisk dimension eftersom människors möjligheter att påverka ökar. Det civila samhället har också en viktig roll att fostra till delaktighet, ansvarstagande och demokrati genom den verksamhet som bedrivs.

Jag och övriga reservanter, allianspartierna, vill understryka betydelsen av det civila samhället som demokratibärare.

(Applåder)

Anf. 22 BJÖRN VON SYDOW (S):

Fru talman! Det är två riksmötens motioner kring de centrala delarna av vår författning i det här betänkandet. Vi behandlar inte yttrandefrihetsregleringarna och vi behandlar inte detaljer i valsystemet, men i övrigt är det de centrala delarna av vår författning.

Jag skulle vilja säga att vår politiska tillvaro i hög grad präglas av efterbörden av finanskrisen för tio år sedan. Det finns faktiskt en del forskningsresultat som pekar i den riktningen. Det är i de stora omvälvningarna i förhållningssättet till demokratin som vi ser det. Antalet demokratiska stater eller med kraftigt demokratiska inslag är tyvärr under tillbakagång. Höjdpunkten 1989 när Sovjetsystemet föll sönder har ersatts av en framväxande skepsis, och jag tror att man kan sätta detta bland annat i samband med finanskrisen som har delat samhällena på ett sätt som vi framför allt ser dagligen i rapporteringen kring och analysen av Förenta staterna.

De centrala mekanismerna i vår författning tas egentligen inte upp i de motioner som vi nu har fått under två år. Det gäller enkammararen, principer för valsystem, talmannens roll i förhållande till statschefen och statsministern samt regleringen av parlamentarismen.

Vi kan säga att vi har fått illustrerat hur viktiga särskilt voteringsreglerna är. För att fälla en regering behövs 175 röster mot regeringen, medan det i det vardagliga parlamentariska arbetet räcker med relativa majoriteter här i kammaren. Detta leder till ett utflöde av ett partisystem som har gått från fem till åtta partier men som drivs till minoritetsregeringar.

Det finns såklart andra delar som spelar stor roll i systemet, men jag vill uppehålla mig vid hur vi under den gångna mandatperioden har tillämpat dessa nycklar för vårt parlamentariska system. Jag har tagit en del intryck av SNS demokratirapport *Samverkan och strid i den parlamentariska demokratin*, som kom förra året och som jag vet att flera av KU:s ledamöter har varit ute och debatterat omkring.

Jag vill säga att decemberöverenskommelsen är i salig åminnelse, om jag får uttrycka det så. Den är uppsagd, men den har i realiteten fungerat i viktiga stycken. Det är en visa att det har varit möjligt att reglera också detta valresultat med minoritetsregeringar som tolereras av kammarens partier. Man får notera att decemberöverenskommelsen är uppsagd såtillvida att det inte finns någon moralisk bindning in i nästa mandatperiod. Men man kan onekligen peka på praxis; hur har det parlamentariska systemet fungerat?

Jag kan nämna att författarna egentligen kanske kritiserar delar av decemberöverenskommelsen. Det finns dock även andra delar. Det gäller bland annat hur man ska komma fram till de överenskommelser som decemberöverenskommelsen talade för, som skulle genomföras och som har blivit genomförda. Det gäller även bred enighet i försvars- och säkerhetspolitiken. Där har Försvarsberedningen spelat en roll.

Det gäller Pensionsgruppen, som har arbetat med frågor som rör pensionssystemet. Här handlar det om en mindre grupp partier, men det hela har ändå en blocköverskridande karaktär.

Det gäller också energipolitiken, där vi glädjande nog har funnit ett mycket brett samförstånd. Det finns även andra områden, till exempel hanteringen av budgetprocessverket framöver.

Det som är viktigt här, som författarna till boken lyfter fram och som har bäring på varför decemberöverenskommelsen fanns och varför den sats upp, är behovet av parlamentariskt sammansatta utredningar. Utredningssystemet bygger under möjligheterna till fungerande demokrati även vid minoritetsregeringar.

Jag vill säga att även hanteringen av den ökade invandringen hösten 2015 skedde över blockgränserna. Här spelade utredningsarbetet en mindre roll i den akuta situation som rådde, men konstitutionsutskottets granskning av invandringspolitiken har spelat en roll. Här visade det sig att politiskt kapital i meningen kunskap om förhållandena gjorde det möjligt att fatta beslut i snabb ordning.

Fru talman! En punkt som jag tycker att man ska ta upp – där jag också tror att det skulle kunna finnas förståelse från oppositionen – är vad vi gör med alla de tillkännagivanden som vi får under denna mandatperiod. Det rör sig om ett väldigt stort antal. Regeringen har en rörelsemöjlighet i förhållande till dem, men den är naturligtvis begränsad av majoritetsslägena.

Vi ser inte från vår sida framför oss en ny mandatperiod med samma frenesi vad gäller tillkännagivanden, många gånger med samma sakliga innehåll. Jag hoppas att det är möjligt att komma fram här med den begränsning som vi nådde när Alliansen på ett bra sätt dämpade ned så kallade negativa tillkännagivanden.

Fru talman! Konstitutionsutskottets betänkande om ett tillkännagivande rörande att genom en utredning ytterligare stärka domstolarnas oberoende har varit föremål för flera viktiga inlägg i dag. Från Socialdemokraternas sida står vi helt bakom detta. För oss är huvudmärket kanske det som vår ordförande var inne på: Den europeiska sammanslutning som är normalfallet i de europeiska demokratierna innebär en autonomi i styrningen av Domstolsverket som vi tycker att det finns ett värde i att försöka nå. Detsamma gäller samsittningsmöjligheterna mellan domare från de olika domstolarna.

Vi ser med oro på utvecklingen i några av de europeiska länderna. Det är bättre att förebygga än att förbigås, fru talman!

Det är kompromisser och inte konsekvenslogik som är demokratins väsen, inte minst i de nordiska länderna, menar den ledande norske samhällsforskaren Johan P Olsen. Han är osäker på hur de nordiska demokratierna ska klara påfrestningarna.

Jag är mer optimistisk vad gäller att grundpelarna i vårt statskick ska klara sig just genom den flexibilitet som vi har tillämpat såväl i den gamla regeringsformen som i den som gäller nu. Decemberöverenskommelsen är ett försök att inom ramen för detta system både lösa de uppkomna partikonstellationernas konfliktzoner och skapa samarbetsmöjligheter.

Jag menar – och jag tror inte att jag är ensam om det – att parlamentarism i samspel med yttrandefrihet i det långa loppet är den säkraste formen för demokratins förvaltning och överlevnad.

Med detta vill vi yrka bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 23 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu KU36 *Författningsfrågor*. Det är ett motionsbetänkande som behandlar drygt 150 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden de senaste två åren. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Detta är andra gången under denna mandatperiod som vi debatterar författningsfrågor. I en tid när vi har minoritetsregeringar – vilket vi ganska ofta har i Sverige – och särskilt när vi har en minoritetsregering med ett ganska svagt parlamentariskt stöd är det extra viktigt att vi är överens om spelreglerna. Annars blir det väldigt jobbigt. Det såg vi ju också under denna mandatperiod när vi inte var överens om spelreglerna, apropå det som Björn von Sydow nyss talade om i fråga om decemberöverenskommelsen och liknande.

Förra gången som vi debatterade detta tog vi upp en fråga om karantänsregler för statsråd. Detta är någonting som det har motionerats om tidigare och som även vi i Miljöpartiet har motionerat om tidigare. Det har varit en långvarig debatt gällande att trovärdigheten för politiker minskar om man direkt efter att man har suttit på en ministerpost går in och hanterar motsvarande frågor i näringslivet.

De flesta av OECD:s medlemsländer har infört regleringar på detta område. Nu kan vi se fram emot att om några veckor få debattera detta och förhoppningsvis få till beslut i dessa frågor.

Det som vi föreslår från KU:s sida, som vi är väldigt brett överens om, är ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över behovet av att ytterligare stärka domstolarnas oberoende långsiktigt. Detta gäller särskilt i fråga om grundlagsreglering av justitierådets antal och pensionsålder, en möjlighet för de högsta domstolarna att sammanträda i särskild ordning samt Domstolsverkets organisation, styrning och roll.

Jag tycker också – precis som flera tidigare talare har varit inne på – att det här är oerhört viktigt när vi ser de oroande tendenserna ute i Europa. Jag är väldigt glad för det här tillkännagivandet.

När det gäller spelreglerna rent allmänt är jag glad över den diskussionen och över den breda majoritet som finns i konstitutionsutskottet. Jag vill återigen tacka alldeles särskilt Björn von Sydow och Andreas Norlén som brukar få med sig alla oss andra i breda majoritetsöverenskommelser just i författningsfrågor, och det är bra.

Till sist: Jag har ju följt debatten här kammaren. Jag fastnade på ett ord och det är kanske lite fult att märka ord, men det var ett ord som dök upp när frågan om att avskaffa monarkin diskuterades. Tuve Skånberg kallade nyss de företrädare för olika partier som motionerat om att avskaffa monarkin för ytterlighetspartier. Det är fler och fler företrädare för Liberalerna, för Centerpartiet, för Socialdemokraterna, för Miljöpartiet och för Vänsterpartiet som gemensamt har motionerat. Vi ska kanske ha lite öppnare debattklimat än att kalla dessa för ytterlighetspartier.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 20.)

Prot. 2017/18:100

18 april

Författningsfrågor

§ 10 Offentlig förvaltning

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU37
Offentlig förvaltning
föredrogs.

Anf. 24 JONAS MILLARD (SD):

Fru talman! Låt mig inledningsvis yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 8 och 9. Vi har fler reservationer än så i det här betänkandet, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till dessa reservationer.

Det är nu dags att tala om något som ligger mig – och sannolikt också flera av mina utskottskollegor – varmt om hjärtat, nämligen den statliga förvaltningen. Det är genom den statliga förvaltningen som de flesta av de beslut som vi fattar här i riksdagen når medborgarna.

För oss är det helt centralt att förvaltningen genomsyras av saklighet och opartiskhet och att tjänstemännens oförvitlighet inte riskerar ifrågasättas. Så är det dessvärre inte nu. Att förvaltningen blir korrumpierad av tjänstemannaaktivism är kanske inte så konstigt när regeringen utser myndighetschefer att till exempel driva opinion på Twitter. Vi välkomnar därför utskottets ställningstagande att utvidga straffansvaret för tjänstefel.

Sverigedemokraterna hade gärna gått längre än vad resten av partierna nu väljer att göra. Det är dock ett litet steg på vägen, och vi har därför valt att inte reservera oss i ärendet.

Det räcker heller inte med att ämbetsmännen gör rätt saker. De måste även ha tjänst på en myndighet som har adekvata resurser till sitt förfo- gande och som ägnar sig åt nyttig och ändamålsenlig verksamhet. För att uppnå detta menar vi att regeringen behöver ta ett helhetsgrepp på myndighetsfrågan och genomföra en inventering för att kunna slå fast vilka myndigheter som inte är samhällsnyttiga eller vilkas egentliga uppdrag överskuggas av ovidkommande hänsyn.

Myndigheter som är politiserade, överflödiga eller har uppdrag som överlappar andra mer effektiva myndigheters uppdrag bör läggas ned eller reformeras. Exempel på myndigheter som man bör se över är Statens medieråd och Svenska institutet. Vi menar också att staten, med den norska ordningen som förebild, ska se över om inte verksamheten inom Sveriges advokatsamfund helt eller delvis bör förstatligas.

Fru talman! En god förvaltning bygger på att opartiska tjänstemän arbetar på ändamålsenliga myndigheter. Men som jag sa i början måste även myndigheten ha adekvata resurser till sitt förfogande. Sådana resurser kan vara pengar, men det kan också vara ändamålsenlig lagstiftning.

Regeringen valde nyligen att avskaffa en inarbetad och välskrivna förvaltningslag till förmån för en som är ny och därtill sämre skriven. Regeringen ignorerade regelmässigt remissinstanserna, vilket fick till följd att de svenska förvaltningsrättsliga principerna försvagades i stället för att stärkas och det sedan länge vedertagna begreppet myndighetsutövning avskaffades trots att det fortfarande finns med i svensk grundlag.

Den nya lagen bör ses över och ersättas med en modern, rättssäker och adekvat lag som tar fasta på de svenska förvaltningsrättsliga principerna och som ger tjänstemännen de verktyg som de behöver för att bäst kunna tjäna medborgarna.

Slutligen, fru talman: När nu myndigheterna har rätt personal som gör rätt saker med rätt stöd är det viktigt att tillsyn och granskning fungerar. För att granskningen av det offentliga ska fungera förutsätts att myndigheterna och deras företrädare är öppna och transparenta gentemot såväl allmänheten som medierna. Myndigheterna har ett ansvar att vara tillgängliga, och kontakterna med medier bör ses som en naturlig del av uppdraget.

Det är i första hand myndighetschefen som ska se till att den delen av uppdraget fungerar. Det är inte acceptabelt att myndigheter som är föremål för granskning stänger medierna ute eller anlitar pr-konsulter för att hantera mediernas frågor. Det bör ställas långtgående krav på att myndigheterna ska vara öppna och tillmötesgående mot medier och allmänhet.

Vi tycker därför att regeringen ska ges i uppdrag att förtydliga kravet på öppenhet från våra myndigheter och även se till att myndigheterna förstår vikten av denna uppgift.

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson (SD).

Anf. 25 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! I konstitutionsutskottets betänkande om offentlig förvaltning behandlas ett nittiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden. Men det viktigaste är att betänkandet innehåller två tillkännagivanden till regeringen. Ett tillkännagivande avser ett modernare och tydligare tjänstemannaansvar genom ett utvidgat straffansvar för tjänstefel. Det andra tillkännagivandet avser introduktionsutbildning för statsanställda.

Vi har från allianspartierna i KU i en kommittémotion lyft fram behovet av ett modernare och tydligare tjänstemannaansvar. Jag är glad över att regeringspartierna i KU ställt upp på detta så att det har blivit ett tillkännagivande om detta till regeringen.

När det gäller tjänstemannaansvaret mot invånarna anser jag att det främst är myndigheterna som har ansvar för att deras tjänstemän fattar korrekta beslut – detta genom att de har den utbildning de behöver, genom att de har god handledning på sin myndighet och genom att myndigheterna följer upp de beslut som tjänstemännen fattar.

Men jag ser också att det kan finnas ett behov av ett större personligt tjänstemannaansvar som nu inte finns. Justitieombudsmännens granskning och kritik av tjänstemän kan behöva kompletteras med ett tydligare ansvarsutkrävande. Den granskning som vi i konstitutionsutskottet håller på med av Transportstyrelsen visar exempel på detta liksom olika fall som lyfts fram i medier. Tjänstemän måste ta ansvar för de beslut som de har fattat.

Även tillkännagivandet om introduktionsutbildning för statstjänstemän är viktigt. Som tjänsteman på länsstyrelsen gick jag på en sådan utbildning i Sigtuna för 48 år sedan. Den avsåg främst förvaltningslagen. Statens tjänstemän får i dag normalt inte en sådan utbildning som är viktig för korrekt bemötande och korrekt handläggning av ärenden.

I betänkandet finns tre reservationer från Centerpartiet. Det gäller behovet av statliga och kommunala servicekontor. Det gäller myndigheternas ledningsformer. Vi vill ha fler myndigheter med styrelse i stället för insynsråd. Det gäller äganderätten och proportionalitetsprincipen. Vi vill stärka den enskildes äganderätt i förhållande till det offentliga.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2 under punkt 1, Statliga och kommunala servicekontor.

Anf. 26 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Vi har nu kommit till ämnet offentlig förvaltning. Föregående talare uttryckte glädje över att regeringspartierna ställer upp på en motion från allianspartierna, vilken har resulterat i två tillkännagivanden från utskottet. Jag vet inte om föregående talare beklagar eller tycker att det är bra att även Vänsterpartiet är med på detta, men som information är alltså också vi med på de två tillkännagivanden som görs.

När det gäller ett utökat ansvar för tjänstemän är det tydligt att varken utskottet eller vi i Vänsterpartiet vill återgå till tidigare reglering. Däremot ser vi ett behov av att titta på hur lagstiftningen ser ut i dag.

Det finns en risk i en slimmad organisation att det är lätt att man som anställd gör fel. Om man inte har rätt möjligheter eller rätt resurser att göra rätt saker ska man inte sedan straffas. Det är viktigt att den politiska styrningen innebär att man ger myndigheterna möjlighet att göra rätt saker. Detta är därför en viktig del i den utredning som ska titta på det här.

Utskottet har även ett tillkännagivande om introduktion inom staten. Utgångspunkten är att all personal i offentlig verksamhet förstås ska vara väl utbildad för sin uppgift. Det behövs en introduktionsutbildning på såväl statlig som kommunal och regional nivå utifrån det man ska arbeta med. Men det finns såklart en poäng med att viktiga grundläggande regelverk för statens hantering och den offentliga förvaltningen är kända av alla. Det är bra att man tittar vidare på frågan.

Den offentliga förvaltningen är mer än det interna arbetet i myndigheterna. Det handlar också om möjligheterna att få del av offentlig service och att kunna få det i hela landet. Vi i Vänsterpartiet har tidigare motionerat om att vi vill se en utredning om servicen i statliga myndigheter i hela landet. En sådan utredning finns nu, vilket vi är glada för.

Vi tycker dock att det är viktigt att man också tittar på samarbetet med den kommunala offentliga förvaltningen och att den utredning som nu pågår ska få ett tilläggsuppdrag. På så vis kan man titta vidare på möjligheterna att kombinera statliga myndigheters lokala service med de kommunala myndigheternas service. Vi vill att Servicekontorsutredningen ska få ett tilläggsuppdrag. Jag yrkar därför bifall till reservation nr 3.

Anf. 27 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Det viktigaste i betänkandet om offentlig förvaltning är att ett helt enigt utskott har ett tillkännagivande om ett modernare och tydligare tjänstemannaansvar genom ett utvidgat straffansvar för tjänstefel.

Kristdemokraterna har debatterat frågan på sina kongresser. Den senaste gången beslutade man sig för att man inte ville ha en återgång till den tidigare ämbetsmannareformen som genomfördes 1975. Vi har ändå kunnat ställa oss bakom det utskottsbetänkande som utskottet är enigt om. Vi tycker att det är välavvägt. Det tar fasta på det bästa av ansvar och skyddar också tjänstemännen.

Utskottet skriver i sitt ställningstagande: ”1975 års ämbetsansvarsreform var genomgripande och medförde en betydande avkriminalisering av fel och försummelser i den offentliga verksamheten. Frågan om utformningen av det straffrättsliga ansvaret för offentliga tjänstemän har alltsedan dess varit föremål för diskussion. Det har bl.a. hävdats att avkriminaliseringen gick för långt och att det straffrättsliga ansvaret borde utökas.

Ett utökat straffansvar för tjänstefel skulle enligt utskottets mening stärka skyddet för medborgarnas rättssäkerhet och öka förtroendet för den offentliga verksamheten. Det skulle också stärka tjänstemännens position mot otillbörliga politiska påtryckningar och därigenom bidra till att säkerställa förvaltningens självständighet. Utskottet anser mot den bakgrunden att en översyn av lagstiftningen om tjänstefel bör göras med inriktningen att det straffbara området ska utvidgas. Det innebär inte att utskottet förespråkar en återgång till de bestämmelser som gällde före ämbetsansvarsreformen. Lagstiftningen bör i stället anpassas till dagens förhållanden och ge ett modernt och tydligt straffrättsligt skydd för den offentliga verksamheten och medborgarnas rättssäkerhet. Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager detta för regeringen.”

Så som detta är formulerat kan Kristdemokraterna med tillfredsställelse sluta sig till den totala enighet som finns i utskottet. Det här är viktigt.

Jag vill gärna också nämna att vårt övriga arbete i granskningshänseende har gjort att det ter sig naturligt att gå den här vägen. Det är inte oväsentligt att även detta redskap finns i verktygslådan.

Fru talman! Jag vill även säga något kort om servicecenter, som också Mia Sydow Mölleby var inne på. Hon har liknande tankegångar som jag om att skynda på tillkomsten av servicecenter ute i landet. Detta har påbörjats, vilket är bra. Men jag vill ändå påpeka att det finns mer att göra och att man kan gå fram snabbare och bättre.

Servicecenter är nämligen ett bra sätt att samla olika myndigheters service så att basala myndighetstjänster finns att tillgå runt om i landet. Kristdemokraterna tycker att åtgärder bör vidtas för att främja sådan myndighetssamverkan. Kommuner och statliga myndigheter bör samordna sin grundläggande service till medborgare och företag genom att samarbeta i lokala servicecenter. Där bör de viktigaste statliga aktörerna och myndigheterna finnas. Polismyndigheten bör finnas där liksom bland annat Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, i den mån Arbetsförmedlingen över huvud taget ska finnas. Detta vill Kristdemokraterna inte släppa. Vi kommer att bevaka att man går vidare med det hela.

Jag står bakom alla mina reservationer men väljer för tids vinnande att inte yrka bifall till någon av dem.

Anf. 28 BJÖRN VON SYDOW (S):

Fru talman! En mer eller mindre uttalad förvaltningspolitik förelåg från den avgående regeringen efter valet 2014. Där spelade tankemodellen new public management en roll. I den värderar man förvaltningen efter prestationer – ofta förenklade, får väl både anhängare och skeptiker till denna styrmodell säga. Vi socialdemokrater menar också, fru talman, att det fanns en mindre uttalad önskan från den avgående regeringen om att beakta den statliga förvaltningens närvaro utanför storstadsområdena och särskilt Stockholm.

Lagen om offentlig upphandling och relationen mellan den offentliga beställaren och utföraren, som i konkurrens fullgör uppdragen, har också varit av stor betydelse. Från vår sida ser vi med oro på hurdan utvecklingen har blivit vad gäller till exempel det så kallade Nya Karolinska sjukhuset.

Men redan under den föregående mandatperioden började en del ifrågasättanden ske hos den förra regeringen. Jag vill peka på Värdegrundsdelegationen som 2012 tillsattes och som kom att lyfta fram andra värden för den statliga och offentliga förvaltningen såsom väl betydelsefulla i förhållande till en ekonomisk effektivitet.

När regeringen tillträdde efter 2014 års val kom en annan delegation in på plan, Tillitsdelegationen. Även den fick till uppgift att i sitt uppdrag beakta olika möjligheter att balansera new public managements styrningsmodell. Här fanns ett element av att man genom de offentliganställdas arbete skulle präglas av tillit gentemot de sökande medborgarna, allmänheten, och en tillit från de politiska organen, oavsett om det handlar om statliga eller kommunala organ, i hur tjänstemannasystemet fungerar.

Under den gångna mandatperioden har den statliga förvaltningspolitiken utvecklats på några punkter. En punkt där man dock inte kom fram från regeringens sida gällde länsstyrelser och landsting. Det förslag som kom fram från Indelningskommittén om att genomföra en omfattande läns- och landstingssammanläggning blev ett misslyckande. Det blev avsaknad av politisk majoritet här i kammaren för detta.

Men, herr talman, möjligen är vi ändå på väg mot en partiell förändring av den offentliga indelningen. Den tillkomna Indelningskommittén har gått vidare genom att lägga fram ett förslag om de statliga organens regionala och lokala organisering. Försvarsberedningen har också här gjort ett uttalande, nämligen att man borde samla den offentliga förvaltningens regionala organisation i sex områden, i grund och botten baserade på sjukvårdsområdena.

Den nya förvaltningslagen är ett mångårigt arbete som pågått i nästan 15 år, vill jag minnas. Den har trätt i kraft utan några partipolitiska motsättningar här i riksdagen. Den innebär en ökad roll för den sökande när det gäller förvaltningssystemets sätt att arbeta.

En omlokalisering av statliga myndigheter och insatser har inletts från regeringens sida. Jag vill peka på något som har varit uppe, låt vara genom reservationer, och där kollegor i konstitutionsutskottet menar att det har gått för långsamt. Det gäller de statliga servicekontoren. Dock vill jag lyfta fram att debatten kring statliga servicekontor hela tiden bryts gentemot digitaliseringen. Den sökandes – det må vara ett företag eller en enskild människa – kommunikation med förvaltningen blir annorlunda med en digitaliserad servicemöjlighet. Men vi vet å andra sidan vilka problem som finns när det gäller integritet och rättsstatlighet med de uppgifter som berör en människa.

I det här betänkandet om den offentliga förvaltningen finns det, som har berörts här, ett krav från utskottet om att skapa ett nytt tjänstemannansvar med ett utvidgat straffansvar för tjänstefel. Justitieministern öppnade från sin sida för detta i en interpellationsdebatt här i kammaren. Kollegorna har gjort flera referat av våra meningar. Jag utgår från att regeringen kommer att ta in utskottets motiv när man går in med ett utredningsarbete.

Låt mig bara få lägga till – det har också kommit fram här i flera inlägg – att det inte bara är den enskildes rättsstatlighet som den här saken berör. Det gäller också hur myndighetssystemet följer de direktiv som framför allt regeringen ger till myndigheterna, ofta baserat på ställningstaganden här i riksdagen. Där visar JO:s genomgångar återkommande brister. Här visar också flera incidenter som har varit och som vi arbetar med i KU – jag tänker på granskningen av Transportstyrelsen – att man måste vara säker på att direktiv från regeringen baserade på riksdagen verkligen tas om hand av myndighetsledningarna.

Från vår sida är vi för detta. Vi är likaså för att man parallellt med detta driver på för en generell utbildning för de anställda i den statliga förvaltningen. I fyrtioalet år har det funnits olika initiativ för detta, vad jag minns. Av olika orsaker har det inte varit särskilt bra under senare årtionden, och det är verkligen läge att göra det här på ett genomarbetat sätt. Ta bara en sådan sak som kunskap om handlingsoffentligheten! Detta är knepigt, och det behöver utbildas. Låt mig också ge en eloge till fackförbundet ST, som har varit pådrivande här och med rätta har fått spela en påverkande roll på utskottets sätt att skriva.

Herr talman! Låt mig få peka på det särskilda yttrande som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har avgivit kring problematiken mellan så kallade insynsråd respektive styrelser och de förtroendevaldas roller där. Låt mig få avrunda med att säga att konstitutionsutskottet menar att JO-ämbetet behöver överses nästa mandatperiod för att det ska bli uppdaterat till den samhällsutveckling som har skett det senaste trettiotalet år.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 29 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Vi debatterar konstitutionsutskottets betänkande om offentlig förvaltning. Det är som sagt här vi behandlar frågorna om tjänstemannaansvar och introduktionsutbildning för statliga tjänstemän. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Politiker och tjänstemän tar om hand över 50 procent av vad en helt vanlig löntagare tjänar varje månad. Därför tycker jag och Moderaterna att medborgarna och skattebetalarna förtjänar ett riktigt tjänstemannaansvar. Innan jag fick chansen att vara riksdagsledamot arbetade jag på Slöseriombudsmannen med att granska slöseri med skattepengar. Det är bland annat på grund av de erfarenheter som jag fick där och alla de slöserier som jag såg då som jag står här i dag och tycker att den här frågan är så viktig.

Det finns många skäl till att effektivitet med skattepengar är viktigt och att slöseri med skattepengar är arrogant och ansvarslost. Jag tror att var och en av oss har någon som vi älskar och bryr oss väldigt mycket om och som hade förtjänat bättre stöd från samhället. Det räcker kort och gott att tänka på dem för att ha skäl att inse att det räcker nu.

Exakt vad våra skattepengar ska gå till är en annan debatt. Men när vi tar mer än 50 procent i skatt av vanliga människor är i alla fall den slutsats jag drar att det som avgör vilken kvalitet vi får ut i dag inte längre är hur mycket pengar vi tar in på totalen, utan vad vi gör med pengarna och hur vi hanterar det ansvar vi alla har. Det är det som är min poäng. Ifall vi

politiker och tjänstemän till att börja med använder skattemedel inom ramen för lagen kommer vi en bra bit på vägen när det gäller att minska och stoppa slöseri med skattepengar.

Det går inte att lagstifta bort slarv eller idioti, men med insikten att alla människor har drivkrafter går det att styra och uppmuntra. Vi måste ha ett offentligt system som belönar och gynnar noggrannhet och professionalism, gynnar den som är duktig och tydligt låter lagbrott få konsekvenser, oavsett vilken titel den som begår dem har.

Jag hör ibland frågan: Men finns inte detta redan i dag? Nja. Jag håller med om att det verkar konstigt. Det är konstigt. Du kan i teorin dömas för tjänstefel redan i dag, men det är väldigt sällan applicerbart, för det gäller bara vid myndighetsutövning mot enskild. Man kan sedan kolla på upplklaringsprocenten. Den ligger på ynka 1 procent – det är samma nivå som när det gäller cykelstölder. I de fall det är applicerbart händer det alltså väldigt sällan någonting.

Jag vill också säga att slöseri med skattepengar inte är ett problem som vi löser med ett eller två förslag. Det är såklart mycket mer komplicerat än så. Därför är vi inte klara. Detta är inte ens ett färdigt lagförslag. Det är alltså inte färdigt nu. Det är nu som det börjar.

Men bland det viktigaste vi kan göra är att införa ett riktigt tjänstemannaansvar. Det handlar om att utkräva ansvar när ansvariga gör fel och om att låta ansvarslöshet få konsekvenser. Utan konsekvenser är krav och ansvar inget annat än tomma ord, och om det är någonting vi har för mycket av i Sverige i dag är det tomma ord.

Alltför ofta belönar vi människor som gör misstag genom att ge dem fallskärmar när de begår fel. Det kan inte vara okej. Att avsluta en anställning med att exempelvis få tre årslöner kan inte ses som ett straff.

Jag, som moderat, tror inte på detaljstyrning. Vi som vill att experter ska få ta mer ansvar måste också våga utkräva ansvar när det går fel. Det är egentligen inte konstigare än så. Det är dags att vi slutar dalta, och det är dags att vi återinför ett riktigt tjänstemannaansvar.

(Applåder)

Anf. 30 JEFF AHL (-):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till motion 2017/18:164, yrkande 3.

Förutom massättervandring är behovet av att dränera det korrupta och politiska träsket en fråga som är av högsta vikt för det nya partiet Alternativ för Sverige. Sverige har flera allvarliga problem inbyggda i förvaltningskulturen. Politisering, ineffektivitet, vänskapskorruption, kravlöshet och otydliga ansvarsförhållanden är några av dessa problem.

Låt oss börja med politisering. Sieps är en politiskt färgad organisation som agerar propagandainstitution för EU snarare än institut för studier. Därför vill Alternativ för Sverige lägga ned Sieps.

Ett ständigt aktuellt ämne när det gäller politisering är myndighetshaveristen Dan Eliasson, en myndighetschef utsedd enbart på basis av rätt partibok. Denna virvlande katastrof för svenska myndigheter har nu erhållit förtroendet att få förstöra ytterligare en myndighet, nämligen MSB.

Vi går vidare till ineffektivitet. New public management är en nyliberal och fullkomligt verklighetsfrånvärd myndighetsdoktrin som tillåtit skapa en myndighetskultur som är under all kritik. Antalet kontrollfunktioner och ständigt nya behov av pappersexercis ända ned på lägsta nivå har urholkat kärnverksamhetens funktion. Kontroll är jätte viktigt och jättebra, men kontroller och utvärderingar utan uppföljning eller som är kontraproduktiva bidrar bara till ineffektivitet. Dessutom degenereras synen på professionalismen hos lägre tjänstemän. Graden av kontroll har fullkomligt sparat ur, till nackdel för kärnverksamheten och tilliten till professionalismen. Dessutom skenar kostnaderna, både de direkta och de indirekta, till följd av denna doktrin.

Vi går vidare till vänskapskorruption, kravlöshet och otydliga ansvarsförhållanden. Ordet process är ett ord som rimligen borde strykas ur varje myndighets vokabulär. Processer är en omskrivning för att svära sig fri från ansvar. Genom att involvera tillräckligt många individer i en process där ansvarsfördelningen är högst oklar kan alla peka på alla den dag något går fel och ansvar ska utkrävas.

De få gånger myndighetschefer eller högre tjänstemän utreds för felaktigheter som äventyrar till exempel rikets säkerhet, vilket har inträffat två gånger i närtid, kommer de undan med strafförelägganden för att åklagaren inte tar det vidare till åtal. Det är under all kritik.

Högre statstjänstemän med rätt kontakter undkommer alltid ansvar. Vänskapskorruption som drabbat Myndighetssverige innebär att kompetens inte längre är ett ledord, utan rätt kontakter, en genusmarinerad ideologisk ståndpunkt och gärna rätt partibok är det som är vägledande.

Herr talman! Alternativ för Sverige kommer med kraft att driva frågan om att dränera det politiska och byråkratiska korrupta träsket i Sverige.

Anf. 31 ANDREAS NORLÉN (M):

Herr talman! Jag vill bara något kommentera det som Jeff Ahl anförde i sitt inlägg. Han yrkade bifall till ett motionsyrkande som ingen i utskottet har yrkat bifall till och som därför inte finns i någon reservation från vare sig hans tidigare partivänner i Sverigedemokraterna eller ledamöter i något annat parti.

Själva yrkandet handlar om behörighetskrav för landshövdingar. Jag hörde inte att Jeff Ahl i sitt anförande nämnde något särskilt om det. Jag hörde mer en lång och bitvis ganska vulgärt utformad tirad mot svenska myndigheter och mot myndighetsföreträdare.

Jag kan konstatera att det, vilket har anförts i denna debatt, bitvis finns problem inom svenska myndigheter med regelefterlevnad och kompetens. Det är därför som utskottet enligt föreslår att man ska ha en introduktionsutbildning för alla statstjänstemän och också föreslår ett skärpt ämbetsmannansvar. Men jag tycker samtidigt att det är viktigt att säga att de många tusen män och kvinnor som dagligen arbetar i den statliga och kommunala förvaltningen i allt väsentligt gör ett utomordentligt gott arbete och också utför ett viktigt arbete för vårt land.

Vi har en modern rättsstat med omfattande välfärdsåtaganden. Då behövs det omfattande personalgrupper som har god kompetens och förmåga att upprätthålla de institutioner och de system som är förutsättning för att vår välfärd ska fungera och för att vår demokrati ska fungera. Då tycker jag att det är viktigt att vi har en god och sansad ton när vi för den viktiga

debatten om hur vi kan öka kvaliteten i den offentliga verksamheten och hur vi kan öka möjligheten att utkräva ansvar av enskilda tjänstemän som begår fel och försummelser i tjänsten så att vi inte på ett vulgärt sätt påstår att det finns ett omfattande trask av maktmissbruk och korruption, för så är det inte.

Det är klart att vi har problem i svensk statsförvaltning – det har ingen förnekat. Men det är inte så att den svenska statsförvaltningen skulle vara ett moras av omoral, korruption och problem. Jag är stolt över mycket av det arbete som sker i den svenska statsförvaltningen. Jag vill att de många tusen människor som varje dag går till jobbet på myndigheter, i staten, i kommuner, i landsting och i regioner ska känna att vi i Sveriges riksdag ser dem och ser det viktiga arbete de utför. De reformer som vi debatterar i konstitutionsutskottets debatt i dag handlar om att ytterligare förfina den offentliga verksamheten och göra den bättre utan att kategoriskt peka ut stora grupper av yrkesverksamma människor i vårt land som inkompetenta och korrupta. Det vore mig helt främmande.

Det är olyckligt om vi får en politisk debatt i Sverige med den typen av populistiska övertoner som vi har sett i andra länder. Det skapar ett polariserat samhälls- och debattklimat som inte bidrar till en sansad diskussion om de verkliga problemen i vårt samhälle.

Jag yrkar naturligtvis avslag på det just framställda yrkandet.

I detta anförande instämde Björn von Sydow (S).

Anf. 32 JEFF AHL (-) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att diskussionen inte berör de lägre tjänstemännen och mestadels inte heller dem i mellanskiktet, utan jag pratar om de myndighetschefer som i hög utsträckning utses av olika regeringar.

Andreas Norlén pratar om en modern rättsstat. Tycker Andreas Norlén att det är rimligt att en modern rättsstat misslyckas med att utdöma rimliga straff för en myndighetschef som har äventyrat rikets säkerhet å det grövsta? Är det värdigt en modern rättsstat?

Med all rätt ska vi kritisera – och kritisera hårt – det faktum att både borgerliga och socialistiska regeringar utnämner myndighetschefer inte grundat på deras kompetens utan för att de har rätt partibok eller rätt kontakter. Dan Eliasson är ett alldeles utmärkt exempel på en sådan chef där både borgerliga och socialistiska regeringar har visat fullt förtroende för denna person.

Populism är ett begrepp som används på ett felaktigt sätt. Det finns i dag ett stort missnöje bland folket vad gäller just hur myndigheter fungerar och oförmågan att utkräva ansvar. Framför allt finns ett stort missnöje bland lägre tjänstemän som arbetar i myndigheterna, just därför att de inte känner sig uppskattade och uppfattar att verksamheten inte fungerar, bland annat på grund av new public management, som innebär enorma kostnader rent ekonomiskt och i form av att den tar oerhörd tid även för personer längst ned i myndigheterna.

Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Herr talman! Frågan om myndighetschefer som utses av regeringen var föremål för omfattande diskussioner och förändringar under alliansregeringens tid vid makten.

Alliansen genomförde reformer som innebar att befattningar som myndighetschefer ska rekryteras på ett sätt som präglas av öppenhet och professionalism. Vi införde ett grundläggande krav på att det ska finnas kravprofiler för alla myndighetschefer, att det normala ska vara att befattningar som myndighetschefer annonseras öppet när de ledigförklaras så att vem som helst kan söka en sådan befattning. Vi var kritiska till den ordning som rådde tidigare, där det var en beredning i slutna rum och där det kunde ha betydelse om man kände statsministern eller inte om man blev utnämnd till myndighetschef.

Konstitutionsutskottet följer vartannat år upp hur reformen har fått praktiskt genomslag, och vi kan konstatera att nästan alla befattningar som myndighetschefer annonseras ut öppet så att även de som inte har känningar i de politiska kretsarna har möjlighet att söka. Vi kan konstatera att det regelmässigt finns kravprofiler, och vi kan konstatera att regeringar ofta tar stöd av professionella rekryteringsföretag för att ytterligare professionalisera rekryteringsförfarandet.

Detta innebär inte att man aldrig kan utse en person som är eller har varit politiskt verksam till myndighetschef. Det är ingen hemlighet att också vi från allianspartierna har varit kritiska till vissa utnämningar, men att säga generellt att statliga myndighetschefer inte utses på formella och faktiska meriter är helt enkelt fel. Det är en felaktig beskrivning. Jag skulle säga att även bland de statliga myndighetscheferna är det allra vanligast att de är utmärkt kompetenta och skickliga personer.

Anf. 34 JEFF AHL (-) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Andreas Norlén och Moderaterna såklart bär ett lika stort ansvar som den nuvarande socialistiska regeringen för att Transportstyrelsens haveri över huvud taget var möjligt. Det är ett tecken på en total oförmåga att styra myndigheter med till buds stående medel. Det kanske även grundar sig i att många politiker saknar den kompetens som krävs för att styra en myndighet.

Jag noterar att Andreas Norlén inte vill svara på frågor om han anser att det är värdigt en modern rättsstat att en myndighetschef som försätter rikets säkerhet i fara döms till strafföreläggande i stället för det som borde vara rimligt, nämligen fängelse. Det vill Andreas Norlén inte svara på, och det är fullt förståeligt. Jag tror att innerst inne är Andreas Norlén nöjd med nuvarande situation, där ansvarsutkrävandet är minimalt. Att sedan Andreas Norlén med skickligt formulerad svenska försöker få det att låta som något annat får väl väljarna utvärdera.

Dan Eliasson har nu fått förtroendet att styra X myndigheter. Även den tidigare borgerliga regeringen har visat att man har förtroende för denna människa. Ändå menar Andreas Norlén att allt är frid och fröjd vad gäller bland annat utnämningen av myndighetschefer.

Personer längre ned i myndigheter och överlag i offentlig verksamhet är trötta på nuvarande icke-fungerande system. Mycket av det som inte fungerar i dag inom myndigheter är en följd av new public management. Där behöver vi politiker ta vissa krafttag, och jag hoppas att även Andreas

Norlén kan erkänna att det finns uppenbara problem med den modellen för att styra myndigheter.

Anf. 35 ANDREAS NORLÉN (M) replik:

Herr talman! Jag noterar att Jeff Ahl uppenbarligen känner till mer om skandalen som rör Transportstyrelsen än vad vi ledamöter i konstitutionsutskottet gör, som nu har ägnat ett antal månader åt att fördjupa oss i händelserna och genomfört ett stort antal öppna och slutna utfrågningar samt tagit del av en stor mängd handlingar. Jeff Ahl är redan redo att dra slutsatser utifrån medieuppgifter.

Jag kan konstatera att jag inte har för avsikt att föregripa KU:s bedömning av vad som hände på Transportstyrelsen och vem som bär ansvaret för det, utan det återkommer utskottet till när vi är klara med vår granskning i juni. Då är vi naturligtvis beredda att ta en offentlig debatt.

Det är klart att mycket av det som hände i Transportstyrelsen framstår som anmärkningsvärt. Men vilket ansvar som regeringen bär, som är det som KU granskar, får vi återkomma till på sedvanligt sätt.

Jeff Ahl kommenterar också det straff som Transportstyrelsens förra generaldirektör fick. Det är inte min sak som KU:s ordförande eller som riksdagsledamot att recensera hur de rättsvårdande myndigheterna tillämpar gällande rätt i enskilda fall. Jag kan konstatera att det har funnits en kritik från andra tjänstemän inom rättsväsendet som har ifrågasatt att man valde vägen straffreläggande i stället för att väcka åtal i allmän domstol och få en öppen prövning som allmänheten hade kunnat ta del av. Det hade haft sina fördelar att vi vid ett rättsligt förfarande i en domstol hade kunnat utrona mer om det ansvar som den dåvarande generaldirektören bar för de missgrepp som uppenbarligen begicks inom myndigheten och som har bekräftats på olika sätt.

Jag vill inte kvälja dom. Det är inte min roll. Och jag tycker att även Jeff Ahl borde hålla sig för god för att gå in i enskilda fall på det sättet.

Jag noterar att vi har ett väl fungerande system för rekrytering av myndighetschefer. Man kan ifrågasätta enskilda utnämningar, men systemet som sådant är gediget.

I detta anförande instämde Björn von Sydow (S).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 11 Anpassning av domstolsdatalagen till EU:s dataskyddsförordning

Justitieutskottets betänkande 2017/18:JuU33

Anpassning av domstolsdatalagen till EU:s dataskyddsförordning (prop. 2017/18:113)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 12 Några civilrättsliga anpassningar till EU:s dataskyddsförordning

Prot. 2017/18:100
18 april

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU19
Några civilrättsliga anpassningar till EU:s dataskyddsförordning (prop. 2017/18:111)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 13 En anpassning till dataskyddsförordningen av lagar inom Miljö- och energidepartementets verksamhetsområde

Civilutskottets betänkande 2017/18:CU21
En anpassning till dataskyddsförordningen av lagar inom Miljö- och energidepartementets verksamhetsområde (prop. 2017/18:133)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 14 Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och exekution till EU:s dataskyddsförordning

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU15
Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och exekution till EU:s dataskyddsförordning (prop. 2017/18:95)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 15 Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU12
Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning (prop. 2017/18:112)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU16
Livsmedelspolitik
föredrogs.

Anf. 36 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkande 16 från miljö- och jordbruksutskottet om livsmedelspolitiken. Betänkandet innehåller 81 yrkanden från allmänna motionstiden 2017/18 och behandlar frågor som livsmedelslagstiftning, konkurrenskraft, livsmedelskontroll och märkning. De allra flesta av frågorna har debatterats i kammaren tidigare under mandatperioden. Utskottet har därför valt att behandla dessa frågor förenklat eftersom inget nytt hänt i sak.

Moderaterna står självklart bakom alla sina reservationer, men för att inte ta alltför mycket av kammarens dyrbara tid i anspråk vill jag yrka bifall endast till reservation 4 om livsmedelskontrollen.

Detta betänkande är som sagt väldigt likt dem vi debatterat tidigare. Vi har dessutom haft en grundlig debatt i ämnet för mindre än ett år sedan, då riksdagen debatterade propositionen om livsmedelsstrategin.

Vi är politiskt överens om att öka den svenska livsmedelsproduktionen. Det beslutet fattade vi gemensamt här i kammaren. Men vi är inte överens om hur detta ska gå till. Riksdagen skickade dessutom en rad tillkännagivanden till regeringen som det finns anledning att nämna lite senare, då regeringen i slutändan valt att göra något helt annat än vad riksdagen beslutade om.

För oss i Alliansen är det fortfarande viktigt att fokusera på en bra och säker livsmedelskedja som ska kunna fortsätta växa sig stark. Förutom bra livsmedel krävs det att säkerhetskedjan följs hela vägen från jord till bord via handeln.

Lagstiftning är bra, men den ska vara enkel, tydlig och aktuell. Lagstiftningen är till för vår skull, för att den mat vi äter ska vara säker och för att konsumenten ska känna sig trygg oavsett om maten lagas hemma, äts på restaurang eller intas inom den offentliga sektorn.

Vi har tidigare här i kammaren pratat hästköttsskandaler, då det uppdagades ett systematiskt fuskande som funnits under en lång tid i fler länder än bara Sverige. Problemet med livsmedelsbedrägerier fortsätter dessvärre. I dag vet vi att bedrägerierna systematiskt och organiserat förekommer även med produkter som honung, olivolja och kanel. Det är viktigt att gå till botten med dessa brott och dessutom hitta samband med annan brottslighet som ibland förekommer.

Som konsumenter och handlare måste vi känna trygghet i att produkter verkligen innehåller det de säger sig innehålla. En säker och redlig livsmedelskedja är viktig för både konsumenter och livsmedelsproducenter. Tryggheten måste även bejakas mellan konsument och producent. Där spelar säkerheten och tryggheten inom handeln en stor roll.

Vi moderater föreslår därför skärpta straff för livsmedelsbedrägerier och att straffskalan höjs till att inkludera fängelse. Brott ska aldrig löna sig.

Herr talman! Säkerheten inom livsmedelskedjan är viktig, och för att producenter, handlare och konsumenter ska känna sig trygga i att producera, sälja och äta mat är det viktigt att livsmedelskontrollen är bra och säker. Det ska löna sig att vara duktig på säkerhet, och det ska finnas en morot i systemet när man gör rätt.

Vi moderater föreslår därför att livsmedelskontrollen ska göras smartare än den är i dag. Det behövs till att börja med en bättre dialog mellan myndighet och företag. Vi vill att myndigheten ska hjälpa till att göra rätt i stället för att som i dag endast kontrollera och komma med synpunkter i efterhand. Vi vill även att man inför efterdebitering, det vill säga att företagen betalar först efter det att kontrollen är utförd i stället för att som i dag betala en regelbunden avgift. Även Livsmedelsverket är inne på den linjen.

Förra året riktades ett tillkännagivande till regeringen om att se över detta. Regeringen har ännu inte kommit tillbaka med ett förslag för hur livsmedelskontrollen ska bli mer kostnadseffektiv. Även Livsmedelsverkets begäran till Näringsdepartementet om att se över avgiftsdebiteringen är begravd i en utredning på departementet under den nu ganska kända parollen att frågan utreds vidare.

Herr talman! Under förra årets debatt om livsmedelsstrategin beslutade riksdagen om några övergripande mål för regeringen att förhålla sig till. Ett av dessa mål var att säkerställa generellt goda företag villkor för hela livsmedelskedjan, där nationella försämringar alltid skulle vara väl motiverade. Ett annat mål var att svensk livsmedelsproduktion skulle styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda mål för specifika produktionsformer.

Tyvärr ser vi nu att regeringen lägger fram flera förslag som är direkt skadliga för branschen och dessutom går tvärt emot vad lagstiftaren har bestämt. Svenska producenter och svenska konsumenter förtjänar bättre än så. Det behövs sjysta konkurrensvillkor och en regering som tar demokratin på allvar.

Eftersom det här är den sista livsmedelsdebatt vi har den här mandatperioden blir det också en summering och ett bokslut över nuvarande regerings mandatperiod – en mandatperiod som kantats av för lite konkret politik som kommit för sent.

Vi hoppas kunna vända detta. Förhoppningsvis ses vi här igen om ett år och då med en alliansregering och en annan majoritet i kammaren.

(Applåder)

Anf. 37 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna står bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6 om livsmedelsbedrägeri.

Riksrevisionen har granskat om staten genomför tillräckliga insatser för att säkerställa att livsmedelskontrollen fungerar i tillräcklig omfattning. I granskningsrapporten *Livsmedelskontrollen – tar staten sitt ansvar?* framför Riksrevisionen kritik mot att bristfälliga register för livsmedelskontroll av primärproducenterna försvårar länsstyrelsernas planering av kontrollen och därför omöjliggör ett riskbaserat urval. Riksrevisionen påtalar även problem avseende den kommunala kontrollen i och med att

många av kontrollmyndigheterna är små och har svårt att leva upp till de omfattande krav som ställs på dem.

Dessa problem i den kommunala kontrollverksamheten har konstaterats under lång tid. Det handlar bland annat om otillräcklig finansiering och bristande resurser, att kontrollen inte är riskbaserad och att det saknas kontrollplan eller att planerade kontroller helt enkelt inte genomförs.

Kritik framförs även mot att ansvaret för uppföljning av livsmedelskontrollen inte är tydligt definierat i lagstiftningen och att Livsmedelsverket inte gör någon fördjupad uppföljning i syfte att föreslå förbättringar av kontrollverksamheten. Bristerna i livsmedelskontrollen har uppmärksamats under flera år av de organisationer som har till uppgift att granska Sveriges kontrollverksamhet: Riksrevisionen, Statskontoret och EU:s kontrollorgan för livsmedelssäkerhet och djurhälsa.

Livsmedelsverkets egen granskning av den offentliga kontrollen visar på samma brister. Men också livsmedelsbranschen och enskilda företag har påtalat bristerna. De efterlyser en välfungerande offentlig kontroll. Flera av de stora handlarna och livsmedelskedjorna litar mer på sin egen kontroll och på privata kontrollorgan än på den offentliga kontrollen.

Sveriges 290 kommuner har i dag ansvaret för den kommunala livsmedelskontrollen på ca 90 000 livsmedelsföretag. Många kommuner saknar tillräckliga resurser att utföra en adekvat kontroll, och den utredning som Riksrevisionen gjort visar att en tredjedel av kommunerna har mindre än en person för livsmedelskontroll.

Vi i Sverigedemokraterna anser att maten måste vara säker och att staten bör ta ett större ansvar för en effektiv och fungerande livsmedelskontroll i hela Sverige. Länsstyrelserna kontrollerar redan i dag att kommunernas kontroll följer lagstiftningen, men genom att helt föra över ansvaret från kommunerna till staten kan kontrollerna bli mer likvärdiga och effektiva.

Enligt Livsmedelsverket bedöms bedrägeriet med livsmedel vara omfattande runt om i världen. Dessa bedrägerier involverar ofta flera led: primärproducenter, livsmedelsföretag och grossister. För att konsumenterna ska kunna lita på en produkts innehåll och ursprung behöver arbetet med kontroller intensifieras. Sverigedemokraterna anser därför att myndigheterna måste få mer resurser för detta ändamål. Regeringen bör också förtydliga ansvaret för samordning och uppföljning av livsmedelskontrollen.

Många kommuner och landsting köper i dag in livsmedel som är olagliga att producera i Sverige enligt gällande miljö- och djurskyddslagstiftning. Sverigedemokraterna anser att samtliga livsmedel som upphandlas offentligt ska vara producerade enligt gällande svensk miljö- och djurskyddslagstiftning, så långt detta är möjligt.

Småskaliga slakterier är viktiga för att möjliggöra ett ökat utbud av närproducerade och högkvalitativa livsmedel. Dessutom bidrar de småskaliga slakterierna till kortare djurtransporter och lokala arbetstillfällen. För att fler småskaliga slakterier ska kunna etableras anser vi att reglerna kring dessa behöver förenklas ytterligare.

Nyligen antog riksdagen en nationell livsmedelsstrategi för Sverige. Faktum är att kostnadsläget för insatsvaror och arbetskraft är betydligt högre än i jämförbara länder. Ändå menar regeringen att förbättrad konkurrenskraft främst ska uppnås genom strukturomvandling och produktivitetens utveckling.

Vi i Sverigedemokraterna vill i stället fokusera på att förenkla regler och mildra lönekostnaderna för små och medelstora företag genom en överflyttning av sjuklöneansvaret till staten samt slopad arbetsgivaravgift för de tre första anställda, det vill säga den allmänna löneavgiften. Vi vill också göra det lättare att anställa unga genom lärlingsanställningar som ny anställningsform, för att skapa fler vägar till arbete och vidareutbildning.

Vår företagarpolitik handlar mycket om att förenkla regler, minska skattetrycket samt underlätta för handel och export. Den övergripande målsättningen måste vara att göra lagstiftningen enklare och lättare att följa. Vi har ambitionen att Sverige även fortsatt ska vara en avancerad kunskapsekonomi och en stark företagarnation. Vi vill se ett Sverige där det lönar sig att arbeta och skapa sysselsättning för en bättre framtid.

Anf. 38 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag ska i detta betänkande endast diskutera en sak, men dessförinnan konstaterar jag att jag självklart står bakom alla reservationer med en centerstämpel men väljer att yrka bifall endast till reservation nr 11.

Det jag tänkte ta upp i denna debatt är något som jag tycker att vi diskuterar alldeles på tok för lite, i motsats till alla andra saker som diskuteras i detta betänkande, nämligen vattnet. Vatten är som jag ser det – det är väl allmänt bekant, och jag tror att vi alla tycker så – vårt viktigaste livsmedel.

Alliansregeringen valde därför att tillsätta en dricksvattenutredning. Den lämnade sitt betänkande för ett par år sedan – ett viktigt betänkande, som jag tycker att regeringen bara till del har tagit hand om, apropå att vatten är vårt viktigaste livsmedel.

Varför är denna fråga aktuell över huvud taget i dag? Vatten kan ju ses som en självklarhet i vårt land. Jo, vi har en pågående klimatförändring. Vi vet att vi i många delar av landet har förorenade områden och så vidare, som kan påverka det vatten som vi alla ser som en självklarhet.

Vad finns då att göra? Ja, en sak som till exempel måste göras är att se till att alla de kommunala vattentäkter som finns och ska finnas runt omkring i landet har tillräckliga skydd för det vatten som är livsviktigt för oss alla. Så är det inte i dag.

Då kommer jag in på nästa fråga som är viktig i sammanhanget. När man inför sådana här vattenskyddsområden, som bör finnas runt alla de viktiga dricksvattentäkterna i vårt land, gör man för det mesta intrång i det som någon äger. Det är viktigt att i de sammanhangen – och detta är en uppmaning till regeringen – verkligen titta på detta med äganderätten. Någon bedriver en verksamhet i området. Det kan vara en skogsbrukare eller en jordbrukare, för att ta ett par exempel på verksamheter som ofta bedrivs i vattenskyddsområdena. Det är rimligt, tycker jag, att man tar hänsyn till den grundlagsskyddade äganderätten när man gör intrång i en verksamhet på mark som någon äger.

Äganderätten, som vi ofta talar om, är grundlagsskyddad i vårt land. Den är dessutom, som alla känner till, inskriven i Europakonventionen och i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Jag tycker att regeringen borde inkludera dessa värderingar i det arbete som man förhoppningsvis påskyndar. Där utgör Dricksvattenutredningen en utmärkt grund för det vidare arbetet. Gör inte denna regering det, vilket vi inte har sett hittills, får vi hoppas att nästa regering gör det.
(Applåder)

Anf. 39 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi diskuterar nu livsmedelspolitik. Vi i Vänsterpartiet vill att vi ska producera mer, bättre och hållbarare livsmedel i Sverige.

I dag kan vi se ett antal problem som är relaterade till just konsumtion och produktion av livsmedel, som vi borde försöka lösa. Vi har stora problem med hjärt- och kärlsjukdomar, olika cancerformer, stroke och diabetes, som är direkt relaterade till det vi äter.

En stor del av våra växthusgasutsläpp kommer från livsmedelskonsumtionen – ungefär en femtedel om vi räknar med all den mat som vi konsumerar, som är producerad i Sverige eller importerad.

Vi har också ett problem med att vi vill att man ska kunna leva och verka i hela Sverige, samtidigt som lantbrukare lägger ned sina verksamheter på löpande band. Man finner det inte längre lönsamt att producera mat till oss svenskar.

Detta behöver vi göra något åt, och jag tror att vi i denna kammare är relativt överens om problembeskrivningen. Det är också därför regeringen har tagit fram en livsmedelsstrategi. Vi i Vänsterpartiet tycker att livsmedelsstrategin är ett bra första steg. Andemeningen är att vi ska producera mer, och ofta nämner man också hållbara, livsmedel i Sverige.

Men vi i Vänsterpartiet tycker att det var en förlorad möjlighet att inte vara mer specifik när det handlar om att producera mer livsmedel i Sverige. Vi tycker till exempel att vi borde ha infört ett mål om självförsörjningsgrad i livsmedelsstrategin. Vi skulle kunna säga att till exempel 80–85 procent av de livsmedel som konsumeras i Sverige ska vara producerade här och inte importerade. En sådan självförsörjningsgrad hade vi tidigare i Sverige.

Vi tycker också, herr talman, att det är olyckligt att det inte är tydligt specificerat i livsmedelsstrategin vad hållbar mat egentligen är. Hållbar mat är för mig och Vänsterpartiet mat som förutom att den är god och näringsrik också bidrar till att nå de miljömål vi har i dag, som vi alla vet att vi inte kommer att nå. Det rör sig exempelvis om mat som ger upphov till låga utsläpp av växthusgaser. Då borde det bli mindre kött och mer vegetarisk mat. Överlag tycker vi att det är synd att vi i livsmedelsstrategin inte tydligt kopplar ihop våra ambitioner med de åtaganden som vi har gjort inom miljömålssystemet.

Detta är några områden där vi tycker att svensk livsmedelspolitik behöver förbättras.

Herr talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation nr 10, där vi vill ha en obligatorisk näringsdeklaration för alkoholhaltiga drycker. Sådan näringsdeklaration finns när det gäller andra livsmedel, men inte när det gäller alkoholhaltiga drycker som vin, öl och starksprit.

Vi vet att alkohol är ett väldigt kaloritätt livsmedel. Alkohol innehåller nästan lika mycket kalorier som fett. En stor stark innehåller nästan 190 kalorier. Ett glas vin innehåller ungefär hälften så mycket. En drink innehåller nästan lika mycket kalorier som en stor stark. Detta talas det

inte särskilt mycket om. Det talas inte heller särskilt mycket om socker-
innehållet i alkoholhaltiga drycker. Jag tror att det helt enkelt beror på att
vi inte känner till det.

Vi tycker att det är jättebra att vi har en restriktiv alkoholpolitik. Vi vet
att alkoholkonsumtion i stor skala är skadligt för samhället och folkhälsan.
Men det vore också bra om vi kunde få tydligare information på de alko-
holhaltiga produkterna i handeln om vad de har för näringsinnehåll. Då
skulle det nog bli tydligt att de inte är särskilt hälsosamma ur närings-
synpunkt. Även detta är ett skäl ett vara måttfull med alkohol.

Det här är ingen nyhet. Det är något som Livsmedelsverket tidigare har
framfört. EU-kommissionen har gett alkoholindustrin i Europa ett konkret
uppdrag att presentera förslag på hur man ska kunna redovisa näringsin-
nehållet tydligare. Alkoholindustrin har varit väldigt motsträvig i detta,
men nu har de till slut kommit fram till ett förslag om att det ska finnas en
QR-kod, som man ska kunna skanna med mobil eller liknande. Men det är
ju långt ifrån lika effektivt som att ha en robust och bra näringsdeklara-
tion som på andra livsmedel. Därför yrkar jag alltså bifall till reservation
10, som tar upp just detta.

Flera har nämnt att vi måste komma till rätta med matfusket. Visst är
det så. Det är oacceptabelt och upprörande att det finns företag och privat-
personer som gör miljardvinster på att fuska med mat. Det kan handla om
att de märker om kött, blandar om drycker eller färgar grönsaker. Det finns
mängder med exempel på sådant.

Här måste vi ha fler förebyggande åtgärder. Bättre livsmedelskontroll
har nämnts. Visst behöver kontrollerna bli bättre och mer omfattande.
Även om detta är något som ska finansieras via avgifter blir jag ändå för-
vånad över att Runar Filper från Sverigedemokraterna tidigare talade om
mer resurser till bättre livsmedelskontroller. Runar Filper, hur ska man
kunna göra detta med de stora nedskärningar som finns i ert budgetförslag?

Detta är en verksamhet där man behöver se kopplingen till ekonomisk
brottslighet överlag. Om vi blir bättre på att attackera ekonomisk brotts-
lighet kommer vi också att upptäcka mer av matfusk. Men det är också
viktigt att det blir kännbara sanktioner när man fuskar med mat. Därför har
vi i Vänsterpartiet länge krävt att brott mot livsmedelslagen ska vara belagt
med fängelsestraff. Så var det tidigare i Sverige, fram till 2006, men tyvärr
rev den dåvarande regeringen och riksdagen upp det. Nu är ett förslag med
hårdare straff för matfusk på gång, och det är något som vi i Vänsterpartiet
helhjärtat välkomnar.

Anf. 40 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! I dag diskuterar vi livsmedelspolitik med utgångspunkt i
80 motionsyrkanden från allmänna motionstiden. Av naturliga skäl kan det
bli lite spretigt – ”mångfasetterat” kanske är ett bättre ord i sammanhanget
– för livsmedelspolitik kan handla om så mycket. Det visar också den de-
batt vi har haft hittills i dag.

Jag skulle vilja starta med den diskussion vi hade om livsmedelsstrate-
gin och om vikten av att säkerställa goda företagsvillkor i hela landet. Det
var ett av de tillkännagivanden som gjordes. Det är ju inte direkt kopplat
till livsmedelsproduktion utan har att göra med företagsvillkor över huvud

taget. Från Liberalernas sida menar vi att grön skatteväxling, där man sänker skatten på arbete och företagande och höjer skatten på sådant som är klimat- och miljövänligt, även här är en väg att gå.

Livsmedelsproduktion är inte minst viktigt för företagandet på landsbygden. Det finns många andra åtgärder som är viktiga för företagandet på landsbygden. Vi har talat om infrastruktur, transporter, bredband, samhällsservice och så vidare. Därför finns det många paralleller till nästa debatt här, som handlar om landsbygdspolitik.

Jag ska ta upp två saker, tror jag. Den ena är också kopplad till diskussionen om livsmedelsstrategin. I framtagandet av målen där var Liberalernas utgångspunkt konsekvent. Det handlade om att livsmedelspolitik skulle ha ett marknads- och konsumentperspektiv. I reservation 3 lyfter vi återigen fram detta och är tydliga med att Liberalerna anser att livsmedelsproduktion, oavsett om den är konventionell eller ekologisk, ska styras av konsumenternas efterfrågan. Det är ju liktydigt med det tidigare tillkännagivandet.

Eftersom det finns ett tillkännagivande kan man ju tycka att detta är att slå in öppna dörrar, men då det ändå har hänt så mycket annat i den frågan finns det skäl att upprepa det. Jag yrkar därför bifall till reservation 3.

Detta handlar inte om att vi är emot vare sig ekologisk odling eller någon annan typ av odling. Ekologisk odling har stora mervärden som vi är fullt medvetna om. Men det handlar helt enkelt om vilka principer man ska ha på marknaden. Vi ser det som högst rimligt att det är konsumenternas efterfrågan som ska styra och inte politiskt beslutade kvantitativa mål för produktion och konsumtion. Om man hårdrar det hela och antar att konsumenternas efterfrågan är 100 procent ekologiskt odlad är det väl också högst rimligt att marknaden möter en sådan efterfrågan.

Herr talman! Nästa sak som jag tänkte ta upp tar också avstamp i ett tillkännagivande som vi behandlade i samband med att vi diskuterade livsmedelsstrategin, nämligen att det ska bli lättare för konsumenterna att göra rätt. I betänkandet finns några avsnitt som handlar om märkning. Liberalerna har inget specifikt förslag där, utan jag får hålla mig på en generell nivå. Även här handlar det om ett marknads- och konsumentperspektiv.

Jag och Liberalerna anser att en relevant märkning är helt avgörande om konsumenterna ska kunna göra aktiva och informerade val. Det ska vara enkelt att göra sådana val när man är ute och handlar mat. Marknadsdriven märkning och certifiering av varor tycker vi är bra.

Vi har diskuterat klimatfrågan här, och den är naturligtvis oerhört viktig i matsammanhang. Vi är öppna för att införa en obligatorisk klimatomärkning av vissa varor, till exempel vissa typer av kött. Vi ser gärna att fler restauranger också tar upp detta med marknadsdriven märkning. Naturligtvis är ursprungsmärkningen, som väl kan sägas vara en grundläggande typ av märkning, helt central i sammanhanget.

Liberalerna har två yrkanden som handlar om märkning. I detta betänkande behandlas de förenklat, men vi står naturligtvis fast vid det vi tidigare har framfört i frågan. Det gäller inte minst yrkandet om märkning av fisk och skaldjur.

Herr talman! Vi har diskuterat matfusk, och det är naturligtvis någonting som måste bekämpas. Ur ett konsumentperspektiv är detta nämligen rent bedrägeri, så jag håller helt med dem som har framfört att det är en fråga vi måste jobba vidare med.

Jag går över till klimatfrågan igen, och precis som Jens Holm nämner står matproduktionen och matkonsumtionen för en stor del av utsläppen. Det är i de här sammanhangen kanske svårt att nolla detta; det är inte den lägst hängande frukten, om man säger så. Det som kanske är den lägst hängande frukten när vi talar om mat är dock den mat vi kastar. Det är mat vi producerar, handlar, bär hem och sedan kastar. Här har vi utsläppsfaktorer som egentligen inte leder till någonting, och Liberalerna ser positivt på att man nu jobbar med matsvinnfrågan på såväl EU-nivå och nationell nivå som lokalt.

Många kommuner samlar ju in matavfall för att i slutänden producera till exempel biogas av matsvinnet. Det är väl bra i sig, men vinsten för klimatet vore betydligt större om det inte fanns något matsvinn över huvud taget. Det går alltså inte att kompensera genom att göra biogas av det, även om det är oerhört positivt. Just matsvinnet är därför en fråga som vi från Liberalernas sida tycker att det är centralt att få bukt med. Det handlar också om märkning och information till konsumenterna, så även där har vi ett konsumentperspektiv.

(Applåder)

Anf. 41 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det var mycket i det Lars Tysklind sa som jag kan hålla med om, men jag tycker att han går för långt vad gäller att lämpa över ansvaret på konsumenterna.

Livsmedelssektorn är en extremt stor sektor som påverkar en mängd mål vi har i samhället, inte minst våra 16 miljömål. Det är överordnade mål om minskade utsläpp av växthusgaser, rent vatten, biologisk mångfald och sådana saker. Eftersom vi vet att det vi äter påverkar våra möjligheter att uppnå målen tycker jag att vi politiker måste vara modiga. Vi måste kunna säga: Ifall vi konsumerar mer på det här sättet kommer vi lättare att uppnå våra mål.

Jag tycker helt enkelt att det är en god idé att ha politiskt satta mål för exempelvis större produktion och konsumtion av ekologisk mat. Jag tycker också att det är bra att vi sätter upp politiska mål för att minska köttkonsumtionen och främja vegetarisk mat – utan att för den skull gå in och peka på folks tallrikar och säga: Det där får du inte äta. Men det handlar ändå om att främja en viss utveckling, kanske på bekostnad av något annat.

Vad gäller trafiksektorn har vi ju satt upp politiska mål, Lars Tysklind. Där finns det mål om att utsläppen ska minska med 70 procent till 2030, så där styr vi ju politiskt. Varför skulle vi inte kunna styra på ett liknande sätt när det gäller maten vi äter? Menar Liberalerna verkligen att konsumenterna själva kan bära hela ansvaret för den här viktiga sektorn? Har politiken ingen roll att spela?

Anf. 42 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Den frågan kan man ju ställa sig, men jag tycker nog ändå att det framgick av mitt anförande att politiken har en viss roll att spela. Jag är dock övertygad om att Jens Holm och Vänsterpartiet inte har riktigt samma inställning som jag och Liberalerna när det gäller vilken nivå den rollen ska spelas på.

Vi som liberaler får naturligtvis ibland höra att vi har en närmast naiv tro på den enskilda människan och hennes förmåga att göra relevanta och

medvetna val. I sammanhanget är det viktigt att ha med sig att det finns vissa grundläggande regelverk kring livsmedelssäkerhet, djurskydd och hela den biten. Där styr samhället väldigt mycket. Sedan är märkningen till för att konsumenten ska kunna göra medvetna val, och det krävs naturligtvis information så att man vet vad alla val leder till. Jag tror nog att vi trots allt är ganska överens. Jag tycker att det var bra att Jens Holm ändå sa att vi inte ska ned och peta på tallriken, så att säga, så det är vi säkert helt överens om. Vi tror mycket på att vi kommer att få alltmer medvetna konsumenter som kommer att göra bra val när det gäller mat.

När det gäller de sektorsmål vi diskuterade i Miljömålsberedningens arbete, där vi satt med båda två, kom vi fram till att transportsektorn skulle få ett mål men att vi i princip inte tyckte att sektorsmål var särskilt prioriterat. När det gällde transportsektorn, som är så stor och avgörande för att vi ska nå målet om nettonollutsläpp 2045, tyckte vi dock att det var lämpligt att ha ett mål. Vi hade det dock inte som en generell inställning.

Anf. 43 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Då förstår jag lite bättre hur Liberalerna resonerar, men jag tycker fortfarande att det inte riktigt hänger ihop. Det är väldigt stora utsläpp från transportsektorn, men även det vi äter genererar stora utsläpp och stor miljöpåverkan överlag.

Våra nästan fem miljoner personbilar står för ungefär 10 miljoner ton i utsläpp. Det kommer ungefär 10 miljoner ton i utsläpp även från livsmedelskonsumtionen, alltså den mat som produceras här i Sverige och inte minst den mat som importeras till Sverige. Det är alltså i ungefär samma storleksordning, och därför tycker jag att det är märkligt. För transportsektorn sätter vi tydliga mål som ska följas upp, och det finns styrmedel. Vi i Vänsterpartiet tycker att målen hade kunnat vara ambitiösare, men det känns ändå som att transportsektorn tas om hand. När det gäller det vi äter är det dock konsumenterna själva som ska lösa hela frågan.

Jag tror att Sveriges konsumenter skulle tycka att det var bra om vi var tydligare med vad vi anser politiskt om mer ekologisk mat samt mindre kött och mer vegetariskt, för att bara ta två exempel. Varför är ni beredda att peka med hela handen och styra politiskt när det gäller transportsektorn men inte när det gäller livsmedelssektorn, Lars Tysklind? Jag tycker trots allt inte att jag fick ett helt och hållet logiskt och sammanhängande svar.

Anf. 44 LARS TYSKLIND (L) replik:

Herr talman! Jag hade nog inte förväntat mig att Vänsterpartiet skulle tycka att Liberalerna alltid är helt logiska, men det beror kanske på en viss ideologisk skillnad i detta och vilka utgångspunkter man har.

Det finns ju en massa andra styrmedel i detta, på de flesta områden. Det jag nämnde om grön skatteväxling gäller naturligtvis även livsmedelsproduktionen. Sådant som är miljö- och klimatvänligt ska man kunna beskatta hårdare. Det finns en utfasning av fossilt bränsle i produktionen, vi har föreslagit en utsläppsskatt och så vidare. Det finns alltså även andra styrmedel i sammanhanget, och det känns inte så fruktbart att fortsätta diskussionen om varför vi har en typ av mål för transportsektorn men inte för andra. Det går nämligen att härleda till varenda sektor; det enda sektorsmål vi har är ju det för transportsektorn. Det tydliga motivet var att det är en så

dominerande sektor och att vi såg att det krävdes en omställning just där för att nå målet.

När det gäller detta med att man ska tala om för konsumenten att det är bra att äta ekologiskt och så vidare tror jag faktiskt att det känns väldigt lätt för en liberal att lämna över till konsumenten själv att avgöra vad som är bra och inte bra att äta. Däremot tror jag att det är väldigt många människor som vill handla ekologiskt – och att de blir allt fler. Argumentet är ofta att inte alla bryr sig om klimatmärkning, ekologisk märkning och andra typer av märkning, men det är väldigt många som gör det. De blir också allt fler. Jag tror alltså inte att vi ska beskriva konsumenterna som offer i de här sammanhangen, utan de är en viktig faktor för att vi ska få en omställning till en miljö- och klimatvänlig livsmedelsproduktion.

Anf. 45 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag står bakom samtliga kristdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 7.

Vi debatterar i dag betänkandet om livsmedelspolitik. Det var bra att vi under förra året antog målen i livsmedelsstrategin och att vi i denna kammare beslutade att utveckla jordbruket i stället för att avveckla det, vilket har varit det gällande målet under många år.

Målen i strategin talar om att vi ska ha ett konkurrenskraftigt jordbruk, om att lönsamheten ska öka, om att jordbruket ska stärkas och om att vår självförsörjningsberedskap när det gäller livsmedel ska öka. Det är goda ord; många upplever det som positivt. Men det får inte sluta där.

Med facit i hand vet vi vad mjölkkrisen har inneburit för vårt land. Fem mjölkbönder slutade varje vecka under 2016. Och det har fortsatt på det sättet. Mängden invägd mjölk minskar, och importen av mejerivaror ökar. I övriga Europa ökar mängden mjölk, men här i Sverige minskar den tyvärr.

Tyvärr ser vi inte att målen i strategin har fått någon inverkan ännu. Det får inte bli en massa prat och fina ord. Här måste det till smörjmedel för att underlätta och stärka lönsamheten. Hur? Vi kristdemokrater vill sänka dieselskatten och ta rejäla tag för att underlätta regelbördan. Vet ni att en kobonde som dessutom har växtodling har ca 800 regler att förhålla sig till? Frågan som måste ställas är: När ska bonden hinna med att ta hand om djuren och mjölka kossorna?

En annan sak handlar om att vi måste ändra i miljöbalken så att livsmedelsproduktionen inte klassas som miljöfarlig. Titta på skillnaderna mellan de nordiska länderna när det gäller hur vi ser på livsmedelsproduktion. I Norge är livsmedelsproduktionen viktig för att hålla landsbygden levande. I Danmark är den en exportmöjlighet. I Finland har den ett beredskapsändamål. Här hemma i Sverige är livsmedelsproduktion en miljöfarlig verksamhet.

Det måste till en förändring i miljöbalken. Den skrevs på den tiden då politiken ville avveckla jordbruket. Nu har vi målet i livsmedelsstrategin om att utveckla jordbruket. Då är det på tiden, mina vänner, att vi ändrar så att det i stället står miljöpåverkande.

Herr talman! Varje år väller det in honung som inte borde kallas honung i vårt land. Denna importerade så kallade honung kan vara utspädd med både rissirap och rissocker. Trots att det är säkerställt att det är ett av världens mest förfalskade livsmedel görs ytterst få analyser av den honung

som importeras till Sverige. Vi kristdemokrater menar att det skulle vara krav på bättre ursprungsmärkning av honung och även äkthetskontroller av importerad honung.

Anf. 46 MARIANNE PETTERSSON (S):

Herr talman! Vi behandlar i dag miljö- och jordbruksutskottets betänkande MJU16 *Livsmedelspolitik*.

Jag yrkar avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Jag vill börja med att tala om vårt viktigaste livsmedel. Det är ett livsmedel som vi tar för givet. Det ska bara finnas där när vi behöver det – vårt dricksvatten. För oss i Sverige är det självklart att det ska finnas där när vi öppnar kranen. Vi kan leva utan mat i flera veckor, men vatten klarar vi oss bara utan i några dagar.

Det vatten vi dricker i dag är detsamma som dinosaurierna drack för flera miljoner år sedan. Vatten finns i överflöd, men det är bara en liten del som går att använda till dricksvatten. Den största mängden vatten utgörs av saltvatten; bara 3 procent är sötvatten.

I Sverige har vi med vissa undantag god tillgång till dricksvatten, och vi funderar inte på hur vi använder det. Varje person i Sverige använder i snitt 140 liter vatten per dag. Vi använder det inte bara till att dricka utan också till matlagning och till att duscha, tvätta och spola i toaletten. I det ingår inte vatten för att framställa livsmedel, kläder och energi med mera. Om det skulle räknas in förbrukar varje person 6 000 liter vatten per dag.

Vi i Sverige är dock lyckligt lottade. Sverige ligger i topp när det gäller tillgång till vatten av hög kvalitet.

Herr talman! Att skydda vårt vatten är en viktig uppgift för myndigheterna. I budgetpropositionen för 2017/2018 anför regeringen att dricksvatten är en samhällsviktig funktion. Havs- och vattenmyndigheten beslutade 2016 att 28 områden och anläggningar ska vara av riksintresse för vattenförsörjningen för att stärka och tydliggöra vattenförsörjningsintresset i samhällsplaneringen.

Regeringen förstärker länsstyrelsernas förebyggande arbete för att skydda dricksvattnet.

Livsmedelsverket ska ansvara för nationell samordning av dricksvattnet när det gäller anpassning till klimatförändringarna samt kris- och beredskapsplanering när det gäller dricksvattenförsörjningen.

I februari gav regeringen Livsmedelsverket i uppdrag att bilda ett nationellt dricksvattenråd som ska bestå av både regionala och nationella myndigheter. Uppdraget innebär att Livsmedelsverket ska utveckla sin samordnande funktion. Det är ett viktigt uppdrag.

Efterfrågan på rent vatten i världen beräknas gå om tillgången med 40 procent 2030. Det beror på en kombination av klimatförändringar, mänsklig påverkan och växande befolkning.

Rent vatten är en mänsklig rättighet. Ändå dör 800 barn under fem år varje dag på grund av smutsigt vatten, brist på toaletter och dålig kunskap om hygien. Flera framsteg har gjorts, och andelen som har tillgång till rent vatten ökar. Men trots det saknar fortfarande 10 procent av människorna på vår jord tillgång till rent vatten.

Herr talman! För att vi ska ha en hållbar och konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion behöver vi ha tillgång till växtsorter som är anpassade till vårt klimat och de klimatförändringar vi kan se framför oss. Vi behöver tillgång till lämpliga växtsorter i hela landet. Därför är det positivt att Sveriges lantbruksuniversitet får använda 20 miljoner för att bygga upp ett kompetenscentrum för växtförädling.

Inhemsk växtförädling kan anpassa växterna efter de växtskyddsmedel som är godkända här. Genom växtförädling har man till exempel tagit bort behovet av att använda stråförkortningsmedel. En utvecklad växtförädling som tillgodoser behovet av lämpliga lokala och regionala grödor för hela landet innebär att vi får en mångfald av grödor. Då behöver vi inte importera och få in grödor som kräver växtskyddsmedel som inte är godkända i Sverige.

Regeringens uppfattning är att det vid godkännande av nya sorter på marknaden bör göras en bedömning utifrån varje enskild grödas samlade egenskaper och effekter, oavsett vilken växtförädlingsteknik som används.

Herr talman! Regeringens mål är att öka svensk matproduktion och skapa jobb och tillväxt i hela landet. Sveriges export av livsmedel är viktig för att öka livsmedelsproduktionen och skapa de nya jobben. I dag exporterar vi endast 20 procent av våra livsmedel. Tittar vi på Sveriges totala industri kan vi se att 80 procent exporteras. Det beror kanske på att vi har sett oss som ett industriland.

Det börjar dock vända. Till exempel är intresset för vårt griskött stort i Kina. I måndags besökte en delegation från Kina en grisbonde i min hemkommun för att på plats informera sig om vår grisuppfödning. De fokuserade främst på vår höga livsmedelssäkerhet, spårbarhet och rutinerna för smittskydd. Självklart var det också viktigt att grisen hade knorren kvar, eftersom det är en delikatess i Kina. Även andra delar som vi i Sverige ratar, fötter och kött från huvudet, är de intresserade av. Med ett landgodkännande skulle ett exportavtal med Kina enligt LRF:s uppskattning vara värt 150 miljoner kronor per år.

Regeringen gör historiskt stora satsningar för att öka livsmedelsexporten. I år satsar man 48 miljoner. Business Sweden får i uppdrag att anställa livsmedelsexportansvariga på tre prioriterade marknader: Nordamerika, Japan och Sydkorea samt Sydostasien. Syftet är att skapa fler exporterande livsmedelsföretag och att bidra till att skapa rätt nätverk och kunskap för att kunna exportera.

Herr talman! Positivt är att framtidstron i de gröna näringarna är starkare än på länge. Detta presenterar LRF i rapporten Grön entreprenör – affärsmöjligheter i hela landet. Framtidstron för köttproduktion som slaktkyckling, gris och nöt var stark medan den var svagare för lamm och viltkött. Betydelsen av ursprung på den svenska marknaden har ökat till förmån för det svenskproducerade.

Detta ökade intresse har påverkat efterfrågan och priserna positivt. Priset på det svenska nötköttet ligger långt över det pris som råder inom EU. Sedan 2014 har de svenska nötköttspriserna varit betydligt högre än tidigare. Sedan 2010 har de svenska priserna ökat med 51 procent medan EU-priserna har ökat med 20 procent. En anledning är att konsumenterna väljer svenskt kött i butikerna. Märkningen Kött från Sverige har tillsammans med en ökad medvetenhet om antibiotikaanvändning och djurvälstånd haft en stor betydelse. Lönsamheten, framtidstron och planerade investeringar

inom nötköttsproduktionen har stärkts genom att produktionskostnaderna inom svenskt jordbruk har ökat betydligt långsammare än tidigare.

Herr talman! Att något har producerats i Sverige har blivit ett slags bevis på att det är en kvalitetsvara. Det finns flera argument för att handla svenska råvaror, där det första är att man som konsument vet hur maten är producerad, det andra att vårt kött har lägre klimatpåverkan och det tredje vår låga antibiotikaanvändning. Att konsumera svenska varor bidrar även till att man stöttar svenskt hållbart jordbruk och ökar arbetstillfällena inom livsmedelsindustrin.

Ett annat skäl till vår höga kvalitet är vårt arbete med livsmedelssäkerhet, där kontrollerna är en viktig del. Företagen har ett ansvar för att deras produkter är säkra och att konsumenterna inte blir vilseledda av till exempel informationen på förpackningarna. Livsmedelskontrollens ansvar är att kontrollera hur företagen lever upp till lagstiftningen. Livsmedelskontrollen gör att konsumenterna känner förtroende för maten och att företagets konkurrenskraft ökar.

Livsmedelsverket har fått ett uppdrag att utveckla stödet till den offentliga livsmedelskontrollen i landet genom kompetenshöjande åtgärder. Man har också fått i uppdrag att fortsätta förenklingsarbetet. Särskilt fokus ska vara på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt och på hur myndigheten arbetar med service, effektivitet och bemötande.

Herr talman! När man går till en affär eller restaurang ska man kunna lita på att det man får är det som står på förpackningen eller menyn. Men tyvärr är det inte alltid så. Utländskt kött säljs som svenskt, parmaskinkan har inte varit i närheten av Italien och så vidare. Det handlar ofta om att byta ut dyra livsmedel som konsumenterna är beredda att betala mer för mot billigare. Man luras att betala för något man inte får.

I mars lämnade regeringen en proposition till riksdagen om effektivare sanktioner i livsmedelskedjan. Här föreslås ändringar i livsmedelslagen och i lagen om foder och animaliska biprodukter. Förslaget innebär att straffet skärps för allvarliga brott. Straffet föreslås vara böter eller fängelse i två år. Det är en välkommen straffskärpning, då livsmedelsfusk inte bara lurar människor på pengar, utan man riskerar även sin hälsa.

(Applåder)

Anf. 47 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Marianne Pettersson omsorgsfullt och först i sitt anförande nämnde vårt viktigaste livsmedel, vatten. I det sammanhanget har jag en undran, och det är hur den del av regeringen som är socialdemokrater ställer sig till det egendomsskydd som vi har i vår grundlag, i Europakonventionen och i FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Som Marianne Pettersson mycket riktigt sa behöver vi vattenskyddsområden, men då gör man intrång hos någon. Det allmänna har rätt att göra sådana intrång. Det rimliga är, tycker jag, att det egendomsskydd som finns beaktas när dessa intrång, som många gånger är nödvändiga, görs på ett sådant sätt att den som äger någonting och vars verksamhet kanske försvåras eller rent av måste upphöra får ersättning för densamma. Vad säger Socialdemokraterna om detta?

Anf. 48 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Herr talman! Vid ingripanden där begränsningar av nyttjande av egendom görs när man inrättar ett vattenskyddsområde är möjligheten till ersättning lagreglerad. Jag utgår från att regeringen bevakar rättsutvecklingen i det fortsatta arbetet när man fortsätter att inrätta vattenskyddsområden.

Landsbygdsministern har varit ganska tydlig här i interpellationsdebatter med att egendomsskyddet ska gälla och att man ska ersättas.

Anf. 49 ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för detta svar och kommer att följa upp att så blir fallet, för det går ju att räkna upp ett ganska stort antal ärenden, apropå de ärenden som Marianne Pettersson nämnde i sitt anförande, där ersättningar som människor har tyckt varit skäliga inte har utgått.

Anf. 50 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Herr talman! När det görs begränsningar för människor är det viktigt att de får ersättning. Men dricksvatten är ju av stor och avgörande betydelse för samhället, vilket vattenbristen som vi haft de senaste åren har visat. Med tanke på de klimatförändringar vi ser framför oss kommer vattenbristen att bli ännu vanligare. Därför är det viktigt att frågan regleras.

Anf. 51 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Jag tackar för anförandet om livsmedelspolitik.

Mat är viktigt. Äta bör man, annars dör man. Men det handlar också om vad man äter för mat, när man äter och på vilket sätt och i vilket sammanhang man äter mat.

Vi har ju kommit överens om ett antal spelregler här i kammaren gällande livsmedelspolitiken, och min fråga handlar lite om den demokratiska delen kring livsmedel.

För ungefär ett år sedan antog vi livsmedelsstrategin här i kammaren. Då skickade vi också ett antal tillkännagivanden till regeringen, som jag nämnde i mitt tidigare anförande. Ett av dem var att svensk livsmedelsproduktion bör styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politiskt bestämda mål för specifika produktionsformer. Trots detta har vi just nu en regering som skickar ut direktiv om hur produktionen ska gå till, vad konsumenterna ska äta och på vilket sätt inom den offentliga sektorn detta ska gå till.

Min fråga, herr talman, till Socialdemokraternas representant är därför: Hur ser ni på det demokratiska forumet riksdagen när regeringen gör något helt annat?

Anf. 52 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag utgår från att frågan handlar om den ekologiska odlingen och det mål som man satte i handlingsplanen om 30 procent.

Nu finns det andra mål som vi också ska nå, bland annat Giftfri miljö och Ett rikt odlingslandskap. Där har ju målet om ekologisk produktion också sin del. Den skapar värdetillväxt och arbetstillfällen runt omkring i vårt land. Därför är det viktigt att man visar vägen mot vad man vill.

Anf. 53 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Tack, Marianne Pettersson, för det icke-svar jag precis fick!

Ett av de tillkännagivanden som vi också skickade med härifrån kamraren var att säkerställa generellt goda företagarvillkor för lantbrukarna. När vi talar om just ekologiskt kan vi konstatera att ekologisk produktion brottas med en rad utmaningar. Dels produceras det mindre mat på mindre yta, dels är utsläppen i många fall större än inom den konventionella produktionen.

Det råder också en missuppfattning att all ekologisk mat är bra för klimatet, men så är det inte. Många gånger är sådant som är konventionellt producerat i Sverige bättre än importerad ekologisk mat.

Därför tycker jag att argumentet att detta skulle bidra till miljömålen inte är korrekt.

Det oroar mig att regeringens politik inte baseras på vetenskap och att man dessutom gör tvärt emot vad den lagstiftande demokratiska församlingen har uttryckt. Min fråga är därför åter: Varför gör inte regeringen som den lagstiftande församlingen har beslutat?

Anf. 54 MARIANNE PETTERSSON (S) replik:

Herr talman! Det är inte sant att den ekologiska produktionen alltid ger mindre. Försök har visat att man kan få ut lika mycket på samma yta.

Det råder delade vetenskapliga uppfattningar om hur bra eller dåligt ekologisk respektive konventionell odling är. Vem som äger hela sanningen kan nog ingen av oss här säga.

Men att ekologisk och konventionell odling kompletterar och lär av varandra är viktigt för att vi ska kunna fortsätta att öka den svenska produktionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 20.)

§ 17 Landsbygdspolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU18
Landsbygdspolitik
föredrogs.

Anf. 55 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Vi debatterar nu MJU18 *Landsbygdspolitik*. Jag yrkar bifall till reservationerna 4 och 10 och i övrigt bifall till utskottets förslag.

Betänkandet behandlar EU:s jordbrukspolitik, livsmedelsstrategin, växtbaserade livsmedel, hästavel och en del annat. Det är viktiga frågor för vår landsbygd och våra lantbruksföretag.

Att regeringen menar allvar med att hela Sverige ska leva kan man läsa i regeringsförklaringen: ”Klyftan mellan stad och land ska slutas. Det ska gå att arbeta, driva företag och få del av samhällsservice oavsett om du bor i Visby, Vårby gård eller Vittangi.”

Detta kan vi också se i den förda politiken under den gångna mandatperioden. Vi har gjort stora satsningar för att hela Sverige ska leva.

Vi har bland annat tagit beslut om en livsmedelsstrategi, den första, där riksdagen står bakom det övergripande målet att vi ska öka livsmedelsproduktionen i Sverige.

Det hade givetvis varit bättre om alla hade varit överens om hela propositionen, men det lyckades vi inte med.

Att vi är överens om målet är bra, och näringen är också mycket nöjd med att vi har pekat ut riktningen och att vi har frågan på agendan.

Regeringen har avsatt drygt 1 miljard för att genomföra livsmedelsstrategin.

Vi är dock bara i början av detta arbete, och vi behöver göra mera. Jag kan inte nog understryka hur viktigt det är att vi ökar livsmedelsproduktionen i Sverige. Det ger jobb på landsbygden som inte går att flytta. Det ökar också vår förmåga att klara de krissituationer vi kan drabbas av.

I dag är vår livsmedelstillgång i alltför stor utsträckning beroende av import. Det behöver vi ändra på av många skäl. Vår produktion i Sverige är bra, och efterfrågan på svenska produkter ökar i Sverige och i andra länder. Låt oss ta vara på det.

Regeringen har därför beslutat om en exportstrategi för att främja exporten. Det är viktigt, för här finns en stor potential. Vi behöver öka kunskapen om de svenska mervärdena så efterfrågan på våra svenska livsmedel ökar ännu mer.

Vi har också gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram regionala livsmedelsstrategier och erbjudit aktörer med regionalt utvecklingsansvar att genomföra insatser på regional nivå i enlighet med strategin. Det har de också gjort tillsammans med privata aktörer.

Regeringen har avsatt 142 miljoner till insatser för att stödja arbetet med genomförandet.

Samordning och erfarenhetsutbyte är viktigt, och därför bjöd landsbygdsministern 2017 in till Hela Sverige kraftsamlar.

Herr talman! Regeringen har tagit fram en utredning om hållbar turism, *Ett land att besöka*. Turistnäringen är en av de snabbast växande branscherna i Sverige, och en delstrategi är att kombinera måltidsturism med livsmedelsstrategins mål och insatser. Det är viktigt för en hållbar tillväxt och sysselsättning i hela landet.

Regeringen jobbar också med nyindustrialisering. Svensk livsmedelsindustri är en del av tillverkningsindustrin och möter precis samma utmaningar som andra industrigrenar. Här behöver företagen fortsätta att arbeta med samverkan, digitalisering, hållbarhet, kompetens och innovationskraft.

Herr talman! I betänkandet finns vidare ett tillkännagivande om föranklingar i administrationen av stöd till föreningslivet på landsbygden, efter en motion av Eskil Erlandsson med flera. Ledamoten Erlandsson påstår att vi har sänkt ersättningarna och krånglat till regelverken.

Att regeringen skulle ha sänkt ersättningarna till föreningslivet är inte sant, för regeringen har höjt anslaget till föreningslivet med 227 miljoner sedan 2014. Vi har också höjt anslaget till friluftslivet med 20 miljoner. Jag vet därför inte vad ledamoten med flera grundar sin motion och sitt tillkännagivande på.

Det är bra med förenklingar, och det är något vi hela tiden arbetar med. Samtidigt är vi politiker väldigt bra på att ställa krav på vad man ska uppnå för att få detta stöd. Den ekvationen är inte alltid helt enkel att få ihop. Och att det skulle vara speciellt på landsbygden förstår jag inte riktigt, för när vi förenklar gör vi det för alla.

Regeringen har också avsatt en hel del pengar till studieförbunden i årets budget, nästan 500 miljoner. Studieförbunden har en viktig roll på Sveriges landsbygder eftersom de är närvarande i hela landet.

Herr talman! Den socialdemokratiskt ledda regeringen har varit tydlig med att hela Sverige ska leva. Man tillsatte därför en parlamentarisk landsbygdskommitté, och den lade enigt fram en utredning med 75 förslag. Efter det har regeringen levererat en landsbygdsproposition som förverkligar merparten av dessa förslag. Till detta har regeringen avsatt 1 ½ miljard 2019–2020 och därefter 400 miljoner årligen.

Det handlar om satsningar på näringsliv, innovation, kunskapsutveckling, utbildning och kultur, och Norrlandsstödet får ytterligare pengar. Här finns satsningar på digitalisering av företag, teknikutveckling, bättre finansiering för landsbygdsföretag och bättre förutsättningar för besöksnäringen. Vidare satsas det på fjärrundervisning, kunskapscentrum för landsbygdsutveckling och en hel del annat.

Som ni hör gör vi stora satsningar på landsbygden, och vi gör dem för att vi menar allvar med att man ska kunna leva, verka och bo överallt i vårt avlånga land.

Tidigare budgetar har bland annat innehållit en miljardsatsning på bredband, ökad möjlighet till kameraövervakning, många fler platser på regional yrkesutbildning för vuxna och ett kunskapslyft som byggs ut med över 100 000 utbildningsplatser till 2021.

Det vi ser på Sveriges landsbygder är en stor kompetensbrist inom alla branscher, både i offentlig och privat sektor. Det är ledsamt att Alliansen och SD går emot förslaget att införa högskolekompetens på yrkesutbildningar, för det hade gjort skillnad för landsbygden.

Vi har också ökat den statliga närvaron i hela landet och gjort en permanent satsning på kommersiell service i glesbygd.

Vi håller på med en översyn av reseavdraget, och vi har gjort en biblioteksatsning i hela landet. Det är viktiga åtgärder för Sveriges utveckling och för landsbygden.

Till det som jag nu har berättat om kan man lägga de 35 miljarder som vi har lagt på välfärden under denna mandatperiod. Välfärden är viktig för landsbygden. Om den inte fungerar kan man inte leva, bo och verka där. Där har vi skiljelinjen i svensk politik: Vi vill utveckla den svenska modellen, inte avveckla den genom stora skattesänkningar.

(Applåder)

Anf. 56 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Även denna debatt om landsbygdspolitiken och MJU18 är lite av en repris av den debatt vi hade här i kammaren för ett år sedan.

Betänkandet behandlar 87 motionsyrkanden från den allmänna motionsperioden och rör bland annat EU:s jordbrukspolitik, livsmedelsstrategins genomförande, livsmedelsindustrin, mathantverk, GMO och pollinrare.

Förra året vid den här tiden undrade vi alla vad som skulle hända med Parlamentariska landsbygdskommitténs förslag. Nu vet vi att regeringen har lagt en landsbygdsproposition på riksdagens bord, och behandling kommer att ske först om några veckor. Utan att föregripa den debatten kan vi konstatera att konkreta åtgärder lyser med sin frånvaro och att propositionen i sig mer är ett visionärt strategidokument än något annat. Detta är lite av en nyordning för Sveriges riksdag.

Herr talman! Vi står självfallet bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 6 om ängs- och hagmarker. Det är ett förslag som säkerställer en levande landsbygd och som stärker kretslopp och hållbarhet i naturen.

Politiken behöver ständigt utvecklas, och landsbygdspolitiken är inget undantag. Det finns stora utmaningar med urbaniseringen, men det finns också stora utmaningar med att få landsbygdens service att fungera likadant som förut men med färre människor som bor där.

Sverige är ett stort land med långa avstånd. Det ser inte likadant ut överallt, utan behoven och förutsättningarna är olika beroende på var i landet man befinner sig. Detta är inget fel i sig utan snarare en tillgång för ett befolkningsmässigt litet land som vårt, långt uppe i norra Europa.

Jag tänker tala lite mer om företagande än vad tidigare talare har gjort. Företagande och jobb är nämligen en förutsättning för att ett land ska blomstra, även på landsbygden. En förutsättning för att landsbygden ska utvecklas och stå sig stark över tid är att man skapar arbete, att man skapar förutsättningar för företag och arbetsmarknad och att detta alltid prioriteras högt.

Förutsättningarna för företagande och boende kräver både god infrastruktur och service. En del frågor berörs av rikspolitiken, men många har bäring på hur den lokala politiken ser på arbetsmarknaden, vilket är minst lika viktigt. Vi vill att fler företag ska kunna starta, växa och utvecklas i Sverige.

Landsbygden består till stora delar av jord- och skogsbruk. Dessa drivs genom enskilda människors företagande och ska behandlas med respekt. Grundläggande ideologiska kantstenar för oss moderater är äganderätt, ansvar och frihet. Vi värnar allemansrätten, men landsbygden är ingen allmännytta och brukandet måste respekteras. Jordbruk och livsmedelsproduktion är något vi är stolta över, och det ska vara enkelt att vara företagare även inom dessa branscher i Sverige.

Ett hållbart brukande av jord och skog är avgörande för att bevara den biologiska mångfald vi redan har och för att de miljökrav vi har ställt upp ska följas. Den biologiska mångfalden är beroende av betande djur för att hålla ängsmarkerna öppna. I dag finns det tyvärr för få betande djur för att åstadkomma det som vi alla vill. Det är viktigt med öppna hagmarker, inte minst ur ett kulturhistoriskt perspektiv, och då duger det inte att kalla jordbruket för miljöfarlig verksamhet. Våra bönder är våra hjältar, och de ska uppskattas, inte bestraffas.

Landsbygd och stad står inte emot varandra utan är varandras styrkor genom ett nära utbyte, särskilt i ett så pass litet land som vårt.

Landsbygdens utmaningar är också dess styrka. Entreprenörskapet och förmågan att lösa praktiska hinder är väl förankrad sedan generationer. Vi tror på människor, och vi tror på den drivkraft som funnits i generationer

på landsbygden att göra det allra bästa utifrån de förutsättningar som finns till hands.

Gröna näringar kan bidra som en tillväxtmotor i Sverige. Hela Sverige ska kunna leva, men då måste hela Sverige få förutsättningar att kunna stå på egna ben.

Vi moderater ser landsbygdens möjligheter och utvecklingspotential, och vi vill måla upp dessa med en positiv bild. Det finns alltför många andra som målar upp en negativ och mörk bild av landsbygdens framtid. Alliansen tror på landsbygden, och vi vill ge landsbygden de bästa förutsättningarna för att växa och frodas med den drivkraft som redan finns. Vi tror mer på generella lösningar än på riktade bidrag till utpekade statiska och fastställda områden.

Jordbrukets inkomst styrs i mångt och mycket av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, och det är viktigt att Sverige är en stark och konstruktiv röst i kommande förhandlingar. Vi kan se att 5 procent av EU:s befolkning arbetar inom jordbrukssektorn men att 40 procent av EU:s budget går till jordbruket. Detta är inte hållbart på sikt, även om vi skördar frukterna av jordbrukets verksamhet.

På samma sätt som tidigare regeringar förutsätter vi att nuvarande och kommande regering arbetar med att söka allianser inom EU. EU-familjen är viktig, och det finns en farhåga inför framtiden, då Storbritannien har valt att lämna EU. Vi behöver ett självständigt och konkurrenskraftigt europeiskt jordbruk.

Om jordbruket ska vara konkurrenskraftigt framöver går det inte att backa sig ut ur framtiden. Vi behöver en modern växtförädling, vilket kommer att bli en viktig nyckel för att kunna producera både smartare mat och mer mat i framtiden. Det duger inte med en regering som velar i GMO-frågan så som man har gjort under denna mandatperiod. Det behövs en regering som kan visa en tydlig svensk inriktning inom området för att på sikt kunna skapa grödor som är anpassade till svenska förhållanden.

Herr talman! Jag måste avsluta även detta anförande med att konstatera att regeringen lägger fram flera förslag som är direkt skadliga för landsbygden snarare än att långsiktigt hjälpa den att stå stark.

Det behövs sjystare konkurrensvillkor, och det behövs långsiktiga spelregler för att kunna möta framtidens utmaningar.

Landsbygdspolitiken förtjänar en mycket större och bredare debatt än den vi har haft här i dag. Anledningen till att jag inte har bidragit till detta är att jag inte vill föregripa den debatt som vi ska ha om några veckor om landsbygdspropositionen. Jag ser fram emot den debatten och den spänst som den kommer att ha, och jag hoppas att vi ska kunna diskutera mer konkreta förslag från regeringen än vad vi hittills har sett.

(Applåder)

Anf. 57 MONICA HAIDER (S) replik:

Herr talman! I betänkandet finns ett tillkännagivande där man menar att den nationella samordningen av det regionala arbetet med att genomföra livsmedelsstrategin ska öka. Jag tycker att det är ett märkligt tillkännagivande. I vanliga fall tycker Alliansen och Moderaterna att man ska minska den statliga styrningen – det brukar de vara ganska tydliga med.

I tillkännagivandet står också att det är viktigt att det regionala arbetet med livsmedelsstrategin samordnas på ett sätt som tillgodoser regionala

förutsättningar, eftersom det ser olika ut runt om i landet. Det är precis så det är: Det ser olika ut i hela landet, och detta vill vi givetvis ta till vara.

Min fråga är bland annat: Vad är det ni tycker att regeringen inte har gjort men som den borde göra? Och hur tänker ni när det gäller den statliga styrningen? Jag förstår inte riktigt, eftersom det går lite grann emot vad ni brukar tycka.

Ni säger också att ni tycker att det finns olika regionala aktörer som har tagit stafettpinnen. Det är inte riktigt sant, eftersom regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att göra detta och även gett möjlighet till de regionala aktörerna med regionalt utvecklingsansvar att genomföra insatser.

De flesta län gör faktiskt detta gemensamt, tillsammans med de regionala aktörerna – LRF och så vidare – från den privata sektorn. Jag förstår inte riktigt vad ni är ute efter med detta tillkännagivande.

Anf. 58 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Monica Haider för frågorna.

Vårt tillkännagivande om samarbetet för länsstyrelserna inom livsmedelsstrategin handlar om att samordna det arbete som görs på många länsstyrelser. Det görs inte på alla länsstyrelser, och det görs absolut inte på samma sätt på alla länsstyrelser. Vad vi säger är just att samordningen behöver synkroniseras av staten. Man har gett ett uppdrag, men inte en helhet, till de olika länsstyrelserna. För att få denna livsmedelsstrategi att gå hela vägen ned för att få en helhet från jord till bord behöver det samordnas bättre än i dag.

Det ska produceras mer – det tycker vi alla – men man producerar väldigt olika i olika delar av landet utifrån att länsstyrelserna agerar på olika sätt. Vi tror att en av nycklarna skulle kunna vara att samordna det hela.

Anf. 59 MONICA HAIDER (S) replik:

Herr talman! Det är lite anmärkningsvärt att man från Alliansen tycker att det ska göras lika överallt, med tanke på att det är mycket olika regionala förutsättningar. Jag vet inte riktigt vad det är som ska samordnas, eftersom insatserna antagligen inte kommer att se likadana ut beroende på om du bor i norra Sverige eller i södra Sverige eller i mellanbygder som du och jag kommer från, Åsa. Jag tycker därför att det är lite konstigt att man över huvud taget gör detta tillkännagivande, eftersom det har getts ett uppdrag från regeringen att det ska tas fram regionala livsmedelsstrategier utifrån den strategi som vi har på det nationella planet. Meningen är att det ska vara olika, att det ska se olika ut och att det ska vara olika åtgärder i de regionala livsmedelsstrategierna beroende på vilka styrkor och svagheter som finns. Jag kommer till exempel från en mjölkbygd. Tittar jag på Kalmar län har de mycket mer kycklingproducenter och så vidare. Då är det klart att åtgärderna inte ser likadana ut.

Anf. 60 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det är så komplicerat som Monica Haider säger att det är. I dag saknas en nationell samordnare för livsmedelsstrategin. Det är precis det som vi säger; så enkelt är det. Vi vill ha en nationell samordnare för att synkronisera strategin på Sveriges alla länsstyrelser.

Vi tycker också att det finns brister i regeringens politik gällande just företag och jobb. Vi tycker att det är ett problem att man inte ser konkurrenskraften när man politiskt beslutar om saker som hämmar svensk konkurrenskraft och gör oss svagare inte bara nationellt i de olika delarna av landet utan också gentemot den europeiska marknaden. En nationell samordnare skulle kunna sammanfatta detta för att försöka göra någonting åt det.

Förhoppningsvis byter vi regering till hösten. Men om vi inte gör det hoppas jag att en nationell samordnare faktiskt kan peka på de brister som finns i nuvarande strategi och de åtgärder som vi kan vidta för att Sveriges landsbygder ska blomstra.

(Applåder)

Anf. 61 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna står bakom sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 2 om EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Det finns inte bara en landsbygd i Sverige, utan vi har många olika typer av landsbygder i vårt land formade av tusentals års klimat, natur och mänsklig kultur. Sverige hyser unika miljöer som sammantaget bidrar till den mångfald av landsbygder som präglar vårt land från norr till söder. Det är verkligen en upplevelserik resa man gör när man åker från landsända till landsända – från norr till söder, från öst till väst.

Men det är inte bara de naturgivna miljöerna och deras resurser som formar landsbygdens förutsättningar, utan det är de människor som lever och verkar där.

Landsbygdspolitikerna är inte heller bara jord- och skogsbruk. De landsbygdsnära näringarna, som bland annat innefattar energi, jakt, turism och fiske, tar sin utgångspunkt i människors behov.

De landsbygdsnära näringarna och deras företag bidrar med viktig sysselsättning och skatteintäkter som bidrar till levande och livskraftiga samhällen och kommuner.

Det öppna brukade kulturlandskapet, som präglar många delar av Sveriges landsbygder, behöver livskraftiga lantbruksföretag och betande djur. När de betande djuren försvinner växer markerna igen, och viktiga ekologiska miljöer försvinner. Sambanden mellan det öppna landskapet och en levande landsbygd är tätt hopkopplade. För oss i Sverigedemokraterna hänger det hela ihop.

Herr talman! Sveriges medlemskap i Europeiska unionen innebär en tuff konkurrens för våra svenska bönder. Svenska bönder konkurrerar på den inre marknad som EU innebär. Det är därför knappast obekant för någon här i riksdagen att sedan EU-inträdet 1995 har, förutom högre skatter, en alltför omfattande nationell lagstiftning avseende miljö och djurhållning missgynnat lantbruket och livsmedelsproduktionen.

Från att vi har varit i stort sett självförsörjande avseende livsmedel har vi numera en självförsörjningsgrad på knappt 50 procent. En del hävdar att den är mindre.

Sverige har förutom detta en byråkrati som i sin vilja att vara bäst i klassen ofta är mer nitisk än andra EU-länders avseende genomförande av EU-lagstiftning.

Sverigedemokraterna vill därför att det i instruktionerna till berörda myndigheter tydligt bör framgå att myndigheterna ska genomföra EU-direktiv och tillämpa EU-förordningar på ett sätt som ger så goda konkurrensförutsättningar som möjligt.

Vi motsätter oss ytterligare maktöverföring till EU, men likväl är det viktigt att vi får tillbaka så mycket som möjligt av de nästan 40 miljarder som vi i Sverige betalar in till EU-kolossen. Det är därför av vikt att vi försöker påverka EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en för Sverige positiv riktning.

Avseende EU-medlemskapet vill vi i Sverigedemokraterna att Sverige ska omförhandla villkoren för Europeiska unionen med det långsiktiga målet att återföra beslutsmakten till Sverige.

Herr talman! Svenska bönder konkurrerar på samma europeiska marknader som deras grannar i Danmark. Vi i Sverigedemokraterna anser att det är rimligt att skattenivån för olika insatsvaror är densamma.

Skatten på diesel för lant- och skogsbruket är en sådan viktig konkurrensskillnad, och den behöver enligt oss sänkas till samma nivå som i Danmark – 7 öre per liter.

Sverigedemokraterna anser att det måste bli enklare att bedriva jordbruk utan att överge höga ambitioner vad gäller miljön. All politik och myndighetsutövning måste i högre grad utgå från att vi ska gynna konkurrenskraft, tillväxt och aktivt brukande av mark i Sverige.

Vi motsätter oss regeringens nuvarande och för landsbygdens överlevnad hämmande politik och är starkt kritiska till fortsatt höjda skatter på bensin och diesel samt minskade möjligheter till reseavdrag för arbetspendling.

Regeringen föreslår i en departementspromemoria att en vägslitage-skatt ska införas för tunga lastbilar över 3 ½ ton. Oavsett vilken typ av skatt på avstånd som regeringen avser att införa kommer den att läggas ovanpå redan befintliga skatter. En vägslitageskatt skulle slå extra hårt mot den del av Sverige som har de sämsta vägarna, de längsta avstånden och mest begränsade alternativ. Vi i Sverigedemokraterna motsätter oss därför en sådan vägslitageskatt.

Anf. 62 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! Vi är här i dag för att debattera betänkandet om landsbygd. Jag yrkar bifall till våra reservationer. Betänkandet handlar om EU:s gemensamma jordbrukspolitik, regionalt genomförande av livsmedelsstrategin, pollinerande insekter med mera. Det är ett ämne som vi debatterar varje år. Många av reservationerna har behandlats förenklat.

Det är ett ämne som engagerar. När vi debatterade landsbygdsfrågorna och utgiftsområde 23 i höstas konstaterade jag att det har gått från ett ämne som har varit lite i skymundan till ett ämne som blivit en central del i det politiska samtalet och inte bara specifikt under parollen landsbygd utan under många andra ämnesområden där man ser att man måste ha med det perspektivet.

Vi har sett ett ökat inflöde av tv- och radioprogram som behandlar landsbygden, för att inte tala om alla poddar som dyker upp. Vi ser också ett ökat intresse för mat och var den kommer ifrån. Det har gjort att vi nu är på gång.

Även intresset för politiska produkter har höjts. Vi har politiska produkter som Landsbygdskommitténs betänkande som snart blir en proposition som vi kommer att debattera om några veckor här. Vi har haft livsmedelsstrategin. Men det är fortfarande så att landsbygdsperspektivet kommer i skymundan ibland.

Det finns grundläggande skillnader och förutsättningar mellan stad och land som gör att det är viktigt att analysera samhällsutvecklingen utifrån ett landsbygdsperspektiv och ge organisationer, myndigheter, företag och intresseföreningar förutsättningar att ta det i beaktande och kunna verka så att vi får lika villkor. Vi vill ju alla att hela Sverige ska leva.

En livskraftig landsbygd med ett fungerande ekosystem är en förutsättning för hela samhället. Landsbygden med sina produkter som livsmedel och andra viktiga råvaror är avgörande för att hela landet, såväl stad som land, ska kunna fungera. Då måste också bosättning och företagande vara möjligt.

Det handlar inte bara om de traditionella gröna näringarna när man talar om landsbygd. Man ska kunna bo och verka där oavsett vad. Man måste kunna vara förskollärare, ha skolor och kunna gå till doktorn.

Jag tycker att regeringen har tagit det på allvar och också största delen av Sveriges riksdag. Vi har gjort Landsbygdskommitténs betänkande som nu blir en landsbygdsproposition. Vi har tagit frågorna på allvar och lyft upp dem och inte bara tittat från det traditionella perspektivet.

Vi ser ett skifte från hur det har varit med många boende på landsbygd där många har varit engagerade i livsmedelsproduktion och skogsbruk till att vi får allt större enheter. Vi får ett mekaniserat jordbruk och storskalighet för att klara av dagens krav på avkastning. Allt färre arbetar inom areella näringar. Det har lett till att färre kan få sin försörjning av de traditionella gröna näringarna. Samtidigt med skiftet öppnar vi också möjligheterna för andra nya näringar.

Det var till exempel inte många som trodde att man i en lada skulle kunna odla fisk på land långt bort från både hav och sjö. Men vattenbruket är här och växer. Det växer så fort att vi inte alltid hinner med att få till den lagstiftning som kanske behövs för att möjliggöra det nya. Det tar vi på allvar och försöker göra.

Vi ser nya näringar inom de blå näringarna som kan både göra miljö-tjänst och ha livsmedelsproduktion. Det handlar till exempel om att odla alger, sjöpungrar eller musslor. De näringarna är här och har getts ett stöd för att de ska kunna fortsätta.

Vi ser att turismen blomstrar. Vi har tagit fram en hållbar turiststrategi för att se hur vi ska kunna utveckla den mer. Vi ser nya företag som hittar nya nischer. Vi har i dag en större del av befolkningen som inte har en naturlig koppling till landsbygderna. Vem hade trott för bara 20–30 år sedan att vi kunde ha turism på kyla eller för att gå i skogen och kolla på älgar? Men där är vi i dag, och det ger nya möjligheter.

Vi ser också att en del av storskaligheten och förenklingarna ibland biter oss i svansen. Vi har ett modernt jordbruk som i vissa delar kanske slår ut det vi behöver för jordbruket, till exempel pollinatörer, som flera har tagit upp här. Ett extensivt jordbruk med monokulturer gör att det helt enkelt finns för lite mat för våra pollinatörer.

Där har regeringen tagit steg framåt. Den har sett detta och gett ett uppdrag till Naturvårdsverket att sammanställa vilka insatser som görs i Sverige för att just vända nedgången av vilda pollinatörer och se hur vi med kostnadseffektiva metoder kan ändra utvecklingen.

I förrgår lämnades delrapporten som fastslår att flera arter har försvunnit men också att det finns en hel del insatser som görs. Nu ska man utreda vidare vilka som är effektiva och hur man ska kunna gå vidare. Vi har 280 arter av olika pollinerande bin, och en tredjedel av dem är hotade.

Vad man såg i delrapporten var att det görs en hel del i jordbrukslandskapet och andra urbana miljöer. Men det görs inte en enda insats inom skogsbruket. Där tror jag att vi har nästa del för att komma vidare med pollinatörer. Vi har saker som behöver pollineras även i skogen.

Vi ser i det landsbygdspolitiska betänkandet att det efterfrågas insatser för ängs- och hagmarker, som också är viktiga för den biologiska mångfalden. Där har regeringen ändrat och skjutit till pengar. Det är 255 miljoner till landsbygdsprogrammet för att möjliggöra ytterligare satsningar på ängs- och betesmarker. Den satsningen knyts också till rådgivning och skötselmetoder så att vi kan ändra det här. Här kommer vi också att behöva komma vidare. Ibland måste man kanske gå tillbaka och se hur vi gjorde förut.

Precis som Monica Haider sa tidigare ser vi hur det har skjutits till pengar till civilsamhället och föreningslivet, som är en stor och viktig del. Det påstås i betänkandet att det har dragits bort pengar och att det är svårare. Det är snarare så att vi har skjutit till över 200 miljoner kronor till idrotten och idrottsföreningar från 2014. Vi har ökat pengarna till friluftsförbund och idrottsföreningar sedan 2016, och vi har stora satsningar på studieförbunden. Jag förstår inte Alliansens kritik mot detta och vad de vill göra.

Om man tittar på friluftslivet växlar man upp de pengarna inte bara i att människor kommer ut och ser djur och natur utan också i hälsa. Vi hade ett seminarium här i riksdagen för ett par veckor sedan som visade på ett klart samband. Människor som är ute och rör sig i naturen är också hälsosammare och lever längre. Varje investerad krona växlas upp fyra fem gånger i minskade hälsokostnader.

Det finns mycket som regeringen har gjort som är bra för våra landsbygder. Vi fortsätter att jobba. Vi jobbar också tillsammans över andra partigränser. Jag hoppas att vi kommer att ha en bra och livaktig debatt som tar upp fler delar av detta när propositionen kommer som är baserad på Landsbygdskommitténs betänkande.

Anf. 63 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag står bakom alla Centerpartiets reservationer till betänkandet men väljer att yrka bifall till reservation nr 5.

Jag börjar med att konstatera att den nuvarande regeringen rentav är duktig på att lägga fram strategidokument. Den är ibland duktig på att sätta upp visioner och mål för saker och ting. Men det jag efterlyser, fru talman, är konkret handling och något som gör skillnad i verkligheten.

Under den senare tiden har vi dessutom fått en proposition på området i vilken man skulle kunna förvänta sig att det skulle finnas något som gör skillnad för ämnesområdet, nämligen landsbygden. Vad var det i propositionen som vi kommer att diskutera om någon månad? Jo, ett mål och en

strategi men inget konkret, och så ej heller i det betänkande vi diskuterar i dag.

Jag väljer alltså att yrka bifall till reservation nr 5 i betänkandet. Jag gör det av skälet att det enklaste sättet, som jag ser det, att få saker och ting att hända är att en regering använder sig av regeringens egna myndigheter när man vill genomföra någonting.

Fru talman! Vi har nyligen i den här kammaren antagit en livsmedelsstrategi. I den finns av regeringen utpekade mål. Det är alltså inte kammaren som har pekat ut dem. Man förväntar sig då att regeringen vill uppfylla de mål som den har satt upp. Vad ska regeringen då göra? Jo, den ska självklart använda sig av de myndigheter som står till dess förfogande.

Vad väljer då regeringen att göra? Nu tvingas jag att citera, vilket alltid är tråkigt, men jag väljer att göra det i det här sammanhanget. Regeringen skriver i regleringsbrevet till ett antal utvalda myndigheter att de ska "beskriva hur myndigheten arbetar systematiskt för att integrera livsmedelsstrategins mål och syfte i sin verksamhet, hur berörda aktörer involveras och beskriva de kommunikationsinsatser som görs för att synliggöra arbetet".

Fru talman och ni regeringsföreträdare! Varför väljer man inte att helt enkelt säga som jag har sagt i en motion från Centerpartiet? Vi menar att myndigheterna på området ska använda ord som att "arbeta för", "stödja" eller "understödja". Men man väljer från regeringens sida att säga till myndigheterna att de ska "beskriva" vad de gör. Regeringen säger inte att myndigheterna ska hjälpa oss att uppfylla det mål som är uppsatt, i det här fallet i livsmedelsstrategin. Och vad är då målet? Jo, det är att vi ska producera mer mat i vårt land.

(Applåder)

Anf. 64 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi är rätt överens här inne om att man ska kunna leva och bo i hela Sverige. Men vi är nog inte lika överens om hur vi ska uppnå denna målsättning.

Som vi i Vänsterpartiet ser det måste vi om hela Sverige ska leva se till att vi har en välfungerande samhällsservice även utanför de tätbebyggda områdena. Vi måste ha välfungerande kommunikationer och kollektivtrafik även i glesbygd. Bredband måste vara snabbt och förstås fungera i hela Sverige. Vi måste också se till att det finns en efterfrågan på de produkter som produceras av till exempel lantbrukare i glesbygd.

Här finns en hel del förbättringspotential, och jag tror att vi har stor möjlighet att både uppnå bättre villkor för företag på landsbygden och möjligheter att uppnå miljömål som inte nås i dag.

Dessvärre har vi haft ett par decennier i Sverige då vi har varit berusade av något slags avregleringsyra. Avregleringar och privatiseringar har rabblats som ett mantra och ansetts som lösningarna på det mesta. Det kan kanske fungera ibland i storstäder, men i glesbygd och på landsbygden ser vi tydligt att avregleringar inte är en särskilt bra idé.

Hur har det till exempel gått med avregleringen av apoteken? Vi kan se att vi har fått flera nya apotek som etablerar sig i städerna men inga nya i glesbygd. Tvärtom har tillgängligheten blivit sämre där.

Det är samma problem med avregleringen av järnvägsnätet. Det är klart att de privata tågoperatörerna vill köra på de mest trafikerade linjerna men inte på linjer i glesbygd, där underlaget och möjligheterna att göra vinst inte är lika bra. Det blir också en extra press på SJ, som måste konkurrera med privata operatörer. Vi ser att vi som konsekvens har fått nedlagda tåglinjer, nedlagda nattåg och så vidare, när privata aktörer kan plocka russionen ur kakan. Vi har också sett att underhållet av järnvägsbanorna har blivit otroligt mycket sämre när underhållsansvaret har privatiserats och lagts ut på olika bolag.

Vi i Vänsterpartiet anser att det nu är hög tid att ta politiskt ansvar för att se till att hela Sverige ska kunna leva. Vi har motionerat om detta i en landsbygdsmotion som delvis refereras i betänkandet. Vi kräver bland annat 100 procents välfungerande bredband i hela Sverige. Vi kräver välfungerande samhällsservice, till exempel genom så kallade servicekontor i glesbygd där flera samhällsfunktioner kan samsas under ett och samma tak.

Vi är nöjda med att vi har fått igenom ökat anslag till lanthandlarna, alltså livsmedelsbutiker i glesbygd, så att man ska kunna fortsätta att ha en Ica- eller Konsumbutik, eller vad det nu kan vara, i glesbygden. Man ska kunna få ett visst stöd för detta från staten.

Vad gäller tågkommunikationerna är det extremt viktigt att vi styr SJ, som vi äger tillsammans, med ett klart och tydligt uppdrag: SJ ska trafikera i hela Sverige, och det är inte något självändamål att SJ ger en hög avkastning till staten. Målsättningen ska vara att SJ är ett välskött bolag som levererar bra tågtrafik till rimliga priser för dem som reser med tåg i Sverige.

Vi vill ha en mer miljöanpassad offentlig upphandling, vilket inte minst kommer att gynna småproducenter av livsmedel på landsbygden. Om vi ställer högre krav på miljö och på djurskydd blir det lättare att leva upp till dessa krav för svenska producenter. Förhoppningsvis kan vi då få en viss minskning av importmaten den vägen.

I Vänsterpartiet har vi en strategi för hur hela Sverige ska kunna leva. Det fina med strategin är att det inte bara blir bättre villkor för privatpersoner och företag i glesbygd, utan vi får också möjligheter att uppnå alla miljömål. Dem uppnår vi inte med nu fattade beslut och styrmedel.

Fru talman! Jag skulle kort vilja relatera till de två tillkännagivanden som finns i betänkandet. Som jag har sagt i tidigare debatter tycker jag att detta är exempel där de borgerliga partierna med stöd av Sverigedemokraterna slår in öppna dörrar. De kräver till exempel ett förenklat stöd till föreningslivet på landsbygden. Det är precis som Monica Haider från Socialdemokraterna sa här tidigare: Vi har höjt anslagen för föreningslivet i Sverige, vilket självklart gynnar också föreningar på landsbygden.

Jag förstår inte heller riktigt vitsen med tillkännagivandet om det regionala genomförandet av livsmedelsstrategin. Livsmedelsstrategin måste implementeras utifrån de olika förutsättningar som finns runt om i landet; det trodde jag att vi var överens om.

Fru talman! I det här betänkandet tar vi i Vänsterpartiet också upp EU:s gemensamma jordbrukspolitik där det finns stora problem med att subventioner går åt fel håll och går till inte minst intensiv djuruppfödning, vilket leder till att djur behandlas illa och utsläppen av växthusgaser ökar. Vi i Vänsterpartiet vill avskaffa de så kallade animaliesubventionerna, och överlag vill vi reformera EU:s jordbrukspolitik så att den helt och hållet

håller sig inom de ramar som naturen sätter för oss. Där finns det mycket att göra.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till vår reservation nr 7 om växtbaserade livsmedel. Jag ska inte upprepa allt som jag sa i den tidigare debatten om vikten av att ha en strategi för minskad köttkonsumtion och satsningar på mer av vegetarisk mat.

Den här reservationen bygger faktiskt på en motion från Moderaterna och Sofia Arkelsten som vi tycker är väldigt bra. I motionen och i vår reservation krävs att Sverige ska kunna bli världsledande i forskning, utveckling, produktion och export av vegetariska och veganska livsmedel. Tänk om vi här inne kunde vara överens om den visionen – vilken enorm potential vi ändå har i Sverige att utveckla mer hållbara livsmedel från växtriket.

Jag tycker att det har skett en viss utveckling i svensk politik, fru talman, i så måtto att utskottsbetänkandet svarar på den här motionen och vår reservation bland annat så här: ”Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande att ett sätt att minska utsläppen från livsmedelsproduktionen är genom förändrade konsumtionsvanor med mer vegetabilier.” Jag tycker att det åtminstone är ett bra första steg att vi alla är överens om att vi behöver konsumera mer vegetabilier och mindre kött. Jag vill tacka Moderaterna och Sofia Arkelsten för den motionen.

Anf. 65 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt ta någon replik här över huvud taget, men sedan kom Vänsterpartiets representant Jens Holm igång rörande vegetarisk kost, minskad animalieproduktion och riktade styrmedel, och då kom jag också igång.

Jag har tidigare yrkat på reservation nr 6 om ängs- och hagmark, och jag tänkte höra lite med Jens Holm som står bakom miljö kvalitetsmålen hur han tycker att vi ska uppfylla målet om biologisk mångfald på just ängs- och hagmark med färre betande djur.

Anf. 66 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Åsa!

Vår vision i Vänsterpartiet är att vi ska äta mindre men bättre kött. Bättre kött kan komma just från djur som betar på ängs- och hagmarker. Problemet inom svensk djuruppfödning i dag är att den största delen av djuren föds upp under fabriksliknande förhållanden och alltså inte går utomhus och betar och håller ängs- och hagmarker med stor biologisk mångfald öppna.

För att det ska bli ännu tydligare kan jag berätta att vi i Vänsterpartiet har drivit igenom ökade satsningar på betande djur på just ängs- och hagmarker. De satsningarna refereras i det här betänkandet. Det handlar om drygt 200 miljoner kronor.

Jag skulle vilja fråga Moderaterna och Åsa Coenraads: Varför röstar ni emot de satsningarna, alltså ökade satsningar på ängs- och hagmarker?

Anf. 67 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Fru talman! Bönder är våra hjältar. Jag tycker att vi borde uppskatta våra bönder mer än vad vi gör i dag. Det är bönderna som ser till att hålla våra landskap öppna. Det är de som ser till att vi har mat på bordet, och

det är de som i mångt och mycket får det här landet att rulla i krissituationer.

Jag blir oroad när jag hör argumentationen från vänsterpartierna just när det gäller animalieproduktionen i Sverige, och jag tycker att vad ledamoten Jens Holm framför i detta är ett hån gentemot alla dem som ser till att hålla våra landskap öppna. Det finns en brist i politiken när man inte ser sambandet mellan betande djur, biologisk mångfald och livsmedelsproduktion i Sverige.

Jag tycker också, precis som alla andra i den här kammaren, att djur ska gå ute så mycket som möjligt, men vi lever i ett fantastiskt land med fantastiska årstider. Just på vinterhalvåret växer det dåligt ute, och då behöver djur stallas upp inomhus i mångt och mycket. Enligt den retorik som Vänsterpartiet för skulle detta inte vara möjligt.

Jag är direkt oroad över hur framtidens livsmedelsproduktion, livsmedelsförsörjning och livsmedelssäkerhet, inte bara i Sverige utan i hela världen, kommer att se ut om man hela tiden minskar på animalieproduktionen. Jag undrar hur Jens Holm ser på samarbetet som man har med regeringen som, precis som Jens Holm sa, har satsat på detta.

Anf. 68 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att vi i Vänsterpartiet tillsammans med regeringen ökar satsningarna på ängs- och hagmarker för betande djur. Moderaterna avfärdar den satsningen. Jag ställde en konkret fråga om varför Moderaterna gör så men fick inget svar.

Jag tycker att det är lite märkligt att Åsa Coenraads är oroad över att ett enigt utskott säger att vi behöver konsumera mer vegetabilier och mindre kött för att uppnå de miljömål som vi har satt upp. Jag vet egentligen inte riktigt vad Moderaternas politik i sammanhanget är. Vår reservation på det här området bygger ju på en moderat motion från en moderat riksdagsledamot och handlar om att vi borde satsa på växtbaserad mat, alltså på vegetarisk och vegansk mat. Nog är det alltså fler än Vänsterpartiet som har förstått vitsen med att äta mindre men bättre kött och att satsa på växtbaserat.

Det framstår alltmer som att Åsa Coenraads och ett fåtal till krampaktigt håller sig kvar i ett litet köttörn som får allt mindre stöd i den allmänna debatten.

Anf. 69 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag står bakom Kristdemokraternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 8.

En professor från Stockholms universitet sa för ett tag sedan att landsbygden är som en skräpyta. Det såg han framför sig. Ingen kan ha mer fel än den gode professorn, för är det någonting som finns på landsbygden är det just framtid. Vi kan bara tänka på all mat som måste göras någonstans. Landsbygden är fantastisk.

Vi debatterar landsbygdspolitiken här i kammaren. Jag deltog i går i en interpellationsdebatt med landsbygdsministern. Det är mycket lovvärda förslag som regeringen har presenterat och som statsrådet presenterade här i går. Det känns dock lite ihåligt när regeringen talar om mer bredbands-satsningar när det som redan finns i dag klipps bort.

Jag tänker på Sonja nere i Småland. Hon är över 90 år, och hon berättar att när Telia nu har klippt bort koppartråden får hon gå till en sten för att få täckning, och där kan det fungera ibland och ibland inte. Då undrar man: Vad tänker ni nu?

Jag tänker på alla dem som åker bil till och från jobbet och kanske åker med sina barn till förskolan och till fotbollsträningen. Det går ju an när man bor här i Stockholm eller i andra storstäder, för då kan man åka med både buss och tunnelbana med mera. Men regeringen har höjt skatten på drivmedel fyra gånger sedan valet 2014.

Jag tänker på alla som nu är rädda för att ansvaret för vägar, som Trafikverket i dag sköter, kommer att läggas över på boende längs vägen. Jag skulle kunna fortsätta.

Jag tror inte att det hjälper att bara prata om att det ska bli bättre, utan jag tror att det är viktigt att det också visar sig i praktiken.

Vi talar om att hela landet ska leva. Menar vi allvar, eller är det bara ett retoriskt mantra som vi upprepar vart fjärde år?

Fru talman! Sverige behöver en levande landsbygd med jordbruksföretag som tror på framtiden. Då är det viktigt med signaler från det offentliga.

En man hörde av sig till mig för ett tag sedan. Han berättade att han hade varit på ett seminarium på ett statligt verk. När han frågade vad de skulle äta visade det sig att det skulle serveras kyckling. Han frågade då varifrån kycklingen kom och fick svaret att den inte kom från Sverige.

Han hörde av sig till mig och frågade om jag tyckte att detta var vettigt. Naturligtvis är det inte vettigt!

Jag skrev till ansvarig minister och påpekade bland annat att det är demoraliserande och upplevs som dubbelmoral när myndigheter som ansvarar för att utfärda regler för livsmedelsproduktion och för att kontrollera efterlevnaden av dessa köper in mat som produceras på ett sätt som de själva inte kan tillåta.

Jag väntade ett tag, och sedan kom svaret. Det verk som hade bjudit på lunch skrev att man nu hade bestämt att allt kött som man använder ska komma från Sverige.

Jag tror att detta är en väldigt viktig signal. Jag tror också att det är viktigt att kommuner och landsting följer efter. Vissa kommuner, bland annat min hemkommun Ödeshög, har gjort detta. Man är väldigt nogga med att försöka köpa mat och livsmedel från Sverige, med de regler som finns här.

Fru talman! Vi ser att de livsviktiga bin och insekter som utför pollinering minskar till antalet. En viktig funktion i detta sammanhang är biodlarnas honungsbin. För att kunna stödja biodlarna – med tanke på den viktiga funktion som deras bin har för pollinering – menar vi kristdemokrater att det bör göras en översyn av hur verksamheten ska stödjas och utvecklas.

I morse var jag med i ett LRF-relaterat sammanhang och träffade då en kvinnlig företagare från Östergötland som talade om den framtidstro som hon har vad gäller landsbygden. Hon berättade om hur det spritter i företaget för att försöka leverera livsmedel från landsbygden till bland annat Stockholm. Men hon pekade också på att vi politiker måste förbättra konkurrenskraften och minska regelkrånglet.

Samma sak hörde jag när jag för ett tag sedan deltog i Mjölakens dag här i riksdagen. Det var ungefär 100 mjölkbönder här. I panelen fanns representanter för till exempel mejerier, banker och Ica. De pekade också på oss politiker och sa att vi måste göra saker för att förbättra konkurrenskraften för lantbrukarna.

Jag tror att det är viktigt att vi går från ord till handling.
(Applåder)

Anf. 70 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag blir ganska upprörd när jag hör dig påstå att vi talar om landsbygden och landsbygdens förutsättningar vart fjärde år. Den sittande regeringen har inte talat om annat hela denna mandatperiod – jag rabblade upp jag vet inte hur många saker som vi redan har gjort. Till exempel har vi tillsatt en parlamentarisk utredning om landsbygden. Jag förstår inte riktigt vad du menar där, Magnus Oscarsson.

Sedan pratar du om att vi måste tro på framtiden och om att lantbrukarna och företagarna på landsbygden också måste tro på framtiden. Marianne Pettersson tog förtjänstfullt upp i sitt inlägg att LRF har tagit fram en rapport som heter *Grön entreprenör – affärsmöjligheter i hela landet*. Där framgår att framtidstron inom köttproduktionen är stark vad gäller slaktkycklingar, gris och nöt men att den är svagare när det gäller lamm och viltkött.

Denna rapport kommer från LRF. Har du någon annan åsikt eller någon annan insikt än vad LRF har fått genom alla sina företagare? Jag måste erkänna att jag inte riktigt förstår dina påståenden.

Anf. 71 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Monica Haider, för din fråga!

Jag tror inte att du ska vara så upprörd, Monica. Om det är någonting som vi politiker är ganska duktiga på är det att prata. I detta fall har vi ägnat mycket tid åt att bara prata om politiken och inte gjort så mycket. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi går från pratstadiet till do-stadiet.

Apropå de siffror som du hänvisar till är det naturligtvis så att produktionen ökar, men i vissa delar kan vi också se att den minskar. Som jag nämnde i mitt förra anförande har till exempel mjölkproduktionen minskat. Under 2016 slutade fem mjölkbönder. Antalet liter som vägs in har minskat. Man kan alltså inte säga att det går speciellt bra för vårt land. Självförsörjningen minskar också hela tiden.

Jag tror inte att man behöver bli så upprörd över att se detta. Det viktiga, ledamot Monica Haider, är att gå från att bara prata om detta till att försöka att också göra något.

Många lantbrukare säger när jag träffar dem att det är jättebra att vi har en strategi och att vi har satt dessa mål men att de nu också vill se att detta gör skillnad hemma på ladugårdsplan eller var på gården det nu kan vara.

Anf. 72 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Magnus Oscarsson: Den här gången kommer du faktiskt inte undan med att prata om mjölkbönderna och mjölkproduktionen! Jag pratade inte om produktionen utan om att LRF har tagit fram en rapport om framtidstron inom de gröna näringarna. Jag pratade inte om produktionen i sig eller huruvida den skulle öka eller minska.

Både du och jag vet precis hur det ser ut inom mjölkproduktionen och att detta inte är bra.

Du påstår att vi inte har gjort särskilt mycket. Jag vet inte hur många saker som vi gör som jag räknade upp i mitt anförande. Det är dock så att detta inte ger omedelbar effekt ute på gårdsplanen hos bonden eller hemma hos mig eller någon annan där vi bor, utan det tar lite tid. Att utveckla företagande är en längre process.

Jag blir lite upprörd över att du alltid tar upp mjölkböndernas situation – oavsett vilken fråga du får hänvisar du till detta. Det var inte det jag talade om. Mjölkbönderna har det svårt, ja, men det går ganska bra för en stor del av de gröna näringarna. Detta är tack vare att efterfrågan på svenska livsmedel ökar, både här i Sverige och på andra ställen.

Anf. 73 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Apropos de siffror som du, Monica Haider, tar upp tycker jag inte alls att det är märkligt att jag lyfter fram saker som jag märker när jag är ute bland lantbrukare och att det inte alls är så bra som du vill göra gällande. De påpekar exempelvis gång på gång att konkurrenskraften inte är densamma som för europeiska bönder. Om du inte ser detta får det stå för dig, Monica Haider. Men när jag är ute pekar de hela tiden på saker som dieselskatten, som nu är höjd.

Jag ser regelkrånglet gång på gång. Det finns 800 regler för en mjölkbonde om han eller hon dessutom ägnar sig åt växtodling. 800 regler! Det är väl sannerligen dags att vi tittar på detta och försöker att minska regelkrånglet?

Jag försöker absolut inte att måla allting mörkt, men jag måste ändå säga det jag hör. Jag kan ju inte bara säga att allt är bra, för det är det absolut inte.

Jag önskar, Monica Haider, att du kom ut och hälsade på dessa bönder. Det är många där ute som säger att det inte funkar speciellt bra. Det är så det är.

Jag står bakom de mål som ni satte; jag var själv med och förhandlade om detta. Det är jättebra med livsmedelsstrategin och att vi nu säger att vi vill utveckla jordbruket i stället för att avveckla det. Du nämner också saker som vi – bit för bit – vill förbättra.

Men återigen: Det viktiga är ju att vi kommer från att bara prata här i kammaren till att folk och företagare i hela Sverige märker att vi menar allvar med det som vi har sagt. Det var detta jag försökte att prata om i mitt lilla anförande.

Anf. 74 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! I mitt anförande nämnde jag exempel på att man under ett par decenniers tid har haft ett ensidigt fokus på avregleringar och privatiseringar. Det är glesbygden som har varit den stora förloraren på detta. Man tjänar inte särskilt mycket pengar på att öppna apotek i glesbygd, och då öppnas det inga apotek där. Inte ett enda nytt apotek har öppnats i glesbygd, utan det öppnas apotek i de stora städerna – detta efter att Kristdemokraterna och de borgerliga partierna har avreglerat apoteksmonopolet.

Underhållet av järnvägen har inte blivit bättre, i synnerhet inte i glesbygd, sedan man avreglerade och privatiserade ansvaret för underhållet. Flera tåglinjer har dragits in efter det att man har avreglerat ansvaret för att trafikera järnvägen i Sverige. Tågbolagen vill helt enkelt köra på de linjer där de tjänar mest pengar.

Det här är exempel på att glesbygden är den stora förloraren på avregleringspolitiken. Jag tycker att det vore intressant att höra om Kristdemokraternas perspektiv. Ser inte ni problematiken mellan stad och land? Ser ni inte att det finns stora förlorare när man avreglerar så som ni har förespråkat och faktiskt gjort?

Sedan är jag också intresserad av det som Magnus Oscarsson säger om mjölkbönderna och vikten av att köpa mer svensk mat. Jag tycker att det är en bra ambition. Men då vill ni väl att svensk mat ska fortsatt produceras på ett någorlunda djurvänligt och miljömässigt bra sätt? Därför vill jag fråga: Är det Kristdemokraternas politik att man fortsatt ska ha beteskraav så att kossorna få gå utomhus och beta åtminstone på sommaren?

Anf. 75 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för din fråga!

Jag börjar med apoteket. Det är klart att när vi avreglerande fanns det sådant som blev mycket bättre. När man numera har ont i huvudet behöver man inte vänta på att apoteket ska öppna, utan man kan gå till Ica och köpa huvudvärksmedicin. Det är mycket som har blivit mycket bättre, till exempel större tillgänglighet.

Men det är klart att vissa saker kanske inte har blivit som vi hoppades. Det tycker jag att man ska vara ärlig och säga. Vissa apotek har flyttat från landsbygden. Det tycker vi är problematiskt, och man bör se över hur man ska få apotek till glesbygden.

Sedan tar du upp beteskraavet. Som du kanske vet är vi mycket måna om att det ska finnas mycket djur i vårt land, att vi har köttproduktion, att vi har mjölkproduktion. Vi månar också om att man ska lyssna på vad branschen säger. Mjölkbönderna säger: Ja, vi har några bekymmer, exempelvis är konkurrenskraften viktig för oss. Men vi har ju beteskraavet som vi i dag inte får några pengar för.

I Finland har man inget beteskraav, och där får bönderna ersättning via EU-stödet. I dag får inte svenska bönder det. Vi tycker att man bör se över detta. De flesta säger att de kommer att ha alla kossorna ute eftersom det är så viktigt. Men poängen är att man måste se hur bönderna ska få ersättning för att ha kossorna ute.

Anf. 76 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det där tror jag tarvar ett tydligare svar från Kristdemokraterna. Vad är det egentligen som ska ses över? Vad är det egentligen som ni vill? Ska kossorna gå utomhus och beta eller inte? Du vet mycket väl att vi har ett beteskraav i Sverige, under en längre tid i södra Sverige och under lite kortare tid i norra Sverige.

Som jag tolkar dig, Magnus Oscarsson, vill Kristdemokraterna släppa på beteskraavet. Man ska då kunna göra som man vill. Är inte risken då uppenbar att många kossor inte får gå utomhus och beta? Vad är då vitsen med att ha stora mjölkevenemang här i Sveriges riksdag och prata om att svensk mjölkproduktion är så bra, miljövänlig och djurvänlig när man tar

bort kanske det viktigaste, att djuren ska kunna bete sig naturligt och ha det någorlunda bra.

Återigen fick jag svaret från Magnus Oscarsson att avregleringen av läkemedelsförsäljning och apoteket ska ses över. Ja, det är välkommet att Kristdemokraterna vill se över detta, men det handlar om två olika saker.

Den ena är möjligheten att sälja receptfria läkemedel i handeln, och det var väl inte någon jättekontroversiell sak kan jag tycka, att man kan köpa Alvedon på Ica eller Konsum.

Den andra saken är avregleringen av apoteksmonopolet. Det har gjort att nya apotek öppnas i de stora städerna, inte ett enda nytt apotek har öppnats i glesbygd. Vad säger Kristdemokraterna om det? Kan ni inte se att det finns en inbyggd konflikt när man avreglerar?

Företagen vill ju öppna apotek där den största marknaden och de största möjligheterna att tjäna pengar finns. Då behöver kanske vi politiker ta ansvar för att hela Sverige ska leva och se till att det finns apotek även i glesbygd.

Anf. 77 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för din fråga!

Jag tycker att det är jättebra att du tar upp detta med hur bönderna har det och hur mjölkböndernas situation är, Jens Holm. Jag önskar av hela mitt hjärta att du hade varit med på Mjölakens dag. Då hade du kunnat lyssna på några berättelser.

Det som många mjölkbönder är kritiska mot är att det har bestämts en sak i riksdagen, men sedan har man inte följt upp det och vad det betyder för mjölkbönderna.

Jag önskar att du följde med mig eller åkte själv och besökte mjölkgårdar. Det finns ju flera sådana inte långt från Stockholm. Då kan dessa mjölkbönder berätta hur det ser ut och hur viktigt det är att de får några pengar för beteskravet. Vi pratar ofta om mervärde och att bönderna ska få ett mervärde.

I det här fallet ser de inget mervärde. Med facit i hand är det många mjölkbönder som har slutat. I alla andra europeiska länder ökar produktionen, men hemma i Sverige minskar den. Det är klart att man då måste se: Vad är grejen?

Vi pratar ofta om konkurrenskraften. Men då måste man se vad som är konkurrenskraften. Vi menar att beteskravet bör ses över. Det är viktigt att man ser på hur bönderna har det. De flesta mjölkbönder kommer naturligtvis att ha sina kor ute, men vi måste se till att bönderna får ersättning för att de har korna ute.

Anf. 78 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets ställningstagande och därmed också till de två tillkännagivanden som finns i betänkandet. Ett av dem handlar om bättre samordning av det regionala arbetet med att genomföra livsmedelsstrategin. Jag återkommer till det.

Det har här sagts att det finns en landsbygdsproposition och följdmotioner till den. Vi kommer att ha en diskussion om den om ett antal veckor, så vi ska kanske inte spekulera så mycket om den. Jag kan bara konstatera att det i landsbygdspropositionen fanns *ett* skarpt förslag, och det handlade

om övergripande mål. I övrigt var det en samling bedömningar som närmast kan betraktas som en strategi.

För oss i Liberalerna handlar landsbygdspolitik – om man nu kan använda ett sådant ord över huvud taget – om varje människas möjlighet att ha makt och ansvar för sitt eget liv. Det skiljer inte ut sig från något annat område. Var man än bor gäller ju detta. Från den synpunkten är landsbygdspolitik inte så speciell som det kan tyckas ibland.

Det är viktigt att den förda politiken skapar möjligheter och förutsättningar som i sin tur skapar framtidstro. Det har varit en diskussion om framtidstro här som har varit ganska intressant att följa. Men det är ändå viktigt att vi från politiken inte skapar en bild av landsbygden där man inte har möjligheter och förutsättningar för en framtidstro. Det skapar bara negativa spiraler.

Om vi ska ha något som heter landsbygdspolitik måste vi skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter och att det ska vara möjligt. I den föregående debatten nämnde jag att det handlar mycket om infrastruktur – självklart vägar och järnvägar, men det måste även finnas en välfungerande bredbandsuppkoppling om man ska kunna driva företag. Detta prioriterade Liberalerna i sitt budgetförslag i höstas. I övrigt handlar det om samhällsservice och möjligheter till utbildning och så vidare.

När vi diskuterar landsbygden och landsbygdens företagare blir det av naturliga skäl även en hel del diskussioner om de areella näringarna. Det är väl helt riktigt. Det är intressant hur detta utvecklas på många ställen.

Landsbygden är dock mycket mer när det gäller företagande. Inte minst har besöksnäringen blivit en näringsgren som har vuxit mycket i Sverige, och så även på landsbygden. Man upptäcker mer och mer hur mångfasetterat företagandet på landsbygden har blivit. I stället för att företag sysslar med bara en enda sak har de nu många ben att stå på. Besöksnäringen har blivit ett av dessa viktiga ben.

Men man måste komma ihåg att besöksnäringen sysselsätter ca 170 000 människor i dag, och många av dem finns på landsbygden. Besöksnäringen har ett exportvärde på en bra bit över 100 miljarder och är en av våra större exportgrenar. Detta kommer naturligtvis hela Sverige till del, inte minst landsbygden.

Det är också viktigt att ha med sig att stad och land är beroende av varandra. Man måste se den helheten. Vi talar om servicen i städer, men allt kan inte finnas på alla ställen. När det gäller landsbygden är den även viktig för rekreation och för folkhälsan för dem som bor i tätorterna.

Utgångspunkten för oss i Liberalerna bygger egentligen på en generell politik som är bra för alla. Tyvärr har den nuvarande rödgröna regeringen kraftigt höjt skatterna på jobb och företagande, vilket definitivt inte gynnar utvecklingen på landsbygden. Hög beskattning på arbete och företagande motverkar möjligheterna att utveckla företag och skapa sysselsättning. Så är det oavsett var i landet man bor. Detta drabbar landsbygden och alla delar av landet lika. Kanske blir det speciellt kännbart på landsbygden där det oftast finns färre företag att förlita sig till. Många av företagen är dessutom småföretag.

Fru talman! Det har konstaterats att skillnaderna är stora runt om i landet och att det ser olika ut på olika ställen. Man har olika förutsättningar. Då måste naturligtvis även lösningarna skilja sig åt. Som jag nämnde förut är det inom områden som samhällsservice och utbildning som man måste göra anpassningar beroende på hur folk bor och vad som kan anordnas på distans och så vidare.

Livsmedelsstrategin har tagits upp tidigare liksom hur vi ska samordna den regionalt och lokalt. Det stora och viktiga för vår del är att sprida goda exempel. För även om lösningarna är olika i olika delar av landet är de inte olika överallt. Om man har samma slags förutsättningar på ett ställe och har löst allt på ett bra sätt är det bra om det kan spridas till ett annat ställe. Man behöver inte uppfinna hjulet många gånger. För oss liberaler är det här det viktigaste i just detta tillkännagivande.

I betänkandet behandlas ytterligare två av Liberalerna prioriterade områden. Det gemensamma för dem är att det handlar om biologisk mångfald.

Bevarande av ängs- och hagmarker handlar i grunden också om att stärka jordbrukets konkurrenskraft. De människor som jobbar med att bevara ängs- och hagmarker måste verkligen få betalt för sitt arbete. Genom de miljöåtgärder som görs skapas förutsättningar för först och främst en hållbar livsmedelsproduktion, vilket är viktigt. Men det skapas även öppna landskap som är viktiga för den biologiska mångfalden och för att förstärka natur- och kulturvärden.

Det finns ersättningsmöjligheter genom landsbygdsprogrammet om man bevarar betesmarker, slåtterängar, skogsbeten, mosaikmarker eller gräsfattiga marker, som det benämns. Här får samhället en väldigt stor vinst för relativt begränsade medel genom ersättningar för det vi brukar kalla kollektiva nyttigheter. Det är samma sak som det som jag talar om: ersättning för att bevara markerna.

Jag tycker därför att den fördröjning som har skett de senaste åren av utbetalningar av dessa stöd är ett stort problem, och det är helt oacceptabelt. När man kommer ut och pratar med de människor som jobbar med det här får man höra att problemen tyvärr fortfarande inte är lösta. Det handlar inte om så stora pengar, men de är väldigt viktiga för småföretagen. Det är alltså inte de stora summorna som är det viktiga i den här typen av stöd, utan det är att pengarna verkligen betalas ut till dem som har gjort jobbet.

Det öppna landskapet är naturligtvis viktigt för den biologiska mångfalden. Det är inte så konstigt. Men det är också viktigt som tillväxtfaktor. Ett öppet landskap är en faktor när man vill slå sig ned och ha en verksamhet på landsbygden. Man har tydligt kunnat visa att det är en positiv faktor i sig.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att vi har anledning att känna stor oro över den minskning av pollinerande insekter som har skett. Det kommer att få närmast oöverskådliga konsekvenser för ekosystemet. Här har vi en gemensam utmaning där alla goda råd är dyra.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20).

Anf. 79 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera näringsutskottets betänkande NU12 som bygger på de motioner ledamöterna har skrivit under allmänna motionstiden.

Jag är väldigt glad över att motionerna är så många, men jag är också väldigt förvånad över att se så många återkomma år efter år trots att vi här i riksdagen redan på regeringens förslag har både behandlat och beslutat precis vad som fortsatt tas upp i motionerna.

Det handlar till exempel om att regeringen borde utreda besöksnäringens förutsättningar. Den utredningen är gjord och heter *Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring*. Utredningen har lämnats till regeringen för vidare beredning. Ett annat exempel är motioner om att det statliga marknadskompletterande riskkapitalet i högre grad ska användas tillsammans med det privata kapitalet i en fond-i-fond-lösning. Det har utretts, och vi här i riksdagen har redan fattat beslut om propositionen *Staten och kapitalet* om att så ska ske.

Den absolut största motionsfloran i dag handlar dock om det viktiga arbetet med regelförenklingar och handläggningstider. Socialdemokraterna delar åsikten att företagare inte ska behöva lägga onödig tid på kontakter med myndigheter eller på att hantera tillstånd, lämna uppgifter eller försöka förstå hur de ska göra rätt. Därför jobbar regeringen hårt med frågan.

Bolagsverket har fått i uppdrag att införa digital hantering av årsredovisningar. Mer resurser har satsats på den digitala plattformen Verksamt.se för att utveckla den verksamheten. Regeringen satsar på digitaliseringsarbeten i särskilt regeltunga branscher. Först ut var restaurangbranschen, och nu går man vidare inom besöksnäringen med företag inom hotell- och evenemangsområdet.

Dessutom arbetas det vidare med att korta handläggningstider hos myndigheter och hitta kloka vägar att implementera nya lagar och regler. Efter riksdagens tillkännagivande förra året om att regeringen borde vidta lämpliga åtgärder för att de myndigheter som företag kommer i kontakt med ska sätta tydliga tidsgränser för sina handläggningstider gav regeringen Tillväxtverket det här uppdraget.

Tillväxtverket pekar på att ”erfarenheter visar att man bör vara försiktig med att sätta gränser för handläggningstider”. De kan läcka in som styr-signaler i organisationen och påverka enskilda handläggares arbete. Tillväxtverket skriver: ”Om det exempelvis bestäms att 80 procent av alla ärenden ska vara handlagda inom åtta dagar, så brukar medarbetare lösa det. Tyvärr kan det ske på bekostnad av det ärende som passerar åtta dagar och som nedprioriteras till förmån för ärenden som fortsatt ’lever’.”

Regeringen arbetar med utgångspunkt i Tillväxtverkets rapport vidare med frågan för att handlägningsprocesserna och handläggningstiderna ska bli effektivare, tydligare och kortare. Att då i år igen välja att ge regeringen tillkännagivanden i just den här frågan känns inte seriöst. Och trots

att allt ska gå fortare, vidareutvecklas och prioriteras följs det förvånansvärt nog för flera partier i opposition av lägre ambitionsnivåer när det gäller resurser till de förslag vi ska behandla här i dag.

Fru talman! Jag vill med detta yrka bifall till näringsutskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer. Vi väljer att inte heller följa upp våra egna reservationer. Som jag har anfört anser jag att de slår in vidöppna dörrar.

Fru talman! Det viktigaste politiken kan göra är att lyssna och ta till sig de utmaningar som företagen för fram. Jag ska nämna vilka tre utmaningar jag oftast möts av vid mina företagsbesök.

Nummer ett är alltid kompetensbehovet, vilket även Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer visar. Drygt 40 procent av företagen upplever brist på arbetskraft. Det här är också det största hindret för våra små och medelstora företag som vill växa. Då gäller det förstås att satsa på utbildning. Regeringens kunskapslyft ger ca 100 000 nya utbildningsplatser när det är utbyggt och klart år 2021, inklusive en stor och viktig yrkeshögskoleutbyggnad.

Vi vill uppgradera yrkesprogrammen, så att fler söker till dem. Regeringen har också gett uppdraget att ta fram fler korta och flexibla kurser för att fler anställda ska kunna uppdatera sina kunskaper. Det finns fortfarande drygt 100 000 jobb som inte kan tillsättas på grund av att man inte har rätt kompetens. Därför är detta viktigt på riktigt, både för företagen och för dem som skaffar sig den kompetensen och nu får jobb.

Nummer två brukar vara bostadsbristen. Hur ofta möter vi inte företagare som berättar att bostadsbristen är hämmande för tillväxten? Därför görs också den största bostadspolitiska satsningen på 20 år med 6 miljarder årligen. Enligt Boverkets prognos kommer det att byggas 74 500 bostäder i år. Personligen skulle jag vilja se att andelen som byggs i trä ökar.

Nummer tre är infrastruktur och bredband. Utan kommunikationer stannar Sverige. Regeringen har satsat på en kraftig utbyggnad av bredband på landsbygden genom en investering om 5,45 miljarder. Ingen kan driva företag, sjukvård eller skolor utan bredband med snabb uppkoppling. Resurser har också satsats på upprustning av vägar och järnvägar. Jag är väldigt glad över regeringens satsning på nattåg till Jämtland.

Fru talman! Det för mig osökt in på besöksnäringen, som går som tåget. Det är en viktig näring som hela tiden visar bättre siffror och som sysselsätter 170 000 människor från Abisko till Österlen. Gästnätterna ökar i stort sett i hela Sverige, de utländska besökarna blir fler och exportintäkterna ökar. Den vinter vi har haft i Åre har varit den bästa på länge, och inte bara för företagen. För oss som älskar skidåkning har det varit snörikt och bra.

Nästa år vill jag välkomna er till alpina VM i Åre och skidskytte-VM i Östersund. Vi vet vikten av att anordna stora internationella evenemang, och därför finns också besöksnäringen och stora evenemang i regeringens exportstrategi. Med tanke på de förslag många oppositionspartier lägger fram om besöksnäringen förvånas jag av att man samtidigt vill minska budgeten för att marknadsföra Sverige genom Visit Sweden.

Fru talman! Våra företag har haft en stark utveckling. Det gäller inte minst jobbtillväxten och produktivitetsökningen. Detta är helt avgörande för vår konkurrenskraft. Fler jobbar i dag inom industrin än för nio år sedan. 13 000 fler är anställda jämfört med 2014. Allt fler företag flyttar hem

verksamhet från låglöneländer. Industriinvesteringarna i Sverige är de högsta någonsin. Industrin är allt annat än "basically gone", som före detta statsminister Fredrik Reinfeldt sa i Davos. Regeringen har vidtagit över 80 åtgärder för att säkra företagens kompetensförsörjning och stödja automatiseringen i mindre företag. Vi investerar över 500 miljoner kronor per år i innovationsprojekt tillsammans med industrin.

Fru talman! Vi vill också att fler företag ska ha möjlighet att växa. År 2017 var enligt LRF:s lönsamhetsbarometer det starkaste året för svenska småföretag sedan mätningarna startade 2012. Regeringen har infört ett växa-stöd för att fler ska våga göra sin första anställning. Alla egenföretagare som gör sin första anställning kan få en rabatt på upp till 63 000 det första året.

En annan utmaning för våra småföretag har varit alltför långa betaltider. Nu har de största företagen ställt sig bakom en frivillig kod som innebär 30 dagars betaltid som regel.

Vi vill att fler startar företag, inte minst kvinnor. Därför förbättrar vi försäkringsskyddet. Att våga ta språnget gör du lättare om det finns en trygghet. Vi ser även till att uppbyggnadsperioden för sjukpenningen förlängs till 36 månader och utvidgas till att även omfatta aktiebolag.

Fru talman! I dag kan vi se att 250 000 fler har ett jobb att gå till jämfört med 2014, varav 150 000 är anställda i näringslivet. Regeringen har redan uppnått Alliansens mål att över 5 miljoner människor ska ha arbete 2020.

I dag ser vi också växande företag i hela landet. Framtidstron i svensk industri är den högsta på 20 år, och industrins investeringar ligger på rekordnivåer. I kronor räknat har de aldrig på 80 år varit större än de två senaste åren.

Det här är glädjande resultat för Sverige, men det går inte att stanna upp en sekund.

Det finns mycket som våra partier är överens om i näringsutskottets betänkande när det gäller vad som behöver göras för ett förbättrat näringsliv. Det tycker jag är en styrka.

(Applåder)

Anf. 80 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Sverige är på många sätt ett fantastiskt land. En del fungerar väldigt bra. Sverige och världen är inne i en högkonjunktur. Det bidrar till efterfrågan och jobb både i Sverige och i andra länder. Samtidigt möter Sverige ett antal både utmaningar och problem på kort och även på lite längre sikt. Jag tror att det är viktigt att vi politiskt klarar att hantera båda de här sakerna samtidigt, både det som funkar och är bra och det som inte fungerar och inte är bra. Men politiken måste också ha en förmåga att lösa de lite mer akuta problem som människor och väljare upplever, till exempel den utbredda trygghetskris vi har i landet, för att kunna ta diskussionen om de lite större utmaningarna för Sverige på sikt.

När vi nu går mot ett val är det dags att summera den här mandatperioden och summera Stefan Löfvens avtryck inom näringspolitiken. Jag tänker i den delen inte ifrågasätta vare sig hans eller näringsministerns uppsåt, men jag tycker att det är på sin plats att rikta kritik mot en del av det regeringen har gjort och gör. Besked och beslut har gått i fel riktning för företag och företagare. Man har gjort det dyrare att anställa, höjt inkomstskatterna och försämrat RUT och ROT. Det är några exempel på försämringar för

företag. Det finns andra områden där man har kommit med förslag och sedan dragit tillbaka dem, till exempel om exitskatt och 3:12-regelverk. Detta har skapat en onödig osäkerhet bland landets företagare.

Framför oss ligger en diskussion i riksdagen om de så kallade vinstreglerna för välfärdsverksamheter. Detta tycker jag är ett riktigt dåligt förslag. Under den här regeringen har vårdköerna dubblats. Men i stället för en bred diskussion om kapade vårdköer och en diskussion om hur entreprenörer kan bidra inom skola, vård och omsorg har det kommit att bli en diskussion om ägarskap. Jag tror att regeringens agerande leder till att viktiga innovationer i till exempel skolan uteblir och att entreprenörer som skulle ha kunnat vara med och utveckla omsorgen eller sjukvården i stället väljer andra branscher. Det är riktigt dålig näringspolitik.

Men Sverige är nu också, fru talman, inne i en högkonjunktur. Jag tycker att det märks, inte minst i min hemstad Göteborg, där fordonsindustrin går bättre än någonsin. Där sker otroligt spännande framsteg inom till exempel elektrifieringen, hybridiseringen och automatiseringen.

Runt hörnet finns dock ett antal lite större frågor som vi politiskt måste börja ta i nu när vi närmar oss valet och också under de kommande åren.

Ett sådant område är handel och handelspolitiken. Amerikanska tullar för stål och aluminium är dåligt, precis som alla andra tullar. Och tullar för stål blir lätt tullar på andra områden, som reaktion på det första. I slutändan är det alltid ett företag eller en konsument som får ta smällen. Och vi vet att tullar och andra handelshinder leder till färre företag och färre jobb. Det är extra tydligt i ett land som Sverige, som är väldigt beroende av import och export. Att den amerikanske presidenten i och med detta dessutom frångår gängse handelsregler är ytterligare problematiskt.

På detta tycker jag att man ska lägga ett konstaterande: Vi har en icke avslutad diskussion om brexit i EU. Vi har tilltagande protektionistiska krafter i Europa, och EU har ännu inte haft förmåga att fullt ut genomföra den egna inre marknaden. Ja, då kan man inte dra någon annan slutsats än att handel och handelspolitik kommer att bli en väldigt viktig fråga under den kommande mandatperioden. Vår inriktning är såklart att man ska försöka få bort handelshinder och försöka få fler handelsavtal. Men detta är, ärligt sagt, inte en lätt uppgift för en kommande regering.

Ett andra område handlar om integrationen, som är en av våra större utmaningar de kommande åren. Sverige kommer att prövas när många nya ska komma in på svensk arbetsmarknad. En del är välutbildade. Andra är det inte. De förslag regeringen så här långt har presenterat kommer inte att räcka till. Vi behöver bidragstak, sänkta inkomstskatter, nya anställningsformer och framför allt ett rejält reformpaket för företagen, som Alliansen vill sjösätta, så att man underlättar för företagen att anställa och växa.

Sedan har vi detta med globalisering och konkurrenskraft. Det är inget nytt att svenska företag har sålt produkter och tjänster till företag och kunder i andra delar av världen. Ofta kan det vara så att man har en ganska stor verksamhet i Sverige och säljer mycket till andra delar av världen i en tuff konkurrens. Men vi ser att det hårdnar alltmer och att Sverige som land inte kan ta sin position i ekonomin och i världen för given, utan det blir allt tuffare. Det är bland annat därför Moderaterna har föreslagit att vi ska följa upp detta bättre och titta på hur det fungerar i Sverige med skatter, skola, transporter, forskning och andra områden. Vi ska jämföra oss med de bästa för att se vilka reformer vi måste besluta om för att vi verkligen

ska kunna ha industri och näringsliv i framkant – med deras förutsättningar.

Jag tycker inte att det stannar där. Sverige måste också ta rejäla kliv framåt för att bli än mer attraktivt, så att man kan få duktiga personer att komma hit för att studera, forska, arbeta och starta företag. Det kan handla om it-tekniker, professorer, bilplåtslagare och medicinska forskare. Ett första steg är att stoppa kompetensutvisningarna – det är alltså när utlänningar som finns här, arbetar, betalar skatt och utgör nyckelkompetens kastas ut ur landet. Men det är den lilla frågan.

Vi måste också kapa handläggningstider, förenkla myndighetsadministration, införa nya visumkategorier för entreprenörer och talanger och titta på villkoren runt ikring. Det handlar till exempel om att införa mer generösa optionsregler. Det är sådana reformer som lägger en grund för fler spännande startups och många nya jobb.

Sedan ska jag säga några ord om digitalisering. Det är lätt att gilla robotar om de gör att man slipper göra ett tungt lyft. Men det är kanske inte lika roligt alla gånger om många års utbildning eller erfarenhet konkurreras ut av en självlärande algoritm i ett datorsystem.

I fråga om detta ser vi en bred teknikutveckling över världen. Det är inte den första stora omställningen i Sverige. Vi har gått från jordbruks-samhälle till industrisamhälle och en långtgående urbanisering. Det var utmanande då. Det kommer det att vara den här gången också, men Sverige har väldigt goda möjligheter.

McKinsey har i en studie visat att fyra av fem svenskar är positiva till robotisering, digitalisering och automatisering. Vi upplevs väldigt ofta som nyfikna. Vi gillar ny teknik. Sverige har varit tidigt med att ta till sig internet och internationaliseringens möjligheter. Vi pekas ofta ut som en digital front-runner jämte andra nordiska länder.

Men det finns också ett antal orostecken. Det finns ett analysföretag som heter Nordic Web, som har tittat på artificiell intelligens. Man har konstaterat att så lite som 4 procent av nya startups på det området sker i Norden – och de flesta i Finland. Vi kan se att rätt få svenskar har en digital brevlåda för myndighetskontakt. Väldigt många i Danmark har det. Och i Estland kan man i princip göra vad som helst i kontakt med myndigheter via internet.

EU har jämfört digitaliseringen i offentlig sektor i olika länder. Det är ingen uppmanande läsning för Sverige. Man riktar kritik på områden som användarvänlighet, transparens och it-säkerhet.

Jag tycker att allt detta manar till eftertanke. I EU måste vi naturligtvis ha en agenda där vi fokuserar mer på digitalisering, den digitala inre marknaden, forskning och teknikutveckling – det ska vara mindre av stöd och subventioner och onödig överstatlighet. I Sverige tror jag att det behövs en kraftsamling för digitalisering och AI. Många företag satsar redan i dag stort på dessa områden. Många lärosäten gör det också. Ett exempel bland många är att Chalmers har fått en donation från Wallenbergstiftelserna på 600 miljoner kronor för forskning inom kvantteknologi.

Vi från Moderaterna vill göra en satsning på ett forskningsinstitut för tillämpad artificiell intelligens. Vi ser att Sverige här skulle kunna ta en nyckelposition i världen. Andra forskar om det grundläggande. Företag

gör sina satsningar. Men ett institut skulle kunna fokusera på hur man ställer om samhället, vilka system som behövs och hur teknik kan kombineras med ekonomi och juridik.

Sverige är ett fantastiskt land, där en hel del fungerar bra. Men vi har problem och utmaningar framför oss. Vår förhoppning och inriktning är att Alliansen ska kunna sjösätta en ambitiös reformagenda för företagsamheten kring områden som handelspolitik, integration, konkurrenskraft och digitalisering.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation nr 1.
(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M).

Anf. 81 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjalmered, för ditt anförande! Det finns mycket av det du säger som jag instämmer i. Det gäller bland annat handelspolitiken, förstås, där vi faktiskt är otroligt eniga i Sveriges riksdag. Och vi ser också både integrationens styrka och integrationens utmaningar.

Men jag har en annan fråga till dig. Den handlar om Norrland. Där bor jag, och där produceras många viktiga råvaror för Sveriges export. Det handlar till exempel om mineraler, skogen och energin. Även besöksnäringen är stark i Norrland.

Något som oroar mig är hur Moderaterna egentligen ser på våra förutsättningar i norr och om man på riktigt vill främja vår företagsutveckling. Man kan titta på förslagen här i dag. Moderaterna säger i retoriken att det är viktigt att det statliga marknadskompletterande riskkapitalet ska verka i hela Sverige, men det kan man inte se i Moderaternas budget, där man nu säger nej till regeringens satsning på Norrlandsfonden, med 200 miljoner extra.

Man kan också se uttalanden från moderata företrädare. Man säger till exempel att det är en krigsförklaring mot Stockholmsregionen att bygga Norrbotniabanan. Moderaternas ungdomsförbunds ordförande, Benjamin Dousa, säger: Om marknaden inte räddar Överkalix och Övertorneå är det bara att flytta.

Vi vill investera i och satsa på Norrbotniabanan för att vi vill säkra svensk konkurrenskraft, kompetensförsörjning för näringslivet i norr och råvarutransporterna.

Mina frågor till Lars Hjalmered är: Vad vill Moderaterna egentligen med Norrland? Ser ni det bara som ett ställe i Sverige där man får sin energi och sina råvaror? Ska vi helt enkelt flytta om inte marknaden löser de specifika förutsättningarna för oss som bor där? Och hur ser Lars Hjalmered på investeringar i infrastruktur i Norrland, till exempel Norrbotniabanan, som ni inte har med i er budget men som vi anser är viktig för hela Sveriges utveckling?

Anf. 82 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med infrastrukturen. Vi kan konstatera att Moderaterna föreslår mer pengar för väginvesteringar än vad regeringen gör. Det finns ju en och annan väg i detta land. Det är väldigt betydelsefullt. Vi föreslår dessutom ett riktat program vad gäller långa och tunga

lastbilar. Det är en reform som regeringen slutligen införde men för alldeles för få vägsträckor. Där har vi ett reformpaket som handlar om att förstärka broar och vägavsnitt, så att det ska bli en reell möjlighet för åkare att köpa den typen av lastbilar, som kan användas i alla möjliga industrier.

En av dessa industrier är den viktiga skogsindustrin, som finns i norra Sverige men också i övriga delar av landet. Det är ett typexempel på en industri som behöver rimliga och rätt förutsättningar för att utvecklas. Det gäller både skogen som växer och de direkta jobb som finns där. Men framför allt gäller det förädlingen.

På det området finns ett stort hot just nu. Det råder en stor oro bland de hundratusentals skogsägarna i Sverige, och det finns ett antal hot som regeringen skjutsar upp i detta. En av dem är lastbilsskatten, som regeringen pratar om att införa. De säger själva att den inte har någon miljöeffekt, och den försämrar konkurrenskraften. När man plockar ut material ur skogen blir det dyrare, om det ens blir lönsamt, att använda det till kraftvärmen.

Det andra är diskussionen om biotopfrågan och äganderätten. Det är högst osäkert vad regeringen vill med detta. Pågående rättsfall handlar om huruvida man vid intrång kan få ersättning. Vi moderater är tydliga med att det handlar om att stärka äganderätten och vidare att välja bort direkt skadliga skatter eftersom de sänker den viktiga skogsindustrin – Norrland i det sammanhanget.

Låt mig då skicka tillbaka en fråga. Integrationen är en av de största utmaningarna. De flesta jobben kommer i de minsta bolagen. Vi kan konstatera att regelkrånglet har ökat de senaste åren. Bland annat har NNR skrivit att företagens regelkostnader skenar. Varför skapar ni ett sådant regelkaos kopplat till företagen?

Anf. 83 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Fru talman! Tack för frågorna! Jag har också läst NNR, och jag har sett att man har tittat på det som enligt EU är en stor del av kostnadsökningen. Där måste man naturligtvis göra ett jobb.

Där var frågan om integrationen. Jag skulle vilja berätta om Åre, där 90 procent av de nyanlända har kommit i arbete och i egen försörjning inom två år. Det finns områden där man jobbar på bra, och det är en stor utmaning och tillgång. Något vi vet är att det kommer att finnas stora barnkullar och många äldre framöver, och vi kommer att behöva mycket arbetskraft. Det är därför vi satsar så otroligt mycket pengar på utbildning.

Jag konstaterar att jag inte fick något svar på frågan om Norrbotniabanan och hur man ser på att satsa på stora infrastrukturinvesteringar i norr.

När det gäller skogen och äganderätten har Lars Hjalmered helt rätt. Vi står helt upp för äganderätten. Det är därför som vi lägger pengar i budgeten så att det går att få ersättning om det finns biotoper som ska skyddas.

Jag har ännu en fråga till Lars Hjalmered. Jag undrar vad analysen har visat när man nu inte vill tillföra Norrlandsfonden ytterligare 200 miljoner. Finns det inte behov? Vad är er analys eftersom ni väljer att inte tillföra mer marknadskompletterande riskkapital till företagen i Norrlandsfonden i de fem nordligaste länen?

Anf. 84 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag kan ha missat någonting, men jag har inte sett ett fullt finansierat förslag för hela Norrbotniabanan från Socialdemokraterna –

men det är möjligt att regeringen återkommer. Annars blir det just retorik, som det ofta är.

Låt mig ta upp frågan om skogen, eftersom det är en nyckelfråga. För mig är det ingen norrländsk fråga, utan det är en svensk fråga som täcker in många delar av vårt land. Det finns en otrolig potential, framför allt inom förädlingen. Det kan gälla trähusbyggande och annan användning. Nu vill man närmast använda skogen till precis alla möjliga ändamål, till exempel transportmålen.

Nu säger Anna-Caren Säterberg att hon håller med om att det ska vara möjligt att få ersättning och att äganderätten inte ska hotas. Det låter fint, men problemet är att landets skogsägare inte upplever det riktigt på det sättet. Man upplever att det är en konstig tillämpning och inventering av biotopskyddet, och man upplever en rättsosäker position i sammanhanget. Man måste kunna välja sida och säga att det ska utövas ett stort miljöansvar inom skogsbruket med den skogsbruksmodell som finns med två jämslida miljö- och produktionsmål. Det handlar om att lita på skogsägarna, att de utifrån en äganderätt fortsätter att ta sitt eget ansvar.

Sverige har en av världens bäst förvaltade skogar, och det sker nu in- trång på äganderätten. Att hävda att man vill värna äganderätten – men skogsägarna upplever det inte så – är erbarmligt dåligt om man menar all- var med att vi ska utveckla och ta vara på alla möjligheter. Det är ett löfte för en tillträdande alliansregering att vi tydligt kommer att vända inrikt- ningen på skogspolitiken framåt.

(Applåder)

Anf. 85 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Sverige är ett på många sätt bra land att driva företag och förverkliga affärsidéer i. Men vi kan inte leva på gamla meriter, utan vi måste möta den hårdnande konkurrensen från vår omvärld med reformer som ytterligare förbättrar näringslivsklimatet.

I dag debatterar vi näringsutskottets betänkande nr 12 *Näringspolitik*. Det är ett omfattande betänkande, och Sverigedemokraterna står för åtta reservationer. Jag kommer inte att hinna tala om alla dessa reservationer; till exempel tänker jag inte för stunden tala så ingående om vår reservation som redogör för utformningen av en industripolitik som vi menar skulle skapa jobb runt om i Sverige. Det får vi anledning att återkomma till under våren i ett annat betänkande. Givetvis står vi bakom samtliga våra reser- vationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till bara reservation nr 38.

Fru talman! Betänkandet rör bland annat flera frågor kopplade till re- gelförenklingsarbete för svenska företag, och man kan enkelt konstatera att Sverige har alltför många regler som företag måste förhålla sig till, vilka kräver administration som tvingar företagen att syssla med något helt annat än sin kärnverksamhet.

Vidare uppstår ofta handläggningstider hos våra myndigheter som bromsar upp näringsverksamheten. Sist men inte minst finns också mäng- der av regler som begränsar näringsverksamhet men där nyttan svårigen kan sägas motsvara den skada som faktiskt uppstår för företagen.

Ett konkret exempel på detta är exempelvis den vansinnigt oenom- tänkta kemikalieskatten på elektronik, vilken ger obefintlig miljönytta men riskerar arbetstillfällena i Sverige.

Oavsett färg på regeringen växer hela tiden administrationen och regelbördan. Jag menar att den förra alliansregeringen förvisso hade en god ansats på att förenkla för företagen, men enligt enkätundersökningar hos företagarna själva har man sett liten eller ingen förbättring. Därför menar jag att det krävs nya tag i frågan.

Fru talman! Under de senaste åren har det lagts fokus på att i större utsträckning granska nya lagar och regler innan de införs. Regelrådet, ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket, har till uppgift att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningarna till författningsförslag som kan få effekter för företag. Detta menar vi sverigedemokrater är något gott, och det är därför som vi i detta betänkande föreslår hur Regelrådets auktoritet och befogenheter också kan stärkas för att öka kvaliteten på alla dessa regler som de facto införs.

Men en stor brist som vi ändå har identifierat är att det saknas en systematik i arbetet med avskaffandet av lagar och regler som i efterhand har visat sig inte motsvara nyttan som var tänkt från politikens sida. Som politiker är det inte alltid så enkelt att identifiera exakt vilka lagar och regler som ställer till det för företagarna, utan det gör de nog oftast bäst själva. Därför menar vi att staten på ett systematiskt sätt ska bjuda in företagsorganisationerna för att sätta upp den politiska dagordningen i regelförenklingsarbetet genom att göra olika inspel. Sedan blir det naturligtvis upp till regeringen att arbeta med dessa frågor tillsammans med förvaltningsmyndigheter och i sin tur för oppositionen att granska regeringens arbete. Med denna modell menar Sverigedemokraterna att vi faktiskt kan få igång ett regelförenklingsarbete som på allvar krymper den svenska administrationen med tillväxt och nya jobb som resultat.

Fru talman! Nu tänkte jag även passa på att ta upp en fråga som också kan innebära jobb och tillväxt i framför allt norra Sverige, nämligen frågan om en nationell strategi för etablering av datacenter. Den tekniska utvecklingen, nya konsumtionsmönster och den ökade användningen av så kallade molntjänster kräver alltmer kapacitet för lagring av data. Många nya datacentraler och centraler för lagring av digital information kommer att etableras runt om i världen de närmaste åren, enligt vissa bedömare kanske uppemot 700, varav 200 troligtvis kommer att hamna någonstans i Europa.

Vi vill i sammanhanget framhålla att Sverige har många konkurrensfördelar för att locka till sig etableringar av denna typ av verksamhet: kanske framför allt vårt kalla klimat men också god tillgång på utbildad personal, bra it-infrastruktur med stor kapacitet, solida geologiska förhållanden och stabil kraftförsörjning. Vi står oss därmed väl i en internationell jämförelse.

Utöver att det i Sverige självklart ska finnas goda förutsättningar för att driva företag är det av vikt att regeringen tar ett samlat grepp för att jobba med de konkurrensfördelar som Sverige har när det handlar om etableringar av datacenter. Det är därför vi menar att Sverige ska ha en nationell strategi som kanaliserar dessa fördelar för att öka chanserna till nyetablering av datacenter i Sverige.

Anf. 86 LARS HJÄLMERED (M) replik:
Fru talman! Jag skulle vilja ta upp några frågor om handelspolitik med Josef Fransson.

(JOSEF FRANSSON (SD): Volvo i Skövde!)

Volvo i Skövde har vi tidigare debattpratad om. Jag tänker att vi kan prata om andra företag än Volvo i Skövde men med liknande inriktning, för mycket av svensk ekonomi handlar ju om import och export. Ungefär hälften är kopplad till detta, och då är det naturligtvis viktigt med alla handelsavtal som finns och kan komma. Det är en oroande utveckling vi ser nu med till exempel Trumps ståltullar och effekter av dessa.

Vi har också kopplingen till EU. Min och Moderaternas idé här och i stort är inte att så att säga förhålliga hela EU-samarbetet. Det finns naturligtvis både fördelar och brister i detta, men en av de stora fördelarna är den inre marknaden. Tyvärr är den ännu inte fullt genomförd vad gäller en digital inre marknad eller tjänster, men det finns ändå en fri rörlighet för människor och för företag och deras produkter.

För Sverige och svenska företag är Europamarknaden den allra viktigaste. Tyskland brukar man peka ut, men det finns också andra länder. Den oro som är kopplad till allt detta med Trump och protektionism är över att man inte riktigt vet vad som kommer att gälla med tullar och andra handelshinder. Men i Europa har vi oftast en situation där vi kan handla helt fritt och öppet.

Sverigedemokraternas besked är att Sverige borde lämna EU. Det är klart att det är en fullt legitim åsikt, men en sådan åsikt skapar rimligen också stor osäkerhet. Det kan vara hos Volvo i Skövde men också hos andra företag som säljer produkter och tjänster till andra europeiska länder som det blir osäkerhet. Det ser vi inte minst i den brittiska diskussionen. Hur kan relationen se ut om de lämnar EU? Vad ska man göra med tullunionen? Hur blir det med den fria rörligheten och olika regelverk?

Jag undrar: Hur tänker ni egentligen i detta, som skapar sådan osäkerhet för svenska företag?

Anf. 87 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna är som bekant, som vi har talat om många gånger i denna kammare, ivriga anhängare av att vi ska ha frihandel med andra länder. Vi anser att det är någonting gott för Sverige – för att det finns svenska företag som är helt beroende av att finnas på dessa marknader för att kunna få ut sina varor, för att Sverige ska kunna få exportintäkter och i slutändan för att vi i Sverige ska ha god välfärd.

Vad gäller just EU är vårt medlemskap på gott och ont, precis som Lars Hjälmered redogjorde för. Från Sverigedemokraternas sida menar vi att det så som EU ser ut i dag finns alldeles för mycket av det onda för att vi ska kunna ställa oss bakom EU-medlemskapet. Men vi har också sagt att det inte behöver betyda att vi inte vill ha en gemensam marknad för de länder som i dag ingår i Europeiska unionen. Strukturerna finns ju där.

Jag menar att det är mycket lätt genomförbart att plocka russinens ur kakan – att göra om det europeiska samarbetet till en ren frihandelsunion och inte lägga sig i en massa socioekonomiska projekt i olika länder så att

vi i Sverige till exempel får vara med och bekosta att det byggs upp konkurrerande företag i andra länder som sysslar med samma verksamhet som vi här i Sverige. Att vi betalar för att få konkurrens från andra länder, till exempel genom strukturfonder och sådana saker, är en sådan sak som vi i Sverigedemokraterna vänder oss kraftfullt emot. Jag är helt övertygad om att det går att ha en frihandelsunion i Europa ungefär som den i dag men plocka bort allt detta, som säkert även Lars Hjälmered tycker är av ondo.

Anf. 88 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Ja, det finns både för- och nackdelar med det här samarbetet; det vore fånigt att hävda någonting annat. Det finns tydliga uppfattningar i mitt parti, och ibland är vi brett överens om inriktning i synen på en del stöd och subventioner, onödig överstatlighet och sådant. Men det är också ett faktum att vi har denna rätt väl fungerande inre marknad, där företag kan sälja sina produkter i andra europeiska länder. Där tar vi gärna steg vidare vad gäller den digitala inre marknaden och vad gäller tjänsterna.

Sverigedemokraternas besked är att vi inte ska ta dessa steg vidare för inte minst den viktiga tjänsteindustrin utan lämna samarbetet helt. Jag ifrågasätter inte uppsåtet, för det är en fullt legitim åsikt. Men Kommerskollegium har gjort en analys kopplad till britternas utträde där man konstaterar att det enda vi vet är att det kommer att bli sämre för svenska företag som finns i Storbritannien visavi deras verksamhet inom unionen. Det är osäkert vad som kommer att gälla med tullar, och man kommer inte att ha samma access till marknaden. Det blir osäkert vad gäller medarbetare och deras rörlighet.

Eftersom Sverige har stor handel med inte minst europeiska länder känner i alla fall jag att om vi ska finansiera välfärden med att det går bra för industrier och övrigt näringsliv kan inte förstahandsvalet vara att säga att vi ska lämna Europeiska unionen – trots alla dess nackdelar.

Det framstår för mig som ett rätt märkligt ställningstagande av Sverigedemokraterna när de säger att det nog borde gå att hitta en lösning på detta, att det nog kan fungera med någon form av frihandelslösning. Jag är inte säker på att människor som arbetar i viktiga exportindustrier känner sig trygga med det beskedet.

Anf. 89 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Fru talman! Man kan enkelt konstatera att EU är en institution, en organisation, vars byråkrati växer. Som alla andra politiska organisationer vill man vara meningsfull, och enligt min uppfattning kommer man inte att ta några steg tillbaka från någonting. Många av ledarna som sitter i Bryssel – som vi egentligen aldrig har valt från första början men som ändå har ett otroligt inflytande över Sverige och svenska företag – har en ambition att göra Europa till en federation av USA:s modell, där vi ska integreras på det ena området efter det andra.

Det här motsätter vi oss. Vi motsätter oss inte frihandelsunionen. Men jag välkomnade brexit, för jag menar att någon måste någon gång sätta ned foten. Det är enda sättet att få detta växande monster att någonsin ta skada och förhoppningsvis i förlängningen bli den mer renodlade frihandelsunion som åtminstone jag vill se.

Jag tror inte att det är något europeiskt land som inte vill ha den inre marknaden. Men det finns en hel del partier runt om i Europa – partier liknande mitt om inte annat – som inte gärna ser den här politiska integre- ringen, där man ska mer eller mindre ta bort olikheterna länderna emellan. Den typen av verksamhet tycker jag inte att EU ska syssla med över huvud taget.

Anf. 90 LORENTZ TOVATT (MP):

Fru talman! Vi debatterar näringspolitik i dag, och för mig handlar den i grund och botten om varje människas möjlighet att förverkliga sina idéer och drömmar. När var och en har den möjligheten skapas också större möj- ligheter för varje människa att växa, och det får naturligtvis som följd att hela samhället kan växa.

Just därför blir jag glad när jag går igenom regeringens politik. Man lägger stor vikt vid att alla ska få den här möjligheten och chansen. Man har särskilt fokus på kvinnors, ungas och nyanländas företagande och på sociala företag. Jag tycker att det säger någonting om regeringens syn på företagande och på näringspolitik som sådan. Det här gör man systematiskt i budgetar, regleringsbrev och direktiv till myndigheter och statliga bolag. Det är en bra grund, tycker jag.

Nästa fråga jag vill gå in på, fru talman, är klimatfrågan. Regeringen har tydligt pekat ut att man ser klimatutmaningen som en av de viktigaste samhällsutmaningar vi har men också som en möjlighet som man kan kombinera med till exempel en aktiv och exportfrämjande näringspolitik.

Jag hade glädjen att kunna besöka SSAB häromdagen. Jag fick en rundvisning och en presentation om företagets arbete med fossilfri stålpro- duktion. Det var en väldigt inspirerande dag, och jag lärde mig mycket nytt. Inte minst såg jag hur taggade SSAB är på den omställning som nu krävs och att de dessutom ser den inte bara som ett problem och en utma- ning utan som en möjlighet och en exportmöjlighet inför framtiden.

SSAB har alltså som mål att bli helt fossilfria i sin produktion och dri- ver, tillsammans med LKAB och Vattenfall, ett pilotprojekt på det temat. Det är inspirerande att se att det nu även från näringslivet kommer tydliga initiativ i denna riktning.

Jag vill stanna upp lite här och nämna några av de satsningar som re- geringen har gjort på detta område, som handlar om att gifta ihop klimat- utmaningen med en aktiv näringspolitik.

Det första som ska nämnas är den särskilda satsning vi gör på den tunga industrin, Industriklivet. Det var väldigt inspirerande att se när SSAB, LKAB och Vattenfall gick ut med den här satsningen, som handlar om fossilfritt stål. De sa då: Vi vill göra detta, vi vill satsa, men vi kommer att behöva stöd från staten. Kort därefter visade regeringen att man var villig att vara med och satsa på detta, och man har nu infört Industriklivet.

Vidare har man strategin Smart industri, som har fokus på framtidens utmaningar och möjligheter: digitalisering, innovation och hållbar produktion i stort.

Vi har naturligtvis Klimatklivet, som är en förutsättning för att bygga ut laddinfrastruktur på landsbygden och i städer.

Vi har Nationella innovationsrådet, där statsministern själv är ordfö- rande, med hållbarhet och klimat som några av de viktiga frågorna.

Vi har samverkansprogrammen, fem stycken, och regeringens arbete med Testbädd Sverige, Rise, Vinnova och så vidare. Sist men inte minst har vi den stora satsning som också nämnts tidigare i debatten, elektrifiering av fordonsbranschen.

Detta handlar som sagt om att kombinera klimatutmaningen med en aktiv näringspolitik. Det sista jag vill nämna där är satsningen Fossilfritt Sverige, som handlar om att tillsammans med de olika delarna av näringslivet ta fram handlingsplaner för fossilfrihet.

Jag läste om vilka branscher som bara nu under våren kommit fram med handlingsplaner för att bli helt fossilfria. Här kan som sagt nämnas stålindustrin, som just nu har ett pilotprojekt om fossilfrihet, betongbranschen, bygg- och anläggningssektorn, cementbranschen, dagligvaruhandeln, flygbranschen, gruv- och mineralbranschen, skogsnäringen och åkerinäringen.

Alla dessa har nu under våren kommit fram med handlingsplaner för att bli fossilfria. Detta är ett arbete som görs tillsammans med regeringens samverkansorgan Fossilfritt Sverige, som har detta som syfte. Detta visar att företagen delar regeringens bild att hållbarhet är en konkurrensfördel och en möjlighet till export framöver.

Jag vill också bara nämna något om miljöskatter, eftersom det redan har nämnts här i talarstolen hur fasliga de verkar vara. Jag tycker att det är en ganska pessimistisk syn att man inte som företagare är villig att betala för sin miljöskuld. Det är klart att vi ska ha en helhetssyn när vi jobbar med skattesystemet. Jag som grön föredrar i grund och botten att man gör en skatteväxling när man inför miljöskatter. Det har vi också gjort i viss mån. Vi har ju till exempel nu infört en flygskatt, och samtidigt drar vi ned på småföretagens kostnader för att anställa den första medarbetaren.

Jag tycker alltså att det är en pessimistisk och defensiv syn att det skulle vara så farligt med miljöskatter. Det handlar naturligtvis om hur man ser på skattesystemet i stort.

Framöver tror jag att vi ska ha ännu mer fokus på just skattepolitiken. Hur kan vi använda skatterna inte bara för att straffa ut det som skadar klimatet utan även för att gynna cirkularitet i företagen, nya affärsmodeller och delningsekonomi i näringslivet? Vi behöver också bli bättre på regelkrånglet, framför allt implementeringen av EU-lagstiftning, och vi måste bli bättre på matchning på arbetsmarknaden och på kompetensförsörjning.

Med detta yrkar jag också bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 91 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Denna mandatperiod är snart till ända, och det är läge att summera, utvärdera och titta på vad olika partier sa före förra valet och hur det har blivit. Jag tänkte ta fasta på Miljöpartiets valmanifest från 2014. I det fanns det ett avsnitt som hette "Nya jobb". Under punkt 3 står att läsa: "minska krånglet och kostnaderna för företagare. Företagare ska få ägna sin tid åt att driva företag och därför måste regelbördan minska."

Samtidigt visar en undersökning som Svenskt Näringsliv gjort att två av tre företagare upplever att det har blivit krångligare att starta och driva företag de senaste tre åren. En av tre säger att det är ungefär oförändrat, och blott 1 procent säger att det har blivit enklare.

Häromdagen kom också ett pressmeddelande från NNR, Näringslivets Regelnämnd, med överskriften "Företagens regelkostnader skenar". Med anledning av detta vill jag, fru talman, fråga Lorentz Tovatt: Hur ser du på ert misslyckande på denna punkt?

Anf. 92 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjalmered, för frågan! Jag delar egentligen problembilden ganska mycket. Det är uppenbart att vi har problem med regelkrångel för företagande i Sverige.

När det gäller exakt vad detta beror på pekar de flesta på implementering av EU-lagstiftning som ett av de viktiga problemen. Vi har sedan tidigare haft ambitionen att se över Regelrådets roll i detta sammanhang och undersöka om de kan komma in tidigare i beslutsprocessen och ha ett tydligare avtryck på lagstiftningen och implementeringen av framför allt EU-lagstiftningen.

Jag tycker fortfarande att man bör gå den vägen. Här är Danmark ett föredöme. Där har man helt enkelt lyckats bra med att minska det onödiga regelkrånglet vid införandet av olika lagstiftningar.

Som vi har varit inne på tidigare pågår arbete, till exempel inom det uppdrag som getts till Boverket och som gäller digitalisering av årsredovisningar. Det pågår arbete med att förkorta handläggningstider vid myndigheterna och så vidare. Jag tror att vi ändå är på väg mot att börja hantera detta, men jag tror absolut att det behövs mer, vilket jag också nämnde i mitt anförande.

Anf. 93 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag tänkte följa upp med en andra fråga. Det finns ju en borgerlig idé om att göra något som kallas för grön skatteväxling, det vill säga att man är beredd att höja vissa miljöskatter och samtidigt sänka skatten på arbete och företag. Detta gjorde till exempel den tidigare alliansregeringen.

De senaste åren har den här regeringen föreslagit, och riksdagen fattat beslut om, ett antal höjningar av vissa miljöskatter. Låt vara att vi ibland diskuterar om de är effektiva eller inte. Detta har kombinerats med att höja skatten på arbete och företag; det rör sig alltså om en samlad skattehöjning och inte om en skatteväxling.

Jag vill inför kommande mandatperiod fråga Lorentz Tovatt: Överväger Miljöpartiet att på riktigt genomföra en grön skatteväxling och inte den generella skattehöjning som har blivit effekten av er politik?

Anf. 94 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Jag blir alltid glad när jag hör människor från allianspartierna tala om grön skatteväxling. Sedan blir jag alltid lika ledsen varje gång det inte genomförs. Varje gång vi gröna lägger fram ett förslag om en styrande miljöskatt är det nej från allianspartierna.

Om man tittar på allianspartiernas eget regeringsinnehav under de åtta år de satt vid makten ser man ganska tydligt att skatterna på miljön låg väldigt stilla – det hände nästan ingenting där. Däremot sänktes skatterna väldigt mycket i övrigt. Det man talade om som en grön skatteväxling blev alltså snarare en mörkblå skattesänkning.

Jag är den förste att bli överlycklig om man faktiskt menar allvar med pratet om grön skatteväxling. Jag ser, som jag nämnde, ett behov inför framtiden av att titta bredare på olika skatter, deras syfte och deras styrande effekter. Där ser jag ett behov av att sänka skatterna på arbete och företagande, inte minst med fokus på delningsekonomi och cirkulär ekonomi, och samtidigt höja miljöskatterna. Hittills har det dock inte funnits något sådant intresse från allianspartierna.

Som jag nämnde i mitt anförande har vi infört växa-stödet, som kraftigt sänker kostnaderna för den först anställda i småföretag. Vi är alltså på väg dit, och jag är den förste att bli glad om Alliansen verkligen vill stödja ett arbete med en riktig grön skatteväxling och inte bara en mörkblå skattesänkning.

Anf. 95 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Att ersätta olja och andra fossila råvaror är en förutsättning för att vi ska nå våra miljömål och klara klimatomställningen.

I Domsjö, utanför Örnsköldsvik i Västernorrland, finns planer för hur detta ska kunna gå till. Där vill man bygga ett bioraffinaderi. Man beräknar att det kommer att kosta mellan 15 och 22 miljarder. Men motstridiga signaler från regeringen när det gäller skogsavverkningen har gjort att man nu har lagt projekteringen på is. Om man i Domsjö inte kan ta ut 8 miljoner kubik ytterligare av svensk skog årligen kan man, enligt platschefen Lars Winter, inte genomföra satsningen, i alla fall inte i Sverige.

Det är olyckligt, inte minst då en sådan här satsning skulle bidra till en nödvändig omställning från ett fossilt till ett mer klimatsmart samhälle med produkter som baseras på skogsråvara, till exempel tyger och bränsle. Dessutom skulle satsningen ge flera tusen arbetstillfällen – man har räknat med att det skulle kunna bli upp till 5 000 jobb. Som de flesta vet dräller det ju inte direkt av sådana möjligheter i norra Sverige.

Fru talman! Det är uppenbart att planerna i Domsjö är politiskt laddade. Det verkar finnas en konflikt mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna när det gäller miljöpolitiken.

Statsminister Stefan Löfven har själv besökt Domsjö och är väl införstådd med det som planeras där. Dessutom har han uttalat att han är för ett ökat uttag av skog. Han har bland annat sagt det i Land Lantbruk och i Svenska Dagbladet. Men den politik som förs av regeringen som helhet och verkställs av dess myndigheter pekar i en annan riktning.

Vet ni att ett femtontal skogsägare i Västerbottens inland numera inte kan bestämma över sin skog, eftersom staten har pekat ut att det finns höga naturvärden där? Dessa skogsägare har inget emot att avsätta mark för höga naturvärden, men problemet är att staten inte vill lämna den ersättning som är bruklig i sådana sammanhang.

Kammarkollegiet, som är den myndighet som ska betala ut pengarna, säger att det inte finns någon pågående markanvändning. Jo, ni hörde rätt: Ingen pågående markanvändning. Skulle man resonera på det sättet för all skog skulle det inte finnas pågående markanvändning någonstans, för alla vet ju att det tar 80–100 år för skog att växa upp, och det tar ännu längre tid för fjällskog.

Detta har nu lett till att skogsägarna har stämt staten. Det är just sådant här som bidrar till att man inte vågar gå vidare med investeringen i ett bioraffinaderi i Domsjö. Det gör att många skogsägare blir oroliga.

Fru talman! Regeringens interna strider i skogsfrågorna skapar osäkerhet för skogsägare och för den svenska skogsindustrin. Det har, som jag sa, gått så långt att den stora miljardsatsningen på ett bioraffinaderi i norra Sverige nu ligger på is. Här har regeringen ett ansvar.

Det håller inte att landsbygdsministern lovar att skogsägare ska känna sig trygga och att mer uttag ur skogen ska vara möjligt, samtidigt som miljöministern säger tvärtom. Miljöministern säger att staten ska kunna stoppa avverkningar utan att betala ersättning om pengarna inte räcker till. Ni är, eller ska i alla fall föreställa, en regering, men ni håller er med dubbla agendor som inte är förenliga. Ni får faktiskt komma överens om vad som ska gälla!

För att svensk skogsindustri ska må bra och för att vi ska kunna ställa om till ett mer hållbart samhälle behövs tydliga besked från regeringen om vad det är för skogspolitik som gäller.

Fru talman! Jag vill också komma in lite grann på detta med regel-förenklingar, som några av mina kollegor har varit inne på tidigare. Jag tror att de flesta av oss här i kammaren har en samsyn där.

Många företagare upplever att det finns väldigt många regler, och det gör att de ägnar alldeles för mycket tid åt administration i stället för att utveckla sitt företag. Tyvärr verkar dessutom regelarbetet ha stagnerat.

Juristen Göran Grén kom för en tid sedan ut med rapporten *Ett utmanat Sverige*, där han skriver om regelproblemen för företagen i landet. Grén menar att regeringen lägger för lite krut på frågan och säger att regelförbättringsarbetet har stannat av.

På Svenskt Näringslivs hemsida kan man läsa en intervju med Göran Grén. Han säger där: ”Vi går åt fel håll. Siffrorna är alarmerande. Regelkrånglet ökar och Sverige faller i OECD:s ranking, och vi halkar efter flera av våra främsta konkurrentländer som arbetar seriöst med regelförbättring för att underlätta för sitt näringsliv.” Det håller inte.

Centerpartiet vill att regler ska ha en solnedgångsklausul. Det betyder att man sätter ett slutdatum på en regel. För att den ska fortsätta att gälla måste den omprövas, och fördelar och nackdelar ska vägas mot varandra. Ett annat förslag som vi har är: en regel in – en regel ut. Det betyder att nya regler som medför kostnader för företag ska mötas av motsvarande minskningar av kostnader i form av att andra regler tas bort.

Fru talman! Nu har miljöminister Karolina Skog, Miljöpartiet, öppnat för att återlansera kilometerskatt för tunga lastbilar. Det är en skatt på avstånd, och i ett exportberoende land som Sverige är det allt annat än bra. Martinsons Trä i Bygdsiljum, nära min hemby, exporterar mycket av sina produkter till andra länder, och lastbil är ett vanligt färdmedel. För att vara så miljövänliga som möjligt betalar de 100 000 kronor per år till det lokala åkeriet för att man ska använda HVO som bränsle, det vill säga mer av ett finbränsle, och göra så mycket som möjligt för miljön. Men med det förslag som nu ligger på bordet spelar det ingen roll om man kör med fulbränsle eller finbränsle – avstånden beskattas ju i alla fall.

Då kan man undra: Är detta en symbolpolitik, för att ni ska få in pengar för att betala de löften som ni har gett men egentligen inte har råd med? Ska norra Sverige och landsbygden betala för det?

Jag måste också nämna regeringens flygskatt, som infördes 1 april. Detta gjorde man trots vetskapen om att det för utsläppens del har en försvinnande liten effekt och att det medför stora risker för norra Sverige.

Många flyglinjer är redan i dag hårt ekonomiskt pressade. Med ytterligare skattepålagor löper ett flertal av dem stor risk för avveckling. Detta har flygbolagen varit tämligen öppna med. Konsekvenserna av sämre möjligheter att resa till och från norra Sverige blir givetvis mycket negativa.

Sanningen är att det mycket väl går att minska utsläppen utan den här sortens destruktiva pålagor. Exempelvis finns det fortfarande enormt mycket som en regering skulle kunna göra för att via biodrivmedel sänka utsläppen och samtidigt stärka ekonomin för skogsindustrin.

Centerpartiet har i stället föreslagit att skogen i högre grad ska nyttjas för den gröna omställningen. Genom att införa en kvotplikt där flygbolagen måste blanda in en viss mängd biodrivmedel i bränslet – en kvot som dessutom kan ökas med tiden – kan man minska utsläppen och samtidigt skapa goda affärsmöjligheter för skogsnäringen i norra Sverige. På lastbilssidan skulle man exempelvis kunna premiera fordon med låga utsläpp ekonomiskt och göra det dyrare att transportera med fossildrivna fordon. Även detta skulle vara positivt för skogsnäringen.

Fru talman! Centerpartiet har dessutom föreslagit en budgetsatsning om 750 miljoner kronor för att skapa test- och demonstrationsanläggningar för biobränslen och stötta forskning om teknisk utveckling inom flygbranschen.

Det hade givetvis gynnat hela den norrländska ekonomin om skogsägarna fick en större marknad och större efterfrågan på skogsråvaran. Men tyvärr verkar Socialdemokraterna ha lagt sig platt för Miljöpartiets oegentänkta symbolpolitik, där det är viktigare att det låter bra än att det faktiskt har positiva effekter för hela landet.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga några ord om fastighetsskatt för vattenkraft och vilken fördel det skulle kunna vara för tillväxt och utveckling i vattenkraftskommunerna och vattenkraftsregionerna.

De sju skogslänen bidrar med 90 procent av Sveriges vattenkraft. Vattenkraften produceras lokalt men är en av de viktigaste förutsättningarna för hela Sveriges gemensamma välfärd. Samtidigt kämpar vattenkraftskommuner som Älvdalen, Jokkmokk, Åsele, Sollefteå och Ragunda ständigt med ekonomiska problem och hör till de kommuner som har högst skattetryck – detta trots att skogslänen levererar i princip all vattenkraft som finns i landet.

Centerpartiet vill av den anledningen tillsätta en utredning för att utforma ett långsiktigt system där landets berörda kommuner och regioner får behålla en rättmätig del av vattenkraftens värden. Ett sådant system skulle göra att dessa kommuner och regioner kunde planera och utveckla sin framtid och sitt näringsliv på ett helt annat sätt än i dag.

(Applåder)

Anf. 96 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Det finns mycket att säga om Helena Lindahls anförande. Det är fascinerande med ett grönt parti som har så mycket aversioner mot gröna åtgärder och styrmedel. Till slut får man nästan välja: Antingen är man ett grönt parti, eller också är man en annan typ av parti. Jag tycker egentligen att Centerpartiet borde ha valt för länge sedan.

Jag vill bara nämna några saker. Det första som ska sägas är att Centerpartiet drar undan de miljardbelopp regeringen faktiskt lägger på att just skydda skog. Jag ser alltså inte hur Centerpartiets neddragningspolitik på

något sätt skulle gynna de skogsägare som detta handlar om och som Helena Lindahl talade om inledningsvis.

Sedan blir det dock väldigt intressant, för i sin aversion mot miljöskatter talar Helena Lindahl bland annat om vägslitageskatten och nämner HVO som ett bra drivmedel. Man lyfter fram det och säger att åkeriföretagen faktiskt satsar och försöker bli bra, genom att använda HVO. När det gäller HVO finns det två intressanta saker att säga.

Det ena är att det finns potential för bra och hållbar HVO men att det i dag har skett en kraftig ökning av palmolja på HVO-marknaden i Sverige. Detta är bland annat en följd av att så mycket gods transporteras med lastbil i stället för på järnvägen. Det blir därför motsägelsefullt och svårt att veta vad Centerpartiet tycker. Det andra är att man har satt stopp för regeringens ambition att strama åt marknaden vad gäller just palmoljaproduktion och därmed slår ut de svenska biodrivmedelsproducenterna.

Det Helena Lindahl säger blir alltså väldigt märkligt, och frågan är egentligen: Varför vill ni ha palmolja på den svenska biodrivmedelsmarknaden?

Anf. 97 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Miljöpartiet är ett utpräglat storstadsparti. Jag såg dig debattera kilometerskatt i kvällsnyheterna för några veckor sedan, Lorentz Tovatt, och du pratade bara om snabbjärnväg mellan de stora städerna. Inte med ett enda ord nämnde du resten av landet. Det är symtomatiskt för ert parti.

Jag tycker faktiskt att ni är rent destruktiva för landsbygden. Nämn någonting positivt ni gör för landsbygden! Ni kommer med pålagor som kilometerskatt och flygskatt – utan att de är direkt miljöinriktade. Det är i stället fiskala skatter för att ni ska få igenom något slags symbolpolitik för att inte gå under före valet. Det är ju vad det handlar om, och det är norrländska företag som kommer att straffas med er politik. Jag tycker att det är tragiskt och ansvarslöst.

Om ni nu har mer pengar till avsättningar av skog kan jag undra: Varför betalar ni inte skogsägarna? Varför betyder inte äganderätten mer för er? De 15 skogsägare jag talade om och som äger fjällnära skog är helt förtvivlade. De kanske har fått ärva skog via familjen, och det är ett sätt att leva. Många har lånat pengar av banken, och helt plötsligt kommer en av de myndigheter regeringen har ansvar för och säger att det inte är någon pågående markanvändning och att de inte får betalt. Det är precis som att de skulle komma hem till dig, Lorentz, och säga att de ska ha ditt sovrum. Du kommer ju aldrig att kunna sälja din lägenhet då.

Jag vet att det är lätt för storstadsbor som inte förstår hur det här fungerar i praktiken att le. Jag tycker att det är tragiskt att ni har så liten förståelse för människors äganderätt.

Anf. 98 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Herr talman! Till att börja med vet jag inte vilken debatt Helena Lindahl syftar på; jag har inte stått i någon debatt och bara pratat om höghastighetsbanor om det inte uttryckligen varit frågeställningen.

Jag noterade också att Helena Lindahl inte svarade på egentligen någonting av det jag nämnde i min replik, herr talman. Men så blir det

kanske när det blir alltför känslomässigt och bara handlar om det partipolitiska käbbel som man kan ägna sig åt om man inte bryr sig om exempelvis miljön och vill ha resultat för miljön.

Nåväl! Jag vill återkomma bland annat till vad vi gör för landsbygden och vad vi har för politik för bioråvara i det här landet. Vi har till exempel sett till att det vid halvårsskiftet införs en reduktionsplikt som är helt historisk. Vi lägger om hela drivmedelspolitiken i grunden. Vi kommer att använda inte bara en skatt utan även en tvingande kvot som kommer att innebära avsättning för investeringar i hållbara svenska biodrivmedel. Men det Helena Lindahl inte kan svara på är varför man inte samtidigt vill strypa kranen för den palmoljekonsumtion som kommer rakt in på den svenska biodrivmedelsmarknaden.

Jag är en varm vän av att använda den bioråvara vi har i Sverige, men det finns en sådan himla naivitet här. Den genomsyrade Helena Lindahls hela anförande. Man talar om biodrivmedel som en guldgruva som kommer att räcka i all oändlighet. Flyget ska ha biodrivmedel, och sjöfarten ska ha biodrivmedel. Inom kemibranschen, inom textilbranschen och även inom den tunga industrin ska vi ha mer biodrivmedel. Någonstans här finns ett stopp, och det kan man som centerpartist inte acceptera. Det tycker jag är naivt och säger någonting om vad man faktiskt värderar i politiken.

Anf. 99 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag förstår att Lorentz Tovatt lever i den fina teorins värld där allt är möjligt på papperet. Men jag kan säga Lorentz Tovatt att jag bor i Västerbotten. Jag känner ganska många företagare, också ledningen på Martinson, och de är förtvivlade över kilometerskatten. De säger: Vi vill jättegärna göra rätt – ge oss morötter så att vi kan ställa om i stället för att straffbeskatta när vi verkligen försöker göra rätt!

Problemet är att ni inte lyssnar på det, Lorentz Tovatt. Ni lyssnar inte på de här företagen, utan för er är det viktigare med symbolpolitiken. Man ska beskatta avstånden, och det är det som är det viktiga. Är det någonting vi har gott om i norra Sverige är det avstånd. Du får kalla mig naiv, men jag bor och lever där. Jag träffar människor var och varannan dag som funderar på vad Miljöpartiet vill. Om människor ska göra rätt, ge dem möjligheten att välja! Nu kommer ni ju att straffbeskatta alla, oavsett vilket bränsle de kör på. Det är väl ingen ansvarsfull miljöpolitik?

När det gäller flygskatten säger till och med utredaren själv att det ger föga miljöförbättringar att höja den. Den är bara fiskal, Lorentz. Jo, den är bara fiskal. Jag tycker att det är tragiskt, för återigen straffar ni ut den här delen av landet. Du talar så fint om att man kan använda tåg i stället. Har du åkt tåg i norra Sverige någon gång, Lorentz? Jag tycker att du ska prova det. Det är inte direkt ett alternativ för vare sig gods eller människor. Jag skulle hellre se att du kom tillbaka den dagen ni har lite större satsningar på infrastruktur i norr. Än så länge har jag faktiskt inte hört någon miljöpartist tala sig speciellt varm för det.

När det gäller äganderätten tror jag faktiskt att Miljöpartiet får fundera ett varv eller två. Ni säger er vilja ställa om samhället. Skogen är en nyckel i detta, men ni vill strypa uttaget. Det tycker jag är motsägelsefullt.

(Applåder)

Anf. 100 BIRGER LAHTI (V):

Herr talman! Kollegor och åhörare! Det är näringsutskottets betänkande 12 *Näringspolitik* som vi ska debattera i dag. Det känns speciellt angeläget för mig i dag. Jag tänker på vad som pågår i min hemkommun med en gruva som gick i konkurs och allt som det bar med sig. Pessimismen kom tillbaka. Den hade vi i Pajala äntligen kommit ifrån när en gruva startade 2012. Men det som i dag gläder merparten av invånarna i min hemkommun är givetvis att gruvan kommer att starta igen, till sommaren. Vi har även turismföretagare som satsar stort, och att de lyckas gör inte saken sämre.

Jag är vanligen inte den som är först med att lyfta fram riskkapitalister som några som räddar samhället eller välfärden eller för den delen som några som skulle ha något annat i tankarna än att tjäna mycket pengar på så kort tid som möjligt. Men nu när jag har chansen ska jag säga några ord om de investerare som köpte anrikningsverket och tillhörande utrustningar i gruvan.

Jag kan faktiskt inte låta bli att lyfta på hatten och tacka de här investerarna, riskkapitalisterna eller vad man nu kallar dem. Det var så nära att konkursförvaltaren sålde allt till en köpare som skulle slakta verket och sälja allt vidare. Det är helt otroligt hur nära det var. Med andra ord räddades allt i sista stund av dessa investerare.

För att inte göra er helt förvirrade när det gäller vem det är som försvarar dessa riskkapitalister ska jag säga att jag givetvis också förstår att det inte var en dålig affär att köpa allt detta, som har kostat upp till miljardbelopp att bygga upp, för en spottstyver av byggkostnaden. Men att de ska få igen sina pengar på kort tid, vilket man skulle kunna tro att alla riskkapitalister räknar med, är inte nog fallet här.

Jag kan bara konstatera att utan dessa investerare skulle en gruvstart i Pajala kommun definitivt ha varit en dröm som man hade fått lägga längst bak i pärmen för presumtiva arbetstillfällen, och det för flera generationer framåt. Och som salt i såret skulle återställandet av gruvområdet säkert ha kostat samhället 250 miljoner kronor.

Som alla här förstår är det givetvis fortfarande inte ett helt riskfritt projekt för dessa investerare och för dem som har gått in med finansiering för att möjliggöra en start för gruvbrytning i sommar. Men det som jag reflekterar över är skillnaderna jämfört med Northland, som hade skulder på över 10 miljarder. Och i dag startar man med kapital som inte är i närheten av dessa belopp. Och det är inga låneinstitut med skyhöga räntor som knackar på dörren var och varannan dag.

Statens roll i näringslivsstatsningar och i fråga om riskkapital och så vidare kommer ofta upp till diskussion. Staten kan inte gå in som aktör och vara dominerande i näringsgrenar, som till exempel gruvan i min hemkommun, om inte vårt bolag LKAB skulle se möjliga framtida synergier eller helt enkelt se det som en bra investering för framtiden. Men en sak som staten definitivt ska titta på är infrastrukturen. Det gäller alla näringsgrenar som behöver infrastruktur, oavsett om det är bredband, järnväg, väg, flyg eller sjöfart.

Att det inte finns snabba svar eller lösningar är förståeligt. Men att inte göra sitt yttersta för att lösa transportfrågor, som det oftast rör sig om när det gäller till exempel gruvor, vore väl lite av ett tjänstefel av en regering. Jag och Vänsterpartiet tycker att det är ytterst angeläget för en regering

som säger sig värna om klimatet att titta extra noga på transporter som skulle kunna bli mer klimatsmarta.

Herr talman! Nog om näringsgrenen gruvan i min hemkommun. Att Alliansen tillsammans med SD driver igenom två tillkännagivanden tycker jag återigen är att slå in öppna dörrar, som i många fall tidigare i den här kammaren.

Att över 200 yrkanden och nära 50 reservationer behandlas i betänkandet visar givetvis på engagemanget i en mycket viktig fråga. Att vi och regeringen har samma syn i mycket kan väl också framträda, men det finns och ska finnas skillnader. Det är helt naturligt.

Jag kommer från den glesaste landsbygden. Det har väl ingen kunnat missa efter de snart fyra år som jag har haft äran att sitta i riksdagen tillsammans med er andra här i kammaren. Att driva företag i landsbygden är nog extra viktigt men också förknippat med utmaningar. Vi behöver alla former av utkomstmöjligheter och arbetstillfällen för dem som har klamrat sig fast där och som även i fortsättningen vill leva och verka på orter som inte har stora städer som ger möjlighet till arbetsplatser och utkomstmöjligheter.

Men det handlar också om marknadskrafter som på andra platser ofta löser värden på fastigheter, eller andra lösningar som är kopplade till att stora kundgrupper i sin tur löser även andra utmaningar för företag.

Att få till generationsskiften eller att anställda ska kunna ta över företag blir många gånger svårare i gles- och landsbygd än i storstäder eller på orter som är nära storstäder. Därför är det viktigt att staten inser de utmaningar som finns i fråga om övertagande av företag som annars har svarta siffror. Men kapitalförsörjningen fungerar inte på samma sätt i landsbygden eller för alla företagsformer. I storstäder där det finns stora kundunderlag och marknadskrafter som försäkrar värden stöter man inte på dessa svårigheter.

Att samma typ av skillnader förekommer om det är typiskt kvinnodominerade yrken gör inte saken snyggare heller precis.

Jag har fått möjligheten att resa en del genom uppdraget som riksdagsledamot. Jag tycker att det är fantastiskt att det i USA finns betydligt fler företag som ägs av de anställda än jag trodde. Det var en överraskning för mig. Samma sak gäller i andra europeiska länder. De har en bättre syn på arbetstagarägda företag. Man skulle kunna utreda hur vi i Sverige skulle kunna underlätta för företag som det går bra för men som hotas av nedläggning. Skulle de anställda kunna ges möjlighet att ta över?

Jag tror definitivt att synen på olika företagsformer behöver ses över. Mångfald inom drift och ägandeformer för företagande, till exempel kooperativ och arbetstagarägda företag, skulle givetvis utveckla och underlätta övertagande av företag men även vid nystart.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 17.

Ibland har man verkligen tur med vilka seminarier man deltar i. I går var jag och några kollegor som sitter här i kammaren på en tillställning som hette Finns det plats för en mångfald av ägarmodeller i Sverige? Vi lyssnade bland annat på ekonomie doktor Sophie Nachemson-Ekwall och Anders Källström som är vd på LRF.

De lyfte båda fram det som vi i Vänsterpartiet påpekar i vår motion och som vår reservation handlar om. Jag citerar från motionen. Vi menar att

riksdagen ska ställa sig ”bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om i vilka former staten kan underlätta för arbetstagarägda företag samt arbetstagarövertagande av hotad produktion och tillkännager detta för regeringen”.

Ni som var med på seminariet i går nickade instämmande till det som föredrogs. Nu har ni chansen att komma ett steg närmare. Det är bara att rösta på vår reservation.

(Applåder)

Anf. 101 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! För några veckor sedan meddelade den amerikanske presidenten, Trump, att han ensidigt vill införa tullar på bland annat stål och aluminium. Det väckte stor diskussion i Sverige, övriga Europa och andra delar av världen. Den här typen av tullar är dåliga på många sätt. Och många svenska företag finns på den marknaden.

Trump anförde också nationell säkerhet som skäl.

Det är för övrigt samma regler som Sverige införde 1975 – tror jag att det var – då det infördes tullar för import av läderskor i Sverige. Det var ungefär lika dumt som den amerikanske presidentens initiativ. Det brukar annars vara ett stort och viktigt svenskt intresse att stå upp för frihandel och olika typer av handelsavtal.

Vi vet att Vänsterpartiet har varit emot ett handelsavtal mellan Europa och USA. Man har haft synpunkter på att svenska företag skulle handla med icke-demokratier, till exempel Iran, Kuba eller kanske delvis Kina.

För inte länge sedan var det en stor diskussion i riksdagen om det så kallade CETA-avtalet, alltså ett handelsavtal mellan Europa och Kanada. Kanada är ett progressivt land som är ganska likt vårt eget land. Men detta till trots valde Vänsterpartiet att vara emot avtalet.

Då måste jag fråga: Vilka länder tycker Vänsterpartiet att man ska kunna ha handelsavtal med? Vilka länder är det okej för svenska industri-företag och andra företag att handla med, enligt Vänsterpartiet?

Anf. 102 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Tack, Lars, för samma fråga som jag tror att jag har fått i ett par år nu! Men jag ger samma svar igen, att av våra argument för att vi säger nej framgår det att vi inte är emot handelsavtal och handel. Men det här handelsavtalet har en snedvriden tyngdpunkt på vilka som drar fördelar av avtalet. Det är företag som kan stämna stater, och det är ett investerarskydd. Varför vi säger nej framgår klart och tydligt av våra argument.

Du frågar vilka länder vi vill ha handelsavtal med. Vi vill ha handelsavtal med både USA och Kanada och flera andra länder. Men det här handelsavtalet är inte uppbyggt för att se till rättigheter som en stat vill införa, om det så bygger på försvar av arbetsrätten eller sociala rättigheter. Det blir en snedvridning om det bara är företag som kan stämna.

Som jag sagt tidigare skulle jag förstå om det handlade om länder med osäkert statskick. Då skulle jag kanske kunna köpa att det måste finnas någon säkerhet, men i alla de här länderna finns det rättssystem som funkar.

Anf. 103 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jo, jag är medveten om att detta med konflikter är kärnan i Vänsterpartiets kritik. Om jag minns rätt finns det hundratals sådana mekanismer i olika handelsavtal. Jag har respekt för att man kan ha olika synpunkter på om de funkar eller om de ska vara utformade på ett annat sätt.

Det jag tycker jag kan vara lite problematiskt är att den genomgående trenden i detta är att Vänsterpartiet alltid landar i att man är emot handelsavtal. Om det är ett nytt avtal, ett nytt land och en ny världsdel säger man att just på grund av den här detaljen tänker man inte heller denna gång rösta för det. Det var inriktningen när det gällde USA och detta CETA-avtal, som kanske är det mest moderna avtalet i konstruktion och omfattning.

Det vi behöver i Sverige skulle jag säga snarast är mer av handel, frihandel och handelsavtal. Det kommer inte att vara en lätt uppgift för en kommande regering att jobba med detta i EU-kontexten och vidare ut i världen. Men det kommer att vara en jätteviktig uppgift att försöka bidra till att trycka undan tullar och andra handelshinder och, inte minst när britterna lämnar EU, att vara extra pådrivande för att kommissionen ska få rätt mandat att inleda ytterligare och andra förhandlingar om kommande handelsavtal.

Jag har inte alla detaljer klara för mig, herr talman, men det talas om att det har kommit ett besked under dagen om ett avtal mellan EU och Japan, som kommissionär Malmström och motparterna ska vara överens om. Då inställer sig frågan, herr talman: Kommer Vänsterpartiet att kunna tänka sig att rösta för ett sådant handelsavtal, eller kommer man på grund av någon detalj att vara emot också detta?

Anf. 104 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Tack, Lars, för replikskiftet!

Som du själv sa har du inte detaljerna klara för dig. Jag kan trösta dig med att inte heller jag har det så jag kan inte svara på din fråga.

Jag nämnde i mitt anförande vår resa till USA. När man ställde frågan till Volvo eller svenska företag som handlar med USA om det är något problem med att handla med USA svarade de att det inte är det.

Du talar nu om ett handelsavtal med Japan. Jag vet hur mycket träindustrin handlar med Japan. Tycker du, Lars Hjälmered, att det inte har funkat med handeln med Kanada, USA och Japan? Är det detta som har gjort att vi inte har en fungerande industri i Sverige som kan exportera? Är akilleshälen för vår utveckling att vi inte har handelsavtal och inte kan handla med andra länder? Är det problemet som gör att vi inte har kunnat handla med andra länder?

Anf. 105 SAID ABDU (L):

Herr talman och ärade ledamöter! Sara lever sitt liv i frihet. Hon har långa arbetsdagar, men hon får arbeta med det hon älskar. Hon går i bränschen och vågar vara sin egen i stället för att vara anställd. Hon går upp när alla andra sover för att baka ditt bröd, laga din sko eller köra ditt bud. Sara är en välfärdsskapande hjälte. Sara är en företagare, men Saras frihet är under attack av världens högsta skattetryck, av en regelbörda som växer

för varje Reepaluutredning som regeringen tillsätter och av en protektionism som förenar såväl höger- som vänsterextremister i deras motstånd mot globaliseringen.

Saras frihet är värd att försvara såväl i Bryssel som här i Stockholm.

Herr talman! Bakom varje jobbskapande företagare står en stolt entreprenör av kött och blod – en människa som en gång tagit det första steget till självförverkligande, egenförsörjning och jobbskapande. Varje företagare är en frihetshjälte som varje dag bidrar till att göra våra medborgares vardag lite friare. Genom entreprenörens intäkter garanteras vår skattebas, som sedan ska gå till förskoleplatser, poliser, regeringens industrikansli-er, innovationsråd eller det expansiva Regeringskansliet.

Herr talman! Företagare är dock inte naiva. Allt detta och mer därtill ligger klart för den som en gång tagit steget. Frågan är om regeringen vet att det är här grunden till vårt välstånd finns.

Frågan är vilket budskap man sänder till företagsamma kvinnor och män som utbildar sig och startar eget men möts av regelkrångel och en flodvåg av arbetsrättsliga hinder och skattehöjningar.

Vad ska få företagaren att gå upp klockan fem i stället för klockan sju? Vad är det som ska få företagaren att välkomna ytterligare en lärling in i yrket och se personen ta ett gesäll- eller mästarbrev? Vad är det som ska få företagaren att vidareutveckla sin produkt och lansera den på andra sidan jorden?

Det är hög tid att acceptera att företagsamheten måste löna sig. Den som är företagsam ska ha betalt för mödan. Den friheten är värd att försvara.

När beslut tas om en ny regel, skatt eller pålaga sitter företagare som på nålar. Frågan som då dyker upp är ifall regeringen har en gräns för hur genomreglerat de önskar att samhället ska bli. Hur lite tillgångar ska den företagsamme få behålla, hälften eller en tredjedel? Eller hur mycket tillväxt ska vara tillåten innan den ska bekämpas? Detta är frågor som jag skickar till regeringsföreträdarna, för inte är det väl så att pengarna för satsningarna tas från Socialdemokraternas lotteriverksamhet eller från Anna-Carens sparkonto?

Herr talman! Liberalerna är Sveriges socialliberala parti. Vårt parti vilar på en idé om att hålla två tankar i huvudet samtidigt, både ett socialt perspektiv för att värna de svagaste i samhället och ett liberalt perspektiv för att vi älskar att se självständiga människor och individer växa, utvecklas och starta företag. Det är kombinationen av dessa två perspektiv på en välbalanserad helhet som är grunden till socialliberalismen. Det är i denna dubbla tankebana – frihet åt individen och solidaritet med den som ännu inte hunnit realisera sina drömmar – som socialliberalismen har sin kärna. Företagsamheten är en förutsättning för att dessa socialpolitiska satsningar ska kunna genomföras.

Detta har genom åren formulerats i visioner från Bertil Ohlins ”fri företagsamhet med socialt ansvar” till Bengt Westerbergs devis ”Sverige behöver både företag och dagis” – i dag skulle man väl ha sagt förskolor.

I balansen mellan det sociala och det liberala har vi en osviklig optimism och tilltro till människan och det samhälle som vi tillsammans har skapat för att upprätthålla medborgarnas fri- och rättigheter. Vi tror på människan, och vi tror att marknadsekonomin är en av de främsta formerna för individens självförverkligande. Vi tror på en marknadsekonomi som

stärks av vissa kontrollmedel och ramar från det offentliga om förtroendet mellan individ och marknad skulle riskeras.

I Socialdemokraternas och Miljöpartiets Sverige växer klyftorna och utanförskapet. Det är inte en slump utan en logisk följd av att vi har en socialistisk regering som går i Vänsterpartiets ledband. Här sätts kollektivet före individen. Man ser hellre att alla har det lika dåligt än att några få får det lite bättre genom hårt arbete och djärva tankar. Man vill hellre tvinga in oss i kollektiva och trångsynta fyrkanter än att se kreativiteten blomma.

Herr talman! Låt oss tala om grunden till kreativiteten. Låt oss tala om individen och den fria tanken, den minsta beståndsdel i all vår välfärd som gör att vi vågar leva, drömma, pröva och misslyckas, det som gör att vi vågar skapa näringsrika och livgivande företag.

Herr talman! För att nå dit måste jordmånen vara näringsrik, och pengarna måste satsas där de gör mest nytta. För att det ska ske måste vi stifta goda lagar som stärker detta. Det måste finnas insikt, empati och tacksamhet för var välståndet kommer från. Det kommer från välfärdsskapande företag med människor av kött och blod som förtjänar vår respekt, morgon som kväll – inte minst från ministrar och statsråd som beskyller en del av dessa personer för att vara skattesmitare och skumma typer eller för att sälja barn på börsen, som något slags människohandel. Det är ovärdigt.

Herr talman! Sverige och den globala ekonomin befinner sig i en synkroniserad högkonjunktur. I land efter land är den ekonomiska utvecklingen positiv. Frågan är vad vi kan göra i dag för att ekonomin ska fortsätta att utvecklas positivt och för att vi ska stå redo för den lågkonjunktur som lär komma. Här lovar regeringen runt men har levererat tunt.

Några orostecken och konsekvenser vi ser av regeringens näringspolitik är följande: Spetskompetens och spetsföretag lämnar Sverige. Vi ser en ökad regelbörda. Vi ser en produktivitetstillväxt som minskar i Sverige i förhållande till andra länder. Vi ser att bnp per capita minskar mer i Sverige än i jämförbara länder. Vi ser att antalet patentansökningar minskar mer i Sverige än i jämförbara länder. Vi ser att företagens investeringar i forskning och utveckling minskar, och vi ser antalet nystartade företag minska.

Av detta skäl har Liberalerna och Alliansen presenterat ett hundratal reformförslag som ska utveckla kommuner, regioner och den nationella förvaltningens funktion som möjliggörare och stödjare till de välfärdsskapande företagen. Det handlar om långsiktiga förutsättningar för entreprenörskap, forskning och företagande.

Det sägs ibland att Sverige byggs starkt när fler kommer i arbete. Mitt svar på det är att Sverige byggs starkt när fler startar, driver och utvecklar företag.

Det har sagts att företagandet är grunden för välfärdssamhället. Mitt svar är att varje onödig regelförsvåring som läggs på entreprenörens axlar begränsar individens frihet.

Det har sagts att företagaren inte kan orientera sig på marknaden utan statens trygga famn. Mitt svar är att staten inte skulle ha några förutsättningar om den inte stöttades av det näringsrika företagandet.

Herr talman! När det går bra för landets företag går det bra för Sverige. Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 15.

(Applåder)

Anf. 106 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Tack för ditt anförande, Said. Du målar verkligen världen svartare än vad jag tror att den uppfattas som. Inte på 20 år har industrin haft så stor framtidstro som nu. Det är fler som jobbar i industrin nu än för nio år sedan. Fler företag väljer att flytta hem sin verksamhet från låglöneländer, industriinvesteringarna i Sverige är de högsta någonsin och besöksnäringen går bra. Du och jag verkar inte se samma statistik. Jag vet inte var du hämtar din, men jag kan berätta var jag hämtar min.

Min fråga till Said Abdu är: Vad har ni i Liberalerna gjort för analyser när ni väljer att skära ned 1,6 miljarder på näringspolitikområdet? Ni minskar på turistfrämjandet, ni minskar 945 miljoner på näringslivsutveckling med mera.

Jag såg precis i en flash att Moderaterna har aviserat att de ska sänka skatterna med 36 miljarder nästa mandatperiod, och jag vet att Liberalerna ofta håller med Moderaterna.

Frågan är om Liberalerna vill bromsa eller främja företagsutvecklingen. Hur ser du, Said, på nedskärningen på 1,6 miljarder?

Anf. 107 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Jag tackar Anna-Caren Säterberg för frågan.

Analysen av Sveriges ekonomi och det ekonomiska läget i världen är positiv. Det jag försökte måla upp i mitt anförande var att det må gå bra i dag – möjligen kunde det ha gått ännu bättre – men att vi behöver titta på vad som händer i det långa perspektivet. Det jag målade upp var ett antal nyckelindikatorer, fundamenta, som vi behöver bejaka, titta på och adressera.

Att vi har minskade investeringar i forskning och utveckling kommer att påverka oss på sikt och att vi har minskade patentansökningar likaså. Detta är något jag är orolig över. Jag hoppas att även Anna-Caren är orolig över det, för det handlar om att ta ansvar för Sveriges ekonomi i det långa perspektivet och se vad som händer bakom nästa hörn.

Vad gäller satsningar och storlek på satsningar: Att regeringen satsar så mycket här och så mycket där är en återkommande argumentation jag hör. Men det jag inte begriper mig på är att man tar 10 kronor eller 50 kronor av en företagare och sedan ger 1 eller 2 kronor tillbaka och kallar det satsning.

Varför tror Socialdemokraterna att de vet bättre vilka investeringar en företagare behöver än vad företagaren själv vet? Jag tror att den enskilde företagaren vet bättre vad han eller hon behöver prioritera i sina investeringar än Anna-Caren som är politiskt förtroendevald och som inte leder företaget och behöver ta konsekvenserna.

Jag hör samma argument i debatten om vinster i välfärden. Vad är det som säger att ett kommunalråd i Trollhättan vet bättre vad som är bäst för det enskilda barnet än barnets föräldrar?

Anf. 108 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik:

Herr talman! Jag delar din åsikt att det finns utmaningar, Said, och det sa jag även i mitt anförande. Vi får aldrig bromsa, och ingen kan säga att det inte går bra för Sverige just nu. Men att vi måste kunna se runt hörn och längre fram håller jag med om.

Däremot delar jag inte din åsikt att staten inte ska vidta företagsfrämjande åtgärder. Jag hade nyss ett replikskifte med Moderaternas Lars Hjälmered om hur Moderaterna ser på Norrland och hur vi jobbar för att säkerställa att företagen där har infrastruktur, bredband och riskkapital – sådant vi inte kan se i Moderaternas motion. Jag delar inte din uppfattning utan menar att staten ibland måste hjälpa de marknader som är svaga för att få ihop helheten i Sverige och med det öka vår export.

Både du, Said, och din moderata kollega tog upp välfärdsföretagen i era anföranden. Du sa att vi inte kan bestämma, tycka eller tänka, men vad baserar du det på? Om man annars gör en omvärldsanalys och tittar på de bästa länderna för att ta intryck undrar jag vilka länder du tittar på när det gäller till exempel vinster i välfärden, eller vilket internationellt institut som ger dig rätt i att det är modellen.

Vi delar dock en sak, och det är att vi vet att utbildningspolitiken är otroligt viktig för näringslivsutvecklingen. Här står Liberalerna starka.

Anf. 109 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Det är relevanta synpunkter. Vi är samstämmiga vad gäller utbildningspolitikens betydelse för näringslivet; den är mycket viktig. Är det något som näringslivet lyfter upp i dag som en av de främsta utmaningarna är det just kompetensförsörjning och tillgången till kompetent arbetskraft.

När det gäller människors valfrihet är vi dock inte samstämmiga. Vi tycker inte att politiker ska kontrollera människors val av skola, vårdcentral eller annat. Vi vill flytta makten till föräldrar och till den enskilda individen. Vi tror att de vet bättre vad som är bäst för dem än vad jag som politiker gör, och jag tror att många med mig delar den ståndpunkten.

Jag skulle vilja se en mer aktiv näringspolitik från regeringen. Jag har haft många diskussioner om näringspolitiken under mina år i riksdagen, och jag har sett många strategier presenteras. Men jag hade önskat se mycket mer resultat av en aktivare näringspolitik. Ibland känns det som att den är aktiv för att den aktivt motarbetar en del av de företagsamma människor som finns där ute och försöker få ihop sitt levebröd.

(Applåder)

Anf. 110 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Ditt anförande gjorde mig lite konfunderad, Said. Tycker du verkligen att det är så svart för företagare i Sverige som du berättade? Det är som en domedagsmålning av hela vår samhällsbild av hur företagare har det.

Jag brukar besöka företagare, och då spetsar jag till det och frågar: Vad skulle du göra om vi bytte plats? De är tysta en stund, men sedan får jag många gånger svaret: Det är faktiskt ganska bra att vara företagare i Sverige.

När jag verkligen försöker spetsa till det som en reporter frågar jag: Men är det inte lite för dyrt att anställa? Är inte arbetsgivaravgifterna för höga? Då får jag till svar: Nej, jag skulle kunna betala mer om jag fick rätt person på rätt plats. Jag får inte rätt personal med den utbildning som jag söker.

Du säger att regeringen tillsammans med Miljöpartiet går i Vänsterpartiets ledband och tycker att alla ska få det sämre. Jag har en fråga till dig, Said: Tror du att ett jämlikt samhälle är bättre eller sämre för Sverige?

Anf. 111 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Tack, Birger Lahti, för frågan!

Liberalerna har alltid slagits för jämlikhet. Vi har vårt ursprung i rösträttsrörelsen, och vi slåss alltid för jämlikhet. Men jämlikhet har kanske olika innebörd för mig och för Birger. Vi i Liberalerna tror inte att lika utfall är jämlikhet, utan vi tror att lika möjligheter är jämlikhet.

Vad gäller företagens förutsättningar och situationen för landets företagare instämmer jag i analysen att det går bra för Sverige. Jag har inte sagt att det inte gör det. Det som jag målade upp var ett antal utmaningar som vi har på längre sikt. På kort sikt går det bra för Sverige, men jag tror inte att Birger kan motsäga mig när jag säger att det finns data som visar att regelbördan ökar. Är det bra eller dåligt, enligt Birger? Är det bra att produktivitetstillväxten minskar i Sverige i förhållande till jämförbara länder? Är det bra att bnp per capita minskar mer i Sverige än i jämförbara länder? Är det bra att företagens investeringar minskar i Sverige?

Dessa nyckelindikatorer visar att vi har utmaningar på längre sikt. Att det går bra för Sverige i dag betyder inte att det går bra för Sverige i morgon. Därför behöver vi ta ansvar för Sveriges ekonomi på längre sikt så att även våra barn och barnbarn kan ha det bra ekonomiskt.

Vad gäller företagens upplevelser och känsla att de gärna skulle vilja betala mer och så vidare förstår jag att en del tycker att samhällskontraktet är ifrågasatt. Om man som företagare hela tiden krävs på ytterligare pålagor och mer i skatt har man större förväntningar på vad man får tillbaka, kanske inte direkt, men indirekt, som samhällsmedborgare.

Anf. 112 BIRGER LAHTI (V) replik:

Herr talman! Tack, Said, för svaret!

Jag får inte ihop det. Du säger att ni är för ett jämlikt samhälle och att utfallet är viktigare än att det kommer alla till del och att alla har samma chans. Men så är det inte. I ett ojämlikt samhälle får inte alla samma chans. Du har inte svaren på hur detta skulle gå till, och inte din politik heller.

Även om det inte ingår i näringspolitiken talade du om skolan och att föräldrar ska ha rätt att välja. Ja, så är det, men det får inte bli på bekostnad av att de som inte kan välja får de sämsta förutsättningarna, för det är vad som händer i ett sådant samhälle. De får en sämre skola och sämre förutsättningar.

Du sa att det går bra för Sverige – jag håller med – och att vi ska vara rustade på längre sikt. Men skälet till problemet, att många inte investerar, är att de inte får tag på rätt personer på grund av att vi inte har utbildat rätt personal till dem. Jag var hos ett företag som på beställning tillverkar sådant som inte finns på hyllan till industrin. De skulle kunna investera, men osäkerheten när det gäller att få rätt personal är så stor att de väntar, som några var inne på.

Det gäller inte bara regelbördan. Jag kan inte allt om hur alla regler för företag ser ut – det kan jag hålla med om – men det som framgår klart och

tydligt är i alla fall att vi måste utbilda. Vi måste gå hand i hand med industrin och företagen för att utbilda rätt sorts personal. Det är en av de nyckelfrågor där jag faktiskt tycker att regeringen jobbar bra.

Prot. 2017/18:100
18 april

Näringspolitik

Anf. 113 SAID ABDU (L) replik:

Herr talman! Tack, Birger Lahti!

Vi är samstämmiga i den senare analysen. Det är viktigt med samarbeten mellan de olika parterna för att vi ska få duktig och relevant kompetensförsörjning för näringslivet och det omgivande samhället.

Den största ojämlikheten i Sverige i dag är mellan dem som har ett jobb och dem som inte har ett jobb. Där har vi i Alliansen, enligt min bedömning, ett mycket bättre svar, som vi tror kommer att minska ojämlikheten i Sverige. Vi tror att om vi ger dessa människor en möjlighet och en chans på arbetsmarknaden kommer ojämlikheten i Sverige att minska. Vi hjälper människor in i vår gemenskap – inte in i segregation eller utanförskap – och vi välkomnar dem in på arbetsplatsen, även om det blir med en lägre ingångslön. Det är ett av recepten för att komma åt den ojämlikhet som vi ser ökar allra mest i Sverige.

Om man tittar på hur det såg ut tidigare i skolväsendet, som Birger också nämnde, ser man att det var närhetsprincipen som rådde innan vi införde en del av våra reformer. Jag tror inte att det heller var ett framgångsrecept. Vi har varit eftertänksamma när det gäller att hitta lösningar för att vi ska få en jämlik skola så att människor får lika förutsättningar att göra sin klassresa.

Vi har inte alltid landat i rätt svar. Svaren har inte varit optimala alla gånger, men vi jobbar på dem och utvecklar dem. Det tycker jag är det viktiga. Den modell som fanns tidigare var inte en modell för jämlikhet, utan Alliansens politik, där vi ger fler människor en chans på arbetsmarknaden och värnar det fria skolvälet, är det recept som jag tror är Sveriges väg framåt.

Anf. 114 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Förra veckan var det Innovationsriksdagen i Borås. Sverige är ett starkt land för innovationer i alla mätningar. Antalet nystartade företag, så kallade start-ups, är alltså på en god nivå, får man säga.

Men smekmånaden för de företag som får stöd och hjälp i början, inkubatorer och så vidare, kan kännas väldigt kort när de så småningom blir varse de skatter, avgifter och krångel som är en företagares vardag. Vi ser till exempel att handläggningstiderna och tillståndsärendena har ökat rejält, oavsett bransch.

Det spelar ingen roll om det är avancerade verksamheter och industrier, utan det kan vara väldigt enkla saker inom sitt företagande som man söker tillstånd för. Vad detta beror på kan man fråga sig. Ska vi skylla bara på regeringen? Nej, detta ligger också på kommunerna, som också har tillståndsärenden.

Om man ser till totalen när det gäller regelkrångel och besvärlig administration för företagare är det inte bra, om vi vill ha människor som vågar starta och som vågar och orkar fortsätta med sitt företagande. Det handlar om att vi har generationsskiften i företagen som inte riktigt fungerar i dag. Då talar jag inte bara om fysiska generationer av barn och föräldrar där barnen ska ta över, utan det handlar om generationsskiften överlag där vi

inte riktigt får detta att fungera. Fullt verksamma företag hittar inte andra ägare när de befintliga ägarna är för gamla. Hur ska man göra för att starta upp eller just ta över företag på ett mycket enklare sätt?

Jag ska gå in på speciellt en sektor som har varit i fokus under de senaste åren, nämligen välfärdssektorn. Den måste vara det mest riskfyllda som man kan ge sig in på i detta land.

Sverige torde vara ett av få länder i världen med en så snäv syn från sin regering på den mångfald av associationsformer som finns men som de facto inte kan verka på jämlika villkor. I andra länder finns det mängder av olika verksamheter inom skola, vård och omsorg som omhuldas och har funnits till och med i hundratals år. Men i det här landet ska alla vara stöpta i samma form för att det ska fungera.

I Kristdemokraternas näringslivsmotion beskriver vi verkligen hur viktigt det är med mångfald, både när det gäller vad företagen gör och erbjuder och när det gäller hur de är organiserade. Detta har regeringen inte förstått någonting av. Man kommer med förslag om än det ena och än det andra. Men i slutändan gynnar det bara aktiebolag och möjligen även dem med enskild firma, som är de två vanligaste bolagsformerna. Sedan kan man ingenting mer.

Det som är så intressant här och som borde sitta i generna, inte minst hos Socialdemokraterna, är Kooperationen. Av detta ser man ingenting. När man kommer med nya förslag gynnar de inte dem som faktiskt vill bilda kooperativ eller ekonomiska föreningar.

Herr talman! I debatten om de så kallade välfärdsföretagen har det kommit fram väldigt lite om de former för företagande som ser till att eventuellt överskott stannar i företaget. Att inte jämställa kooperativa företag med just aktiebolag är för mig helt obegripligt. Att endast ett så kallat Europakooperativ har etablerats i Sverige, trots att de blev lagliga i Sverige för över tolv år sedan, är kanske inte heller så konstigt.

Vi talar om ägarmodeller, och min kollega från Vänsterpartiet talade om ett seminarium i går om detta. Det kan vara jätteintressant att gå på sådana möten, men det gäller också att få praktisk politik. I vår näringslivsmotion beskriver vi dessa modeller på ett konkret sätt och hur man kan använda dem.

En annan del när det gäller olika modeller är bolagsformen SVB, alltså aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Om man vill komma åt detta med vinster i välfärden och vill använda den offentligt finansierade vården, omsorgen och skolan, se då till att dessa bolagsformer, associationsformer, får vettiga villkor att arbeta under. Det har de inte i dag. Det finns begränsningar i allt när det gäller deras möjligheter att få investeringar, projektstöd och så vidare. De kan inte ens gå till banken, för banken säger att de aldrig tidigare har träffat på denna associationsform och inte vet hur de ska hantera den. Ska man då inte kunna gå åtminstone till Bolagsverket för att få den hjälp som man behöver? Nej, det kan man uppenbarligen inte heller.

Regler ska säkerställa att det är ungefär lika jämlikt för företagare i detta land. Men vi ser att så inte är fallet. När man talar om vinster är det snarare så att många är mycket glada över att det finns ett överskott över huvud taget i verksamheten.

Men det är kanske så att speciellt Socialdemokraterna vill se röda siffror och inte svarta. De kanske till och med hellre vill se rödgröna siffror

med tanke på samarbetet i regeringen, eftersom det inte verkar som om något av dessa partier har förstått företagandets villkor.

Om alla friskolor och alla vårdföretag skulle tvingas bort och om alla skolor och all vård skulle drivas endast av det offentliga är det naturligtvis en återsocialisering utan motstycke i detta land. Att smygsocialiseringen har pågått sedan valet har vi sett. Inte minst såg vi det i måndags när vårbudgeten lades fram.

Jag vill bara påminna om en sak, när vi ständigt får höra vad alliansregeringen gjorde under den förra mandatperioden, nämligen att allting dåligt aldrig kan erkännas av regeringen. Man skyller hela tiden på att det var sänkta skatter som ledde till än det ena och än det andra. Jag vill då ställa en motfråga och påminna nuvarande regeringspartier om att vi efter nästa val i september kommer att säga: Ni höjde skatter hela tiden, och till vilken nytta gjorde ni det?

Om man inte har en plan för hur man ska använda pengarna är det knappast någon idé att få mer pengar att använda.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till reservation 1 från Alliansen och reservation 18 från Kristdemokraterna, där vi också poängterar detta med arbetsintegrerande sociala företag som en av de bästa möjligheterna för långtidsarbetslösa att komma ut i arbete.

(Applåder)

(forts. § 21)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 12 april

FöU7 Civilt försvar och krisberedskap

Punkt 1 (Utvärdering och översyn av samhällets krisberedskap)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

220 för utskottet

72 för res. 1

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 1 M, 33 SD, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 1: 72 M

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Prot. 2017/18:100
18 april

Punkt 2 (Utveckling av det civila försvaret och totalförsvaret)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)

Votering:

151 för utskottet

37 för res. 3

104 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 22 MP, 18 V, 15 L

För res. 3: 33 SD, 4 -

Avstod: 73 M, 18 C, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 5 (Försvarmaktens samverkansförmåga)

1. utskottet
2. res. 7 (C)

Votering:

274 för utskottet

18 för res. 7

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 V, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 7: 18 C

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 7 (Näringslivets roll i totalförsvaret)

1. utskottet
2. res. 9 (M, C, L, KD)

Votering:

173 för utskottet

119 för res. 9

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 18 V, 4 -

För res. 9: 73 M, 18 C, 15 L, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 38 (Behovet av katastrofmedicin)

1. utskottet
2. res. 44 (M, C, L, KD)

Votering:

173 för utskottet

117 för res. 44

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 18 V, 4 -

För res. 44: 72 M, 17 C, 15 L, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Prot. 2017/18:100

18 april

Punkt 40 (Fyrverkerier)

1. utskottet

2. res. 45 (V)

Votering:

275 för utskottet

17 för res. 45

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 C, 1 V, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 45: 17 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU11 Ny strålskyddslag

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU18 Övergripande skolfrågor

Punkt 1 (Åtgärder för att höja kunskapsresultaten)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

153 för utskottet

73 för res. 1

65 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 21 MP, 18 C, 18 V

För res. 1: 73 M

Avstod: 33 SD, 15 L, 13 KD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 4 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 2 (Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet)

1. utskottet

2. res. 8 (L)

Votering:

136 för utskottet

15 för res. 8

141 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:100
18 april

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 22 MP, 18 C
För res. 8: 1 M, 14 L
Avstod: 72 M, 33 SD, 18 V, 1 L, 13 KD, 4 -
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 3 (Val av skola)

1. utskottet
2. res. 10 (V)
Votering:
260 för utskottet
18 för res. 10
14 avstod
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 C, 15 L, 3 -
För res. 10: 18 V
Avstod: 13 KD, 1 -
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 4 (Ett fritt och aktivt skolval)

1. utskottet
2. res. 12 (M, C, L, KD)
Votering:
172 för utskottet
120 för res. 12
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 17 V, 4 -
För res. 12: 73 M, 18 C, 1 V, 15 L, 13 KD
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 5

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 6 (Nya religiösa friskolor)

1. utskottet
2. res. 19 (SD, L)
Votering:
240 för utskottet
49 för res. 19
2 avstod
58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 21 MP, 18 C, 18 V, 1 L, 13 KD

För res. 19: 33 SD, 12 L, 4 -

Avstod: 2 L

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 4 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 7 (Tillsyn)

1. utskottet

2. res. 20 (SD)

Votering:

206 för utskottet

37 för res. 20

49 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 15 L

För res. 20: 33 SD, 4 -

Avstod: 18 C, 18 V, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 8 (Särskilda undervisningsformer)

1. utskottet

2. res. 25 (C)

Votering:

201 för utskottet

19 för res. 25

72 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 18 V, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 25: 1 M, 18 C

Avstod: 72 M

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 9 (It i skolan)

1. utskottet

2. res. 27 (C)

Votering:

170 för utskottet

48 för res. 27

73 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 15 L, 4 -

För res. 27: 18 C, 17 V, 13 KD

Avstod: 72 M, 1 V

Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

UbU19 Lärare och elever

Punkt 1 (Minskad administration för lärare)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

188 för utskottet

73 för res. 1

31 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 18 V, 15 L, 4 -

För res. 1: 73 M

Avstod: 18 C, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 2 (Karriärtjänster)

1. utskottet

2. res. 6 (V)

Votering:

183 för utskottet

18 för res. 6

91 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 6: 18 V

Avstod: 73 M, 18 C

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 5 (Fortbildning)

1. utskottet

2. res. 15 (KD)

Votering:

133 för utskottet

13 för res. 15

146 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 22 MP, 15 L

För res. 15: 13 KD

Avstod: 73 M, 33 SD, 18 C, 18 V, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 8 (Arbets- och skolmiljö)

1. utskottet
2. res. 23 (C)

Votering:

155 för utskottet
18 för res. 23
119 avstod
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 4 -
För res. 23: 18 C
Avstod: 73 M, 18 V, 15 L, 13 KD
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 9 (Inventering av den fysiska skolmiljön)

1. utskottet
2. res. 27 (SD, KD)

Votering:

242 för utskottet
50 för res. 27
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L
För res. 27: 33 SD, 13 KD, 4 -
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 10 (Elevhälsa)

1. utskottet
2. res. 29 (C)
3. res. 30 (V)

Förberedande votering:

22 för res. 29
18 för res. 30
252 avstod
57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 29.

Teres Lindberg (S) och Agneta Börjesson (MP) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

168 för utskottet
18 för res. 29
106 avstod
57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 13 KD, 4 -
För res. 29: 18 C
Avstod: 73 M, 18 V, 15 L
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Prot. 2017/18:100
18 april

Punkt 14 (Nyanlända elever)

1. utskottet
2. res. 40 (SD)

Votering:

191 för utskottet

37 för res. 40

64 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP

För res. 40: 33 SD, 4 -

Avstod: 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 15 (Förlängd skolplikt och timplan för nyanlända)

1. utskottet
2. res. 45 (M, C, L, KD)

Votering:

172 för utskottet

119 för res. 45

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 18 V, 3 -

För res. 45: 73 M, 18 C, 15 L, 13 KD

Avstod: 1 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU20 Grundläggande om utbildningen

Punkt 1 (Allmänt om skolans värdegrund)

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

74 för res. 1

37 för res. 2

181 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Rickard Persson (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:
182 för utskottet
73 för res. 1
37 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD
För res. 1: 73 M
Avstod: 33 SD, 4 -
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 5 (Läromedel och undervisningsmetoder)

1. utskottet
2. res. 16 (KD)
Votering:
260 för utskottet
14 för res. 16
18 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 C, 14 L, 4 -
För res. 16: 1 L, 13 KD
Avstod: 18 V
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 9 (Undervisning i modersmål och minoritetsspråk)

1. utskottet
2. res. 21 (SD)
Votering:
222 för utskottet
37 för res. 21
33 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 13 KD
För res. 21: 33 SD, 4 -
Avstod: 18 V, 15 L
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 11 (Sex- och samlevnadsundervisning)

1. utskottet
2. res. 24 (C)
3. res. 25 (L)
Förberedande votering:
19 för res. 24
15 för res. 25
257 avstod
58 frånvarande
Kammaren biträdde res. 24.

Prot. 2017/18:100
18 april

Huvudvotering:
259 för utskottet
18 för res. 24
15 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 V, 13 KD, 4 -
För res. 24: 18 C
Avstod: 15 L
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 12 (Entreprenörskap i skolan)

1. utskottet
2. res. 27 (C)
Votering:
200 för utskottet
19 för res. 27
73 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 33 SD, 21 MP, 18 V, 15 L, 13 KD, 4 -
För res. 27: 1 M, 18 C
Avstod: 72 M, 1 MP
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -
Elisabeth Svantesson (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 16 (Fritidshem)

1. utskottet
2. res. 35 (V)
Votering:
164 för utskottet
18 för res. 35
110 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 S, 22 MP, 18 C, 15 L, 13 KD
För res. 35: 18 V
Avstod: 73 M, 33 SD, 4 -
Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU22 Karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Gemensamma kriterier för och reformer av karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

255 för utskottet

36 för res.

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res.: 33 SD, 3 -

Avstod: 1 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Prot. 2017/18:100

18 april

UbU21 Samisk utbildning

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Överföring av huvudmannaskap)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

255 för utskottet

37 för res.

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res.: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

§ 20 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU23 Ny dataskyddslag

Punkt 3 (Rätten att bli glömd)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

255 för utskottet

37 för res. 1

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res. 1: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 4 (Handel med och spridning av personuppgifter)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

255 för utskottet

37 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res. 2: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU24 Anpassning av valdatabaslagen till EU:s dataskyddsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU25 Anpassning av vissa lagar inom riksdagsområdet till EU:s dataskyddsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU36 Författningsfrågor

Punkt 1 (Statsskicket)

1. utskottet
2. res. 2 (V)

Votering:

233 för utskottet

21 för res. 2

38 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 12 L, 13 KD

För res. 2: 18 V, 3 L

Avstod: 1 S, 33 SD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 7 (Medlemskapet i EU och internationellt samarbete)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)

Votering:

255 för utskottet

37 för res. 7

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res. 7: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 8 (Frågor kopplade till EU-samarbetet)

1. utskottet
2. res. 9 (L)

Votering:

170 för utskottet

16 för res. 9

105 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 33 SD, 21 MP, 18 V, 4 -

För res. 9: 1 M, 15 L

Avstod: 1 S, 72 M, 1 MP, 18 C, 13 KD

Frånvarande: 18 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Alexandra Völker (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Ellen Juntti (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 12 (Bestämmelser om svenskt medborgarskap)

1. utskottet
2. res. 13 (SD)

Votering:

254 för utskottet

37 för res. 13

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res. 13: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 18 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Monica Haider (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 28 (Det civila samhällets betydelse för demokratin)

1. utskottet
2. res. 20 (M, C, L, KD)

Votering:

172 för utskottet

119 för res. 20

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 21 MP, 1 C, 17 V, 4 -

För res. 20: 73 M, 17 C, 1 V, 15 L, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 4 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU37 Offentlig förvaltning

Punkt 1 (Statliga och kommunala servicekontor)

1. utskottet

2. res. 2 (C)

3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

21 för res. 2

18 för res. 3

252 avstod

58 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Susanne Eberstein (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Rickard Persson (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

205 för utskottet

18 för res. 2

69 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 73 M, 22 MP, 15 L

För res. 2: 18 C

Avstod: 1 S, 33 SD, 18 V, 13 KD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 2 (Landshövdingar)

1. utskottet

2. mot. 2017/18:164 yrk. 3 av Jeff Ahl och Dennis Dioukarev (båda SD)

Votering:

258 för utskottet

32 för mot.

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 4 SD, 22 MP, 17 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För mot.: 28 SD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 10 SD, 3 MP, 5 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Richard Jomshof, Heidi Karlsson, Per Ramhorn, Cassandra Sundin och Jennie Åfeldt (alla SD) samt Patrick Reslow (-) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 6 (Antalet myndigheter och opinionsbildande verksamhet)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 10 (En översyn av förvaltningslagen)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

255 för utskottet

37 för res. 9

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res. 9: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU33 Anpassning av domstolsdatalagen till EU:s dataskyddsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU19 Några civilrättsliga anpassningar till EU:s dataskyddsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU21 En anpassning till dataskyddsförordningen av lagar inom Miljö- och energidepartementets verksamhetsområde

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU15 Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och exekution till EU:s dataskyddsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU12 Anpassningar av registerförfattningar på arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU16 Livsmedelspolitik*Punkt 2* (En konkurrenskraftig livsmedelskedja)

1. utskottet

2. res. 3 (L)

Votering:

276 för utskottet

16 för res. 3

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 C, 18 V, 13 KD, 3 -

För res. 3: 15 L, 1 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Prot. 2017/18:100
18 april

Punkt 3 (Livsmedelskontroll)

1. utskottet

2. res. 4 (M)

Votering:

220 för utskottet

72 för res. 4

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 1 M, 33 SD, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 4: 72 M

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 4 (Livsmedelsbedrägeri)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

182 för utskottet

38 för res. 6

72 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 22 MP, 18 C, 18 V, 15 L, 13 KD

För res. 6: 1 M, 33 SD, 4 -

Avstod: 72 M

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 5 (Märkning och kontroll av honung)

1. utskottet

2. res. 7 (SD, C, V, KD)

Votering:

207 för utskottet

85 för res. 7

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 22 MP, 1 C, 15 L

För res. 7: 33 SD, 17 C, 18 V, 13 KD, 4 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 7 (Innehållsdeklaration på förpackningar av alkoholhaltiga drycker)

1. utskottet

2. res. 10 (V)

Votering:

234 för utskottet

19 för res. 10

37 avstod

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 73 M, 21 MP, 18 C, 15 L, 12 KD

För res. 10: 1 MP, 18 V

Avstod: 33 SD, 4 -

Frånvarande: 18 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 4 KD, 4 -

Annika Eclund (KD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 8 (Dricksvatten som resurs)

1. utskottet

2. res. 11 (C, KD)

Votering:

261 för utskottet

31 för res. 11

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 V, 15 L, 4 -

För res. 11: 18 C, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU18 Landsbygdspolitik

Punkt 1 (EU:s gemensamma jordbrukspolitik)

1. utskottet

2. res. 2 (SD, KD)

Votering:

151 för utskottet

49 för res. 2

91 avstod

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 22 MP, 18 C, 15 L

För res. 2: 32 SD, 13 KD, 4 -

Avstod: 73 M, 18 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 10 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 3 (Regionalt genomförande av livsmedelsstrategin m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

157 för utskottet

134 för res. 4

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2017/18:100
18 april

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 73 M, 33 SD, 18 C, 1 V, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 4: 96 S, 21 MP, 17 V

Avstod: 1 MP

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Maria Ferm (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Målen för livsmedelsstrategin i myndigheters regleringsbrev)

1. utskottet

2. res. 5 (C)

Votering:

272 för utskottet

19 för res. 5

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 72 M, 33 SD, 22 MP, 18 V, 15 L, 12 KD, 4 -

För res. 5: 18 C, 1 KD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 5 (Ängs- och hagmarker)

1. utskottet

2. res. 6 (M, C)

Votering:

198 för utskottet

94 för res. 6

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 18 V, 15 L, 13 KD, 1 -

För res. 6: 73 M, 18 C, 3 -

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 6 (Växtbaserade livsmedel m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

273 för utskottet

18 för res. 7

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 73 M, 33 SD, 22 MP, 18 C, 15 L, 13 KD, 3 -

För res. 7: 18 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 5 -

Punkt 8 (Pollinerande insekter)

1. utskottet
2. res. 8 (M, C, KD)

Votering:

188 för utskottet

103 för res. 8

58 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 33 SD, 22 MP, 18 V, 15 L, 4 -

För res. 8: 72 M, 18 C, 13 KD

Frånvarande: 17 S, 11 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Punkt 12 (Föreningslivet på landsbygden)

1. utskottet
2. res. 10 (S, MP, V)

Votering:

157 för utskottet

135 för res. 10

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 73 M, 33 SD, 1 MP, 18 C, 15 L, 13 KD, 4 -

För res. 10: 96 S, 21 MP, 18 V

Frånvarande: 17 S, 10 M, 9 SD, 3 MP, 4 C, 3 V, 4 L, 3 KD, 4 -

Anders Schröder (MP) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 21 (forts. från § 18) **Näringspolitik** (forts. NU12)

Näringspolitik

Anf. 115 DAVID LINDVALL (S):

Herr talman! I dag har vi haft förmånen att behandla det omfattande betänkandet NU12 *Näringspolitik*.

Efter denna debatt kan vi inledningsvis konstatera att politik i grunden handlar om hur vi fördelar våra gemensamma resurser. Det är ju så vi omsätter vår viljeriktning till praktisk politik.

Med ett ögonkast på tabellverken kan man, precis som min kollega Anna-Caren Säterberg tydligt redogjorde för, se att de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna har både lägre ambitioner och avsevärt mindre resurser på detta område.

Herr talman! Det saknas inte lovvärda initiativ i den motionsflora som vi har att behandla här i dag. De flesta av dem berör dock sådant som regeringen redan har sjösatt, där arbete pågår för fullt för att omsätta detta i förenklingar och förbättringar för företag och företagare.

Jag yrkar, precis som Anna-Caren, bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer. För tids vinnande följer vi

inte heller upp våra egna reservationer, även om vi såklart står bakom andemeningen i dem.

Herr talman! Det vi talar om är förutsättningarna för näringslivet och hur vi tillsammans kan skapa villkor för att våra företag ska kunna växa och utvecklas. Hur kan vi stärka svensk konkurrenskraft? Hur kan vi klara kompetensförsörjningen? Hur kan vi se till att framtidens innovationer – innovationer som räddar liv, räddar klimatet och räddar vardagen – finns här i Sverige?

Men jag vill dröja kvar vid frågan om kompetensförsörjning en liten stund, för jag tycker att den är särskilt viktig i detta betänkande. När vi tittar på vad de ansvariga myndigheterna och de oberoende instituten säger ser vi att det är kompetensförsörjningen som är nyckeln till att företagen ska kunna växa och utvecklas samt investera i den forskning som är nödvändig för att kunna bryta ny mark.

Detta är både ett tillväxthinder och en tillväxtmöjlighet. När jag lyssnade på min lokalradiostation P4 Gotland – en alldeles förträfflig lokalradio om jag får säga det själv – kunde jag höra att det råder brist på arbetskraft i flera yrkesgrupper på Gotland. Det råder brist på ingenjörer, tekniker, systemanalytiker, mekaniker och reparatörer. Dessa är oundgängliga nyckelkompetenser för att företag ska kunna växa och utvecklas, inte minst i ett sådant brett näringsliv som det gotländska, som rymmer en växande besöksnäring, en nationellt viktig industri och ledande företag i fintechsektorn.

Så här ser det ut, inte bara på Gotland utan även i resten av Sverige. Just nu finns det 100 000 lediga jobb på svensk arbetsmarknad som inte kan besättas eftersom företagen inte hittar rätt kompetens. Företagen formligen ropar efter arbetskraft när det gäller såväl bredd som spets.

Herr talman! I handlingsplanen för Smart industri pekar regeringen särskilt ut kompetensförsörjningen som ett prioriterat område för att svenska företag ska kunna vara världsledande, bland annat genom ett kunskapslyft i industrin och genom satsningar på Testbädd Sverige för att kunna bygga den infrastruktur vi behöver för att skapa ny kunskap och nya innovationer. Lägg därtill regeringens satsningar på vuxenutbildning och den högre utbildningen, med 93 000 fler utbildningsplatser till 2021.

Mitt under brinnande finanskris för några år sedan, herr talman, skar den borgerliga regeringen bort 40 000 platser i den kommunala vuxenutbildningen komvux, trots att vi vet hur oundgängligt det livslånga lärandet är för den enskilde och för näringslivet. Om det är någonting vi vet om framtidens arbetsmarknad, herr talman, är det att den kommer att kräva att vi går mellan skolbänk och arbetsplats och tillbaka till skolbänken för att få nya kunskaper och färdigheter.

I ett sådant läge måste det offentliga ta ansvar och investera i fler utbildningsplatser av hög kvalitet. Därför är det helt obegripligt att de borgerliga partierna säger nej till regeringens proposition om att vi ska ha högskolebehörighet på samtliga gymnasieprogram, trots att detta är vad industrin och branschen säger behövs. Det är faktiskt en ofattbar politik om man vill att näringslivet ska kunna växa och utvecklas.

Socialdemokratisk politik för näringslivet handlar just om att bygga förutsättningar för svensk konkurrenskraft som bygger på kunskap och inte på att konkurrera med låga löner.

Herr talman! Det är i de små och medelstora företagen som nya arbetstillfällen skapas i rask takt. Den riktade politik som denna regering genomför och har genomfört under mandatperioden handlar om att göra det enklare för små och medelstora företag att kunna starta, att kunna driva sin verksamhet och att kunna växa.

Växa-stödet, som Anna-Caren Säterberg tog upp, handlar om en rabatt på arbetsgivaravgiften som gör det möjligt för enmansföretag att anställa sin första medarbetare. Regeringen går också vidare med förslag för att stärka tryggheten för dem som vågar starta företag, så att de ska ha samma rätt till sjukpenning, föräldraförsäkring och så vidare.

Vidare har vi de överenskommelser som regeringen har slutit med SKL för att digitalisera stora delar av de myndighetskontakter som särskilt regeltunga branscher har. Bolagsverket har också fått ett uppdrag för att kunna ta emot årsredovisningar digitalt.

Detta är politik som underlättar i vardagen för de små företagen. Den gör det möjligt för dem att fokusera på sin affärsidé och på att kunna växa.

Avslutningsvis, herr talman: Sedan den här regeringen tillträdde har 250 000 fler ett arbete att gå till – 150 000 av dem i det privata näringslivet. Statsskulden är den lägsta sedan 1977, och det är överskott i de offentliga finanserna. Optimismen, tillväxtviljan och investeringarna – både i de små och medelstora företagen och i den stora industrin – är större än någonsin.

I denna debatt har vi visat vilken helhet näringspolitiken ingår i. Fungerar inte infrastrukturen och utbildningssystemet fungerar heller inte det svenska näringslivet, och då kan det inte växa och utvecklas. En offensiv och effektiv näringspolitik är avgörande för att Sverige ska kunna fortsätta vara ett föregångsland inom arbete och inom välfärd.

Ska Sverige ligga i framkant i automatiseringen, i digitaliseringen, i den nya teknik som kommer att revolutionera vår vardag och vår ekonomi? Jag tycker det, herr talman.

Vi är på god väg. I samverkan mellan näringsliv och politik och mellan akademi och offentlig förvaltning sker ett gemensamt ansvarstagande för att företag över hela Sverige ska kunna växa och utvecklas.

(Applåder)

Anf. 116 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Jag glömde att reservera mig, så jag vill yrka bifall till reservationerna 1 och 13.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 19 april.)

§ 22 Myndighetsuppgifter på elområdet

Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU17
Myndighetsuppgifter på elområdet (prop. 2017/18:93)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 19 april.)

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

EU-dokument

COM(2018) 163 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 924/2009 vad gäller vissa avgifter på gränsöverskridande betalningar i unionen och valutaväxlingsavgifter

§ 24 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 april

2017/18:493 Pomperipossaskatt för nyanlända

av *Lotta Finstorp* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:494 Tjänsteföretagens kompetensförsörjning

av *Lotta Finstorp* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:495 Lagen om stöd och service

av *Maj Karlsson* (V)

till statsrådet Lena Hallengren (S)

2017/18:496 Åtgärder för Östersjön

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 april

2017/18:1186 Fredsfonden Colombia Sostenible

av *Jonas Jacobsson Gjörtlér* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2017/18:1187 Auktoriserade tolkar på Migrationsverket

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:1188 Utbyggnaden av E22

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1189 Miljökontroll i samband med fordonsbesiktning

av *Anders Åkesson* (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Prot. 2017/18:100

18 april

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 18 april

2017/18:1162 Tyngre lastbilar

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1166 Utbyggnad av Västra stambanan

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1168 Transport av nyttillverkade hus och hussektioner

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 16.40.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 28 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 17 anf. 62 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 96 (delvis) och

av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 5 Ärenden för bordläggning	2
§ 6 Ny dataskyddslag.....	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU23	2
Anf. 1 JONAS MILLARD (SD)	2
Anf. 2 VERONICA LINDHOLM (S).....	4
Anf. 3 DAG KLACKENBERG (M)	6
Anf. 4 JONAS MILLARD (SD) replik.....	8
Anf. 5 DAG KLACKENBERG (M) replik.....	9
Anf. 6 JONAS MILLARD (SD) replik.....	9
Anf. 7 DAG KLACKENBERG (M) replik.....	9
Anf. 8 AGNETA BÖRJESSON (MP)	9
Anf. 9 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	10
Anf. 10 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	12
Anf. 11 TUVE SKÅNBERG (KD)	12
(Beslut fattades under § 20.)	13
§ 7 Anpassning av valdatabaslagen till EU:s	
dataskyddsförordning	14
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU24	14
(Beslut fattades under § 20.)	14
§ 8 Anpassning av vissa lagar inom riksdagsområdet till EU:s	
dataskyddsförordning	14
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU25	14
(Beslut fattades under § 20.)	14
§ 9 Författningsfrågor.....	14
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU36	14
Anf. 12 ANDREAS NORLÉN (M)	14
Anf. 13 FREDRIK ERIKSSON (SD)	17
Anf. 14 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	19
Anf. 15 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	19
Anf. 16 TINA ACKETOFT (L)	21
Anf. 17 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik.....	22
Anf. 18 TINA ACKETOFT (L) replik.....	23
Anf. 19 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik.....	23
Anf. 20 TINA ACKETOFT (L) replik.....	23
Anf. 21 TUVE SKÅNBERG (KD)	23
Anf. 22 BJÖRN VON SYDOW (S).....	25
Anf. 23 AGNETA BÖRJESSON (MP)	27
(Beslut fattades under § 20.)	27
§ 10 Offentlig förvaltning.....	28
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU37	28
Anf. 24 JONAS MILLARD (SD)	28
Anf. 25 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	29
Anf. 26 MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	30

Anf. 27 TUVE SKÅNBERG (KD)	30
Anf. 28 BJÖRN VON SYDOW (S)	31
Anf. 29 IDA DROUGGE (M)	33
Anf. 30 JEFF AHL (-)	34
Anf. 31 ANDREAS NORLÉN (M).....	35
Anf. 32 JEFF AHL (-) replik	36
Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M) replik	37
Anf. 34 JEFF AHL (-) replik	37
Anf. 35 ANDREAS NORLÉN (M) replik	38
(Beslut fattades under § 20.).....	38
§ 11 Anpassning av domstolsdatalagen till EU:s	
dataskyddsförordning.....	38
Justitieutskottets betänkande 2017/18:JuU33	38
(Beslut fattades under § 20.).....	38
§ 12 Några civilrättsliga anpassningar till EU:s	
dataskyddsförordning.....	39
Civilutskottets betänkande 2017/18:CU19	39
(Beslut fattades under § 20.).....	39
§ 13 En anpassning till dataskyddsförordningen av lagar	
inom Miljö- och energidepartementets	
verksamhetsområde	39
Civilutskottets betänkande 2017/18:CU21	39
(Beslut fattades under § 20.).....	39
§ 14 Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull och	
exekution till EU:s dataskyddsförordning	39
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU15	39
(Beslut fattades under § 20.).....	39
§ 15 Anpassningar av registerförfattningar på	
arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning	39
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2017/18:AU12.....	39
(Beslut fattades under § 20.).....	39
§ 16 Livsmedelspolitik	40
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU16	40
Anf. 36 ÅSA COENRAADS (M)	40
Anf. 37 RUNAR FILPER (SD).....	41
Anf. 38 ESKIL ERLANDSSON (C).....	43
Anf. 39 JENS HOLM (V)	44
Anf. 40 LARS TYSKLIND (L).....	45
Anf. 41 JENS HOLM (V) replik	47
Anf. 42 LARS TYSKLIND (L) replik	47
Anf. 43 JENS HOLM (V) replik	48
Anf. 44 LARS TYSKLIND (L) replik	48
Anf. 45 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	49
Anf. 46 MARIANNE PETTERSSON (S).....	50
Anf. 47 ESKIL ERLANDSSON (C) replik.....	52
Anf. 48 MARIANNE PETTERSSON (S) replik.....	53
Anf. 49 ESKIL ERLANDSSON (C) replik.....	53
Anf. 50 MARIANNE PETTERSSON (S) replik.....	53
Anf. 51 ÅSA COENRAADS (M) replik	53
Anf. 52 MARIANNE PETTERSSON (S) replik.....	53

Anf. 53 ÅSA COENRAADS (M) replik.....	54
Anf. 54 MARIANNE PETTERSSON (S) replik	54
(Beslut fattades under § 20.)	54
§ 17 Landsbygdspolitik	54
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18:MJU18	54
Anf. 55 MONICA HAIDER (S)	54
Anf. 56 ÅSA COENRAADS (M)	56
Anf. 57 MONICA HAIDER (S) replik	58
Anf. 58 ÅSA COENRAADS (M) replik.....	59
Anf. 59 MONICA HAIDER (S) replik	59
Anf. 60 ÅSA COENRAADS (M) replik.....	59
Anf. 61 RUNAR FILPER (SD).....	60
Anf. 62 EMMA NOHRÉN (MP)	61
Anf. 63 ESKIL ERLANDSSON (C).....	63
Anf. 64 JENS HOLM (V)	64
Anf. 65 ÅSA COENRAADS (M) replik.....	66
Anf. 66 JENS HOLM (V) replik	66
Anf. 67 ÅSA COENRAADS (M) replik.....	66
Anf. 68 JENS HOLM (V) replik	67
Anf. 69 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	67
Anf. 70 MONICA HAIDER (S) replik	69
Anf. 71 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	69
Anf. 72 MONICA HAIDER (S) replik	69
Anf. 73 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	70
Anf. 74 JENS HOLM (V) replik	70
Anf. 75 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	71
Anf. 76 JENS HOLM (V) replik	71
Anf. 77 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	72
Anf. 78 LARS TYSKLIND (L)	72
(Beslut fattades under § 20).	74
§ 18 Näringspolitik	75
Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU12	75
Anf. 79 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	75
Anf. 80 LARS HJÄLMERED (M).....	77
Anf. 81 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	80
Anf. 82 LARS HJÄLMERED (M) replik	80
Anf. 83 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	81
Anf. 84 LARS HJÄLMERED (M) replik	81
Anf. 85 JOSEF FRANSSON (SD).....	82
Anf. 86 LARS HJÄLMERED (M) replik	84
Anf. 87 JOSEF FRANSSON (SD) replik	84
Anf. 88 LARS HJÄLMERED (M) replik	85
Anf. 89 JOSEF FRANSSON (SD) replik	85
Anf. 90 LORENTZ TOVATT (MP)	86
Anf. 91 LARS HJÄLMERED (M) replik	87
Anf. 92 LORENTZ TOVATT (MP) replik	88
Anf. 93 LARS HJÄLMERED (M) replik	88
Anf. 94 LORENTZ TOVATT (MP) replik.....	88
Anf. 95 HELENA LINDAHL (C).....	89
Anf. 96 LORENTZ TOVATT (MP) replik.....	91
Anf. 97 HELENA LINDAHL (C) replik	92

Anf. 98 LORENTZ TOVATT (MP) replik.....	92
Anf. 99 HELENA LINDAHL (C) replik.....	93
Anf. 100 BIRGER LAHTI (V).....	94
Anf. 101 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	96
Anf. 102 BIRGER LAHTI (V) replik.....	96
Anf. 103 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	97
Anf. 104 BIRGER LAHTI (V) replik.....	97
Anf. 105 SAID ABDU (L)	97
Anf. 106 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	100
Anf. 107 SAID ABDU (L) replik	100
Anf. 108 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S) replik	100
Anf. 109 SAID ABDU (L) replik	101
Anf. 110 BIRGER LAHTI (V) replik.....	101
Anf. 111 SAID ABDU (L) replik.....	102
Anf. 112 BIRGER LAHTI (V) replik.....	102
Anf. 113 SAID ABDU (L) replik.....	103
Anf. 114 PENILLA GUNTHER (KD).....	103
(forts. § 21).....	105
Ajournering.....	105
Återupptaget sammanträde	105
§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 12 april.....	105
FöU7 Civilt försvar och krisberedskap	105
FöU11 Ny strålskyddslag	107
UbU18 Övergripande skolfrågor	107
UbU19 Lärare och elever	110
UbU20 Grundläggande om utbildningen.....	112
UbU22 Karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet.....	114
UbU21 Samisk utbildning	115
§ 20 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
 sammanträde.....	115
KU23 Ny dataskyddslag	115
KU24 Anpassning av valdatabaslagen till EU:s	
dataskyddsförordning	116
KU25 Anpassning av vissa lagar inom riksdagsområdet till	
EU:s dataskyddsförordning	116
KU36 Författningsfrågor	116
KU37 Offentlig förvaltning	118
JuU33 Anpassning av domstolsdatalagen till EU:s	
dataskyddsförordning	119
CU19 Några civilrättsliga anpassningar till EU:s	
dataskyddsförordning	119
CU21 En anpassning till dataskyddsförordningen av lagar	
inom Miljö- och energidepartementets verksamhetsområde	119
SkU15 Anpassningar av vissa författningar inom skatt, tull	
och exekution till EU:s dataskyddsförordning	119
AU12 Anpassningar av registerförfattningar på	
arbetsmarknadsområdet till EU:s dataskyddsförordning	119
MJU16 Livsmedelspolitik	119
MJU18 Landsbygdsolitik	121
§ 21 (forts. från § 18) Näringspolitik (forts. NU12).....	123

Prot. 2017/18:100
18 april

Anf. 115 DAVID LINDVALL (S).....	123
Anf. 116 HELENA LINDAHL (C).....	125
(Beslut skulle fattas den 19 april.).....	125
§ 22 Myndighetsuppgifter på elområdet.....	125
Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU17.....	125
(Beslut skulle fattas den 19 april.).....	125
§ 23 Bordläggning.....	126
§ 24 Anmälan om interpellationer	126
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	126
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor	127
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 16.40.	127

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2018